

ŠI INFORMACIJA SKIRTA TIK BESIMOKANTIEMS!
Galite atsispausdinti

TIKĖJIMAS — VADOVAS Į LAIME

1. Didysis troškimas. Visi mes, žmonės, nepaliaujame trokšti laimės ir jos ieškoti. Vieni tikisi ją rasti turtuose bei malonumuose, kiti — galybėje ir garbėje, dar kiti — šeimoje, draugystėje, darbe, moksle ir kūryboje. Dievą tikintys žmonės laimės ieško bendraudami su Dievu ir ją randa jį mylėdami. — Kame aš tikiuosi rasti savo laimę? Atsakymas į šį klausimą daug pasako apie mane kaip žmogų ir krikščionį.

2. Nepasotinta širdis. Žmogus jaustųsi laimingas, jei visa, ko trokšta, turėtų iš karto bei tobulai ir nebijotų to prarasti. Mes trokštame visumos ir niekada nesitenkiname dalimi. Todėl žemės gėriai ir visokios nykstantos vertybės tik trumpam patenkina didįjį laimės troškimą ir vėl palieka mus alkanus. Buvęs žavesys išnyksta, pasiekta laime — nusiviliame.

3. Aukščiausias gėris. Pastovią ir tobulą laimę tegalime rasti bendraudami su Dievu. Jis — aukščiausioji Tiesa, galinti pasotinti tiesos ieškančią protą, pats Gėris ir Grožis, nuraminantis gėrio ir grožio trokštančią širdį. Dievas yra amžinas, todėl nėra baimės kada nors jo netekti. Žmogus yra skirtas Dievui, todėl Dievas mūsų sielai yra būtinas kaip kūnui oras ar maistas. Neužgesinamas troškimas gėrėtis Dievu labiausiai pasireišk tada, kai siela atsiskirs nuo kūno ir jos nebetrauks žemės vilionės.

„Sutvėrei mus, Viešpatie, sau, ir nerami mūsų širdis, kol neras atilsio Tavyje“ (šv. Augustinas)¹.

¹ Plg. Š. Aurelijaus Augustino Išpažinimai.— Kaunas, 1933, p. 23 (I kn., 1 sk.).

4. Dievo kvietimas. Kyla klausimas, ar mes, būdami riboti, galime bendrauti su begaliniu Dievu. Mūsų tikėjimas sako: pats Dievas, būdamas neapsakomai geras, apsiėmė žmonėms ir paskelbė, kad nori dalytis su jais savo laime. Todėl nurodė žmonėms kelią, kuriuo eidami jie gali su Dievu artimai bendrauti bei tapti laimingi, ir jis pats tam teikia savo pagalbą.

„Nesibijok, žmogau! Aš pats esu tavo Gynėjas ir be galo gausus tavo atpildas“ (plg. Pr 15,1).

5. Cia ir anapus. Kol gyvename žemėje, tikime, kad Dievas mus myli, ir tai širdimi patiriame, turėdami švartą bei ramią sąžinę. Po mirties, danguje, akivaizdžiai regėsime Dievą ir būsim laimingi jo laime.

„Mes vadinamės Dievo vaikai — ir esame... Mes matysime jį tokį, koks jis yra“ (1 Jn 3,1.2).

6. Žemiškojo gyvenimo vertė. Žmogus skirtas ne vien dangui, bet ir žemei: dangui — amžinai, žemei — laikinai. Dangaus laimę galime pasiekti tik teisingu elgesiu ir stropiu darbu žemėje. Amžinasis Kūrėjas mums suteikė kūrybos galią ir paskyrė mus savojo darbo tęsėjais. Kas nenori darbuotis ir gera daryti, tas rizikuoja prarasti tikrąją laimę, užsitraukti amžiną nelaimę. Todėl dangaus viltis skatina mus labai branginti žemės gyvenimą, tuščiai nepraleisti nė vienos dienos.

7. Gėrybės — dovanos. Medžiaginės ir dvasinės žemės gėrybės yra mūsų dangiškojo Tėvo dovanos. Todėl mes, tikintieji, dėkinga širdimi jas priimame, labai vertiname ir stengiamės pagausinti. Ką Dievas sukūrė, visa yra gera. Blogis atsiranda tuomet, kai šio pasaulio gėrybės paverčiamos svarbiausiu tikslu ir jomis naudojamos ne pagal Dievo nustatytą tvarką.

8. Tikėjimas ir žmonių santykiai. Tikėjimas Dievu ir amžinybe skatina žmones daryti gera vieni kitiems ir sutar-

linai kurti žemėje teisingumą ir meilę pagrįstą gyvenimą.

Katalikų Bažnyčios vyriausiųjų vadovų — popiežių enciklikos (programiniai raštai) gina darbo garbingumą ir žmogaus orumą, žmogaus teisę į pakankamą darbo atlyginimą ir socialinę globą; moko, kad neleistina žmogui ar bendruomenei išnaudoti tiek pavienius žmones, tiek kuriuos nors visuomenės sluoksnius. Jos skelbia sąlygas teisingai taikai sukurti ir išsivysčiusių kraštų pareigą padėti besivystantiems kraštams, taip pat gina žmogaus ir jo sąžinės bei tikėjimo laisvę.

G. Tikėjimas ir darbas. Tikėjimas skatina žmogų dirbti, kurti ir drauge primena, kad žm o n i š k u m a s yra svarbesnis už grynai išorinę veiklą ir jos laimėjimus.

„Pagal Dievo paveikslą sukurtas žmogus ipareigojamas užvaldyti žemę su visais turtais, kurie jai priklauso, ir valdyti ją šventai ir teisingai. . . Žmogus dirbdamas ne tik keičia daiktus ir visuomenę, bet taip pat tobulina save. Jis daug ko išmoko, išlavina savo sugebėjimus, iškyla viršum savęs. Toks teisingai suprantas augimas yra brangesnis dalykas negu išorinės vertybės. Žmogus daugiau vertas dėl to, kas jis yra, negu dėl to, ką jis turi. Taigi visi dalykai, kuriuos žmonės daro ugdydami teisingumą, plėsdami brolybę, siekdami žmoniškesnių visuomeninių santykių, daugiau verti negu technikos dažanga“ (II Vatikano Susirinkimas, KBŠP 34—35).

10. Būsimasis atnaujinimas, šventasis Raštas ir Bažnyčios mokymas skelbia, kad, pasibaigus žmonijos gyvenimui žemėje, visi žmonės kelsis iš numirusių. Mūsų pasaulis bus atnaujintas, nuskaidintas, sudvasintas.

„Mūsų žemė, pavasarį išsiskleidžianti lapais ir žiedais, vieną dieną išsiskleis į naują šviesos ir didybės pasaulį. Tai bus amžinasis pavasaris, kurio laukia visi krikščionys. Jis tikrai ateis, nors ir ne tuojau. Todėl mes kasdien kalbame: 'Teatinie Tavo karalystė!' " (Dž. H. Niumenas).

<p>11. Dažnesni katekizmo terminai. Žodis tikėjimas reiškia tą žmogaus dvasios nusistatymą, kuriuo jis pripažįsta, jog yra Dievas, aukščiausias Visatos ir žmogaus Viešpats, ir nori su juo nuoširdžiai ir klusniai bendrauti. Religija (tikyba) vadinama savita žmonių pažiūrų ir veiksmų visuma, turinti palaikyti ryšį su Aukščiausiąja Būtybe. Išganymas — išsigelbėjimas, amžinoji laimė. Išganytojas — žmonijos Gelbėtojas, Jėzus Kristus. Bažnyčia — Jėzaus Kristaus įkurta religinė bendrija, kuriai priklauso krikščionys katalikai su savo dvasiniais vadovais. Krikščionis — kas Jėzų Kristų pripažįsta savuoju tikėjimo mokytoju bei vadovu ir yra priėmęs Krikšto sakramentą. Katalikas — tai krikščionis, per savo dvasinius vadovus — kunigus ir vyskopus — turintis ryšį su vyriausiu žemėje Kristaus įsteigtosios Bažnyčios vadovu — Romos popiežiumi.</p> <p>Šiame katekizme ir yra trumpai dėstomas Katalikų Bažnyčios tikėjimo mokslas. Jo pagrindai bendri katalikams ir kitiems krikščionims, laikinai neturintiems pilnutinių ryšių su popiežiumi (stačiatikiams, protestantams ir kt.).</p> <p>12. Katekizmo skyriai. Tikėjimo mokslas katekizme grupuojamas apie šias pagrindines temas:</p> <p>I. Dievas Kūrėjas, tikėjimas juo, jo kūriniai. II. Jėzus Kristus, puolusios žmonijos Gelbėtojas.</p> <p>III. Šventoji Dvasia, Bažnyčios vienytoja ir vadovė į amžinąjį išganymą.</p> <p>IV. Dievo ir Bažnyčios įsakymai, mūsų moralinė atsakomybė.</p> <p>V. Dievo pagalba mūsų išganymui — malonė ir jos priemonės: Mišios, sakramentai, malda. VI. Žmogaus ir žmonijos galutinis tikslas.</p>	<p>I. DIEVAS K Ū R Ė J A S</p> <p>1. DIEVAS IR TIKĖJIMAS</p> <p>13. IS kur žinome apie Dievą? Apie Dievą, mūsų ir viso pasaulio Kūrėją bei Viešpatį, mums kalba protas, sąžinė, istorija ir paties Dievo apreiškimas.</p> <p>14. Proto balsas. Mūsų protas sako, kad gamtoje nėra mažiausi daiktai ar smulkiausios materijos dalelės negali atsirasti bei susitvarkyti savaime, kad visa turi priežastį. Tvarkos ir tikslingumo priežastis turi būti protinga. Negalėjo savaime atsirasti ir susitvarkyti visas šis neapbrėpiamas, gražus ir dėsningai besivystantis pasaulis. Jį galėjo sukurti tik be galo tobula ir protinga Būtybė, visų priežasčių priežastis, kuriai nebereikia priežasties; ją vadiname Dievu.</p> <p>„Dievo neregimosios ypatybės — jo amžinoji galybė ir dievytė — nuo pat pasaulio sukūrimo aiškiai suvokiamos protu iš jo kūrinių“ (Rom 1,20).</p> <p>15. Sąžinės balsas. Mūsų sąžinė giria mus už gera, o peikia už bloga, nesvarbu, ar mes to norime, ar ne. Šitaip ji rodo, kad yra aukštesnis už mus dorinis įstatymas ir jo Leidėjas — Dievas.</p> <p>Sąžinė liepia daryti gera ir vengti pikta: Ji nusikaltusiam neduoda ramybės, o dorąjį guodžia ir remia. Mes patys jos susikurti negalėjome, mat ji dažnai kalba prieš mūsų norus bei polinkius, o savęs niekas nelinkęs varžyti. Visai neįmanoma, kad skirtingų laikų, religijų ir išsilavinimų žmonės būtų galėję išsigalvoti tą vidinį balsą, žmogaus teisėją. Tai ir rodo, jog sąžinė mums duota iš aukščiau, kad ji — Dievo balsas žmoguje.</p>
<p>8</p>	<p>9</p>
<p>„Dievo įstatymo reikalavimai įrašyti žmonių širdyse, ir tai liudija jų sąžinė bei mintys, kurios tai kaltina, tai teisinga viena kitą“ (Rom 2,15).</p> <p>16. Istorijos balsas. Visos tautos visais laikais pripažino, kad yra Dievas ir kad reikia jo klausyti. Didžiosios pasaulio religijos išreiškia žmonių pastangas gyventi taip, kad galėtų kuo labiau priartėti prie Dievybės. Visuotinis tautų ištikinimas išreiškia ilgą žmonių patirtį ir jos mąstymo vaisius, taigi jo negalime atmesti.</p> <p>17. Apreiškimas. pat's Dievas daug kartų yra apreiškęs, kas jis yra mums ir kokie turi būti mūsų santykiai su juo. Seniausias apreiškimas buvo duotas Izraelio tautai per patriarchus ir pranašus ir yra surašytas Šventojo Rašto Senojo Testamento knygose. (Juo remiasi judaizmas ir iš dalies islamas.) Šis apreiškimas rengė žmoniją priimti didįjį Dievo pasiuntinį Jėzų Kristų. Jėzus Kristus tobuliausiai atskleidė Dievo slėpinius ir nušvietė kelią į Dievą. Jo mokiniai (apaštalai) šį apreiškimą perdavė Bažnyčiai. Jis užrašytas Šventojo Rašto Naujajame Testamente ir išlaikytas Visuotinės Bažnyčios tikėjimo Tradicijoje. Visą Dievo Apreiškimą saugo, skelbia ir aiškina Kristaus įsteigtoji Bažnyčia.</p> <p>„Šiuo apreiškimu nematomasis Dievas iš gausingos meilės žmonėms prabyla į juos tarsi į bičiulius ir bendrauja su jais, kviesdamas savo draugėn ir priimdamas juos į šią sąjungą“ (II Vatikano Susirinkimas, KA 2).</p> <p>18. Gamtos mokslai ir Dievas. Įvairūs gamtos mokslai tiria atskiras medžiagines tikrovės sritis, o Dievas yra grynai dvasinė būtis, jis — už medžiagos ribų. Jo nepatirs jokiaje laboratorijoje, neaptiksi jokiais instrumentais. Jį mūsų protas suranda bei pažįsta tik svarstydamas galutines daiktų ir reiškinų priežastis. Mokslininkas priima ar atmeta</p>	<p>Dievo buvimą ne kaip tos ar kitos mokslo srities specialistas, o kaip nuosekliau ar mažiau nuosekliai pagal savitą pasaulėžiūrą mąstantis žmogus.</p> <p>19. Kodėl netikima? Daugelis netiki Dievu todėl, kad neužtenkamai pažįsta tikėjimą arba jį klaidingai vaizduojasi pagal netobulų tikinčiųjų poelgius. Daug kas giliau nesidomi pasaulėžiūros klausimais, pasitenkina žemiška gerove ir laikiniais šio pasaulio malonumais ar skendi įvairiuose rūpesčiuose. Pripažinus Dievą, reikia su juo skaitytis, jo valios klausyti, savo gyvenimą su juo įsakymais derinti. . . Todėl šį klausimą sprendžiančiam žmogui daro įtaką įvairūs sąmonės bei sąsąmonės veiksniai ar net išskaičiavimai.</p> <p>20. Tikintysis ir mokslų pažanga. Gamtos mokslai, tyrinėdami medžiaginę Visatą, atranda pastovius dėsnius, kurių autorius nėra pati materija. Taigi jie skatina pripažinti Aukščiausiąjį Kūrėją. Visų mokslų laimėjimai ne tik netrukdo Dievą pripažinti, bet kaskart labiau atskleidžia Dievo išmintį ir visagalybę. Tikinčiam mokslo žmogui tikėjimas dar praplečia akiratį, stiprina svyruojanti, teikia dvasinių jėgų darbui ir gyvenimo kovai.</p> <p>„Tiktai tikėjimas į Aukščiausiąją Būtybę, tikėjimas, reikalaujantis iš mūsų klusnumo, duoda mums jėgų pradėti nagrinėti gyvenimo paslaptis“ (G. Markonis).</p> <p>21. Koks yra Dievas? Dievas yra tobuliausia dvasia. Jis amžinas ir nesikeičiantis, visazinis ir visagalys, geras, teisingas ir gailėstingas.</p> <p>„Dievas yra dvasia, ir jo garbintojai turi jį šlovinti dvasia ir tiesa“ (Jn 4,24).</p> <p>„Viskas praeis, bet Tu pasiliksi. Viskas sudils kaip drabužis. Visa kaip rūbą keiti, ir mainosi viskas, tačiau Tu liksi tas pats, ir galo nebus Tavo metams“ (Ps 101, 27—28).</p>

10	11
<p>„Dievas, apstus gailestingumo, savo didžia meile, kuria mus pamilo, mus, mirusius nusikaltimais, prikėlė gyventi su Kristumi“ (Ef 2, 4—5).</p> <p>22. Jėzus Kristus apie Dievą. Jėzus Kristus apie Dievą paskelbė du svarbiausius dalykus:</p> <p>Pirma, kad Dievas tėviškai myli kiekvieną žmogų ir trokšta visų išganymo. „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo vienatinį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16).</p> <p>Ir antra, kad vienatinis Dievas yra triasmenis: Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas Šventoji Dvasia. Tuos tris dieviškuosius Asmenis drauge vadiname Švenčiausiąja Trejbe.</p> <p>23. Vienas Triasmenis. Dieviškieji dalykai be galo prašoka žmogiškuosius, o mes pajėgiame susikurti tik žmogiškųjų sąvokų. Bet ir šiomis ribotomis sąvokomis išreikšti Dievo slėpiniai, kai juos nušviečia tikėjimas, jungia mus su Dievu ir didžiai praplečia mūsų pažinimą.</p> <p>Pats kilniausias slėpinys yra tiesa apie triasmenį Dievą. Bent iš dalies jį išreiškiame „a s m e n s“ ir „p r i g i m t i e s“ sąvokomis.</p> <p>Asmuo — tai protingos prigimties būtybė, o prigimtis — tos būtybės savitumo ir veikimo pagrindas. Visi žmonės, kaip asmenys, turi vienodą, bet ne tą pačią prigimtį, o trys Dievo Asmenys turi vieną ir tą pačią prigimtį, tačiau kiekvienas savo būdu. Tėvas ją turi pats iš savęs, Sūnus ją turi dvasiniu gimimu iš Tėvo, Šventoji Dvasia ją turi dvasiniu kilimu iš Tėvo ir Sūnaus.</p> <p>Kiekvienas iš trijų Asmenų pats sau yra tiesiog Dievas. Bet pirmasis Asmuo antrajam yra Tėvas, antrasis pirmajam — Sūnus, o trečiasis pirmajam ir antrajam — Šventoji Dvasia. Paprastai šie asmenų tarpusavio santykiai apibūdinami taip:</p>	<p>Sūnus — tai absoliutus dieviškasis pažinimas, kuriuo Tėvas pažįsta save — beribę būti; Šventoji Dvasia — tai absoliuti dieviškoji Tėvo ir Sūnaus tarpusavio meilė.</p> <p>Švč. Trejybės tiesa rodo, kad „Dievas yra ne kokia akla jėga ar tamsi beasmenė galybė, bet aukščiausio pažinimo, begalinės meilės ir amžinos gyvybės pilnuma“ (A. Jakštas).</p> <p>24. Svarbiausios tiesos. Visiems girdėjusiems apie Jėzų Kristų privaloma žinoti ir išpažinti vad. keturias svarbiausias tikėjimo tiesas:</p> <p>Pirmoji: Yra vienas Dievas trijuose Asmenyse: Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas Šventoji Dvasia.</p> <p>Antroji: Dievas Sūnus yra tapęs Žmogumi ir numiręs dėl mūsų išganymo.</p> <p>Trečioji: Dievas yra teisingas: už gera atlygina, už pikta baudžia.</p> <p>Ketvirtoji. Žmogaus siela yra nemirtinga.</p> <p>Be savo kaltės apie tai negirdėjusiems, anot Šv. Rašto, pakanka žinoti tai, kad Dievas yra ir kad jis teisingai atlygina už dorus ir nedorus darbus (plg. Zyd 11, 6).</p> <p style="text-align: center;">2. DIEVO KURINIAI</p> <p>25. Visatos pradžia. Dievas savo galybe sutvėrė negyvąją ir gyvąją gamtą, žmones ir augalus. Visa Visata, nuo didžiausių dangaus kūnų iki atomo branduolio dalelių, yra Dievo išminties ir galybės kūriniai, sutverti vienu Dievo valios veiksmu pagal vieną Dievo minties planą. Bet tos vienos Dievo minties įgyvendinimas vienu Dievo noru trunka ilgiausius laikus plačiausiose erdvėse.</p> <p>26. Kūrimo „dienos“, šv. Rašto Pradžios knygoje šis ilgas pasaulio rutuliojimas vaizdingai suskirstytas į šešias</p>
12	13
<p>„dienas“. Hebrajų kalbos, kuria toji knyga parašyta, žodis „jom“ reiškia ir kalendorinę dieną, ir žmogaus gyvenimo laiką, ir ilgus laikotarpius. „Dieve, Tavo akivaizdoj tūkstantis metų — kaip diena vakarykštė, praėjus“ (Ps 89, 4). — Šešiais vaizdais Šv. Raštas senovės žmonėms suprantamu būdu perteikia didžią tiesą: Dievas yra vienintelis visos gamtos Kūrėjas bei Viešpats. Kai pagonyš baimingai lenkiasi gamtos galybėms, Dievo apreiškimą gavusieji žmonės žino, kad jos — tik visagalio Dievo kūriniai, puošiantys visatą ir džiuginantys žmogų. Kiekvieną kūrimo paveikslą palydi Dievo pasigrožėjimas: „Ir matė Dievas, jog tai yra gera“ (Pr 1, 4 ir t.). Šešios kūrimo „dienos“ su septintąja Dievo „poilsio diena“ primena tikintiesiems savaitės darbą su sekmadienio poilsiu Dievo garbei.</p> <p>Šv. Rašto pasakojimas yra ne gamtamokslinis, o religinis. Jis skelbia tiesą apie žmogaus kelią į amžinąją laimę Kūrėjo prieglobstyje, todėl išlieka reikšmingas visų laikų žmonėms, o gamtos mokslų teikiama pasaulėvaizdis tolydžio kinta.</p> <p>27. Gyvybės raida. Gyvybės raidos klausimą, kaip ir kitus gamtos klausimus, Bažnyčia palieka tyrinėti gamtos mokslų specialistams. Tikintis žmogus j gamtos raidą žiūri kaip į dar vieną Dievo išminties apraišką. Pats evoliucijos teorijos kūrėjas daro tokią išvadą: „Didinga yra ši pažiūra į gyvybę, kad ji, su įvairiomis jos galimomis, iš pradžių buvo Tvėrėjo įdiegta tikiai nedaugeliui formų arba tik vienai formai ir kad [. . .] iš tokio paprasto pradmens išsivystė ir tebesivysto nesuskaitomos gražiausios ir nuostabiausios formos“¹.</p> <p>Bažnyčia atmeta tik mėginimus kildinti žmogaus sielą iš materijos raidos, paneigti sielos dvasiškumą bei nemirtin-</p>	<p>į.umą ir patį Kūrėją (plg. popiežiaus Pijaus XII encikliką „Humani generis“, 1950.08.12).</p> <p>28. Angelai. Tobuliausiai Dievo kūrniais mūsų tikėjimas laiko žmones ir angelus. Angelai yra protingos ir laisvos dvasios be kūno. Jų proto išvalgumas ir dvasios jėga viršija žmogaus sugebėjimus.</p> <p>Angelus Dievas sukūrė gerus ir paskyrė dangaus laimei. Tačiau dalis angelų ėmė didžiutis savo prakilnumu ir nusidėjo, nepanorėję klausyti Kūrėjo. Taip jie tapo piktosiomis dvasiomis. Kilo neapsakoma minties kova tarp maištingųjų ir Dievui ištikimų angelų. Gerieji angelai laimėjo kovą ir yra danguje amžinai laimingi, regėdami Dievą. Jie ir mums padeda įkvėpimais, maldomis bei padėsimais, kad nugalėtume blogio pagundas. Mus mylintis Dievas yra net paskyręs kiekvienam žmogui angelą sarga.</p> <p>Piktosios dvasios prarado dangaus laimę ir atsidūrė amžinos neapykantos gėriui būklėje, kurią vadiname pragaru. Pačios būdamos nelaimingos, jos mums pavydi sąžinės ramybės žemėje ir pažadėtos dangaus laimės po mirties. Tokėl jos gundo mus atsisakyti Dievo, kad ir mes taptume blogi ir nelaimingi.</p> <p>„Būkite blaivūs, budėkite! Jūsų priešas velnias kaip riaumojantis liūtas slankioja aplinkui, tykodamas ką praryti. Pasipriešinkite jam tvirtu tikėjimu“ (1 Pt 5, 8—9).</p> <p>29. Žmogus didingas ir trapus. Žmogus yra Dievo kūrinys, turintis mirtingą kūną ir nemirtingą sielą. Jungdamas savyje materijos ir dvasios pasaulį, jis yra tikras kūrinių vainikas, tam tikra jos „santrauka“ (šv. Grigalius Didysis).</p> <p>„Viešpatie, mūsų Valdove, padarei žmogų ne ką menkesnį už angelus, garbe ir grožiu jį vainikuoji. Jis viešpatauja Tavo sukurtajam pasauliui. Jam po kojų Tu visa paklojai“ (Ps 8, 2.6—7).</p>
14	15

¹ Čarlzas Darvinas. Rūšių atsiradimas, liet. vert. — K., 1959, p. 537— 538.

<p>Antra vertus, žmogaus būtis trapi ir dažnai nuodėminga: „Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogi, kurio nenoriu. . . Vargšas aš žmogus!" (Rom 7, 19.24).</p> <p>30. Žmogus ir gyvulys. Žmogus skiriasi nuo gyvulio dvasine, nemaria siela. Gyvuliai veikia, tik aklių instinktų vedami, o žmogus protauja ir sąmoningai apsisprendžia. Protas ir valia — tai sielos galios, ne kūno funkcijos. Mes protaujame, mylime, susivaldome bei pasiryžtame todėl, kad turime dvasinę sielą. Sielos dvasiškumas aiškiai pasirodo tuo, kad mes susidarome apibendrintas, neme-džiagines sąvokas ir sugebame dvasines vertybes — tiesą ir teisingumą, laisvę, meilę ir dorą — labiau branginti, negu medžiaginę naudą ir fizinę gerovę ar malonumus. O kas yra dvasiška, tas ir nemaru.</p> <p>Sv. Raštas sako, kad žmogaus kūną Dievas sutvėrė pasinaudodamas anksčiau sukurtą medžiaga („iš žemės dulkių", — Pr 2, 7; — tai gali reikšti kokią nors žemišką medžiagą ar organizmą), o sielą sukūrė tiesiogiai. Dabar mums Dievas kūną duoda per tėvus, o sielą suteikia tiesiogiai pačiu mūsų gyvybės užsimezgimo momentu.</p> <p>Jėzus Kristus skelbia: „Nebijokite tu, kurie žudo kūną, o negali užmušti sielos" (Mt 10, 28).</p> <p>31. Pirmykštis teisumas. Pirmuosius žmones Dievas sukūrė protingus, gražius ir laimingus. Jų neblaškė netvarkingi geismai; jie nebūtų nei kentėję, nei mirę, bet po darbštaus kūrybingo gyvenimo žemėje būtų be mirties perėję į dangaus būklę. Visas šias ypatingas, žmogaus prigimčiai nepriklausančias dovanas Viešpats Dievas suteikė kaip priedą prie pačios brangiausios, atgamtinės dovanos, būtent pašvenčiamosios malonės, kuri žmones padaro mylimais Dievo vaikais.</p>	<p>Pašvenčiamąja malone ir kitomis dovanomis išpuoštą žmogaus būklę vadiname pirmykščio teisumo, arba rojaus, būkle.</p> <p>32. Prarastas rojus. Pirmieji žmonės nepasilikę rojus būklėje. Klusnumu Dievui jie turėjo atsidėkoti už gautąsias dovanas ir pelnyti dangų, tačiau jie nepaklausė — nusidėjo (pirmąpradė nuodėmė). Taip pasielgti juos sugundė ūktoji dvasia. Tai buvo labai sunki nuodėmė, nes buvo nusidėta labai sąmoningai, paniekinant didįjį Geradarį ir paklausant jo priešo — piktosios dvasios. Nusidėdami jie prarado pašvenčiamąją malonę ir rojaus dovanas.</p> <p>Pirmųjų žmonių nuodėmė buvo ne vien jų asmeninis nusikaltimas. Ši nuodėmė palaužė pačią žmogiškąją prigimtį. Todėl ir mes ateiname į pasaulį be būtino išganymui šventumo — be pašvenčiamosios malonės, su polinkiu į nuodėmę ir netvarkingais geismais. Ši būklė — išganymui būtinos pašvenčiamosios malonės neturėjimas — vadinasi gimtoji nuodėmė.</p> <p>„Nuodėmė įėjo į pasaulį, o per nuodėmę mirtis, nes visi nusidėjo" (Rom 5, 12).</p> <p>33. Mes — Adomo vaikai. ^gv. Rašte minimi pirmieji žmonijos atstovai hebrajiškai vadinasi „Adomas" ir „Ieva", o tai reiškia „Žmogus" ir „Gimdytoja". Tuos vardus galime suprasti kaip asmeninius arba kaip gimininius. Adomas — pirmoji dvasinė žmonijos galva, turėjusi galią visos žmonijos vardu pasirinkti kelią į laimę — pagal Dievo valią ar prieš ją. Kadangi visos žmonijos vardu pasirinko kelią prieš Dievo valią, tai ir liūdnus to pasirinkimo padarinius patiria visa žmonija. Lygiai taip visa žmonija būtų patyrusi ir pasirinkimo pagal Dievo valią palaimą.</p>	
16	2. Katekizmas	17

<p>Pirmąpradės nuodėmės ir jos paveldėjimo — gimtosios nuodėmės slėpinį galime suprasti tik atsimindami atpirkimą. Dievas ne tik neatstūmė nusidėjusios žmonijos, bet dar labiau prisitartinio prie jos, nes vienas iš Švč. Trejybės Asmenų — Dievas Sūnus pats tapo žmogumi. Jis su kaupu atitaisė pirmosios nuodėmės dvasinę žalą, atkūrė Dievo vaikų teises. Nebuvo sugražintos tik žmogaus prigimčiai nepriklausančios dovanos — kūno nemirtingumas ir proto bei jausmų darna.</p> <p>Jėzus Kristus yra naujoji dvasinė žmonijos galva — naujasis Žmogus (naujasis Adomas).</p> <p>Velyknakčio liturgija sako: „Tikrai laiminga ta kaltė, kuri susilaukė tokio didžio Atpirkėjo!"¹.</p> <p>34. Apvaizda. Šv. Raštas, Kristus ir Bažnyčia nuolat primena, kad Dievas rūpinasi savo kūrinius: „Tu myli visas būtybes ir vnepaniekinai nė vieno savo padaro" (Išm 11, 24). Ypatinga tėviška Dievo globa tenka kūrinių vainikui žmogui, kuriuo Dievas rūpinasi ir per gamtos veiksmus, ir tiesiogiai: „Net visi jūsų galvos plaukai suskaičyti. Tad nebijokite!" (Mt 12, 7). Labiausiai Dievas rūpinasi mūsų siela, kuri per amžius gyvens, kuri sutverta dangaus laimei. Dievo rūpinimasis žmonėmis ir kitais kūrinius vadinasi Dievo Apvaizda.</p> <p>35. Kodėl kenčiame? Dėl kančių dažniausiai būna kalta žmonių pikta valia, kuri nusigrėžia nuo Dievo. Žmonės, kurie nevaldo savo blogų norų, aistrų, yra kaltininkai tiekios nelaimių, vargų. Dėl jų daug turi kentėti ir gerieji.</p> <p>Dievas netrukdo pasireikšti siems vargams, leidžia, kad mus ištiktų ligos ir stichinės nelaimės, idant kančia atsilygintume Dievui už savo ir kitų nuodėmes, taptume tobulesni ir užsitarnautume didesnę laimę danguje. Kančios neleidžia žmogui šioje žemėje sustoti, bet ragina jį veržtis</p> <p>¹ Romos mišiolas, t. 1. — K.—V., 1987, p. 281.</p>	<p>l tą Tėvynę, kur „nebebus mirties, nebebus liūdesio, nei ai-m.inos, nei sielvarto" (Apr 21,4).</p> <p>„Tikiu, kad Dievas yra meilė; ir kančia jo rankose tėra liiieomonė, kurią jo meilė naudoja mums perauklėti ir išganyti" (E. Ležer).</p> <p>Kentėjimo problema išsprendžiama ne teoriniu svarstymu, o gyvenimu. Jėzus meilės, maldos ir sakramentų stiprinamas bei guodžiamas žmogus moka. Iprasminti skausmą ir sujungti jį su Jėzaus atperkamąja kančia už pasaulio išganymą. Žmonijos gėlą sumažinsime ne maištu prieš Dievo valią, o dosniu pasiaukojimu, asmenine ir kolektyvine pagalba vargų ištiktiesiems, kova prieš kančių šaltinius.</p> <p>36. Dvasinė kova. Dievas nori, kad mes būtume sąmoningi jo karalystės piliečiai ir kūrėjai. Todėl ne kartą leidžia piktajai dvasiai ir blogiems žmonėms mus gundyti, kad kova užgrūdintų mūsų sielą.</p> <p>Nuo pagundų gintis pirmoji priemonė yra nuolanki, pasitikinti maldą; kita priemonė bei sąlyga — ramybė, einanti iš tikėjimo, jog Dievas galingesnis už piktąjį.</p> <p>„Dievas ištikimas. Jis neleis jūsų mėginti virš jūsų jėgų, bet padarys, kad galėtumėte atlaikyti išmėginimą" (1 Kor 10,13).</p>
---	--

II. K R I S T U S A T P I R K Ė J A S

1. NAUJASIS ŽMOGUS — JĖZUS KRISTUS

37. Iš **kur žinome apie Kristų?** Apie Kristų, kaip krikščionybės pradininką, yra rašę keli I–II a. ne krikščionys autoriai: žydas Juozapas Flavijus, romėnai Plinijus Jaunesnysis, Svetonijus ir ypač Tacitas, naudojėsi Romos senato archyvu.¹

Daug tikslesnes žinias apie Kristų pateikia jo mokinių raštai (ypač evangelijos), rašyti vos keliems dešimtmečiams po Kristaus mirties (žr. Naująjį Testamentą), livangelijų duomenys puikiai atitinka istorijos ir archeologijos žinias apie tuos laikus ir kraštą, kuriame gyveno Kristus.

Net jei nebūtų visų minėtų krikščionių ir nekrikščionių autorių liudijimų, pakankamai rodytų Jėzų gyvenus pats krikščionybės faktas, nes visas krikščionybės mokymas, kultas ir gyvenimas telkiasi apie Jėzų Kristų, kaip istorinį asmenį, tikrą Žmogų ir tikrą Dievą.

38. Jėzaus gyvenimas ir darbai. Atėjęs Dievo Apvaizdos nustatytam laikui, Dievas nusiuntė arkangelą Gabrielių pas žydų tautos mergaitę Mariją, gyvenusią Palestinos šiaurėje, Nazareto miestelyje, ir pranešė, kad ji išrinkta būti laukiamo žmonių Atpirkėjo (Mesijo) motina. Stebuklingu Šventosios Dvasios veikimu ji susilauksianti kūdikio, kurį turėsianti pavadinti Jėzumi. „Jėzaus“ vardas reiškia „Dievas (k-lbėtojas)“. „Kristus“ (graikiškai) = „Mesijas“ (aramėjiškai) = „Dievo siųstasis (pateptasis)“; tai pasiuntinybės titulas, tapęs antruoju tikriniu vardu.

¹ Žr. Publijus Kornelijus Tacitas. Rinkiniai raštai. — V. 1972, p. 224–225. — Katalikų kalendorius-žinynas 1985. — K.—V. 1985, p. 255–259.

Jėzus Kristus gimė per Romos imperijos gyventojų surašymą Betliejaus miestelyje, gyvulių tvarte. Jį pasveikino angelai ir jų pakviesti piemėnys, o vėliau — Rytų šalies išminčiai astrologai, liaudies vadinami „trimis karaliais“.

Jėzus užaugo Nazarete. Jis buvo klusnus savo motinai Marijai ir globėjui Juozapui, dirbo dailidės darbu. Apie 30 metų amžiaus Jėzus pradėjo viešąją veiklą, trukusią trejus metus. Pirmiausia buvo Jordano upėje pakrikštytas pranašo Jono Krikštytojo, kuris ruošė žmones priimti Mesiją.¹ Po 40 dienų pasninko dykumoje Jėzus pradėjo vaikščioti po visos Palestinos miestus ir kaimus ir mokyti žmones geriau pažinti Dievą, elgtis ir gyventi, kaip dera Dievo vaikams. Jis skelbė Dievo ir artimo meilės kupinų žmonių sandraugą; ją vadino „Dievo karalyste“ ir „Bažnyčia“. Sau į pagalbą Jėzus išsirinko 12 mokinių, vadinamų apaštalais (graik. „pasiuntiniai“), kurie turėjo tęsti jo darbą žmonijoje. Nuostabiais darbais — stebuklais Jėzus parodė, kad jis yra Dievo siųstasis žmonių Mokytojas ir kad iš tiesų yra tas, kuo save laiko, — žmogumi tapęs Dievo Sūnus.

Tuometiniai žydų tautos vadovai pavėdėjo Jėzui itakos liaudžiai, nenorėjo pripažinti jo Mesiju ir Dievo Sūnumi ir pasiryžo jį nužudyti. Savo aukščiausiajame teisme jie pasmerkė Jėzų mirti už tai, kad jis prisipažino esąs išikūnijęs Dievas Sūnus, o iš Romos imperatoriaus vietininko Poncijaus Piloto išreikalavo jam mirties nuosprendį kaip tariamam kurstytojui prieš valdžią.

Piloto kareiviai žiauriai nuplakė Jėzų ir apvainikavo erškėčių vainiku, paskui prikaltė prie kryžiaus tarp dviejų galvažudžių Kalvarijos (Golgotos) kalne, šalia Jeruzalės miesto. Jėzus mirė melddamasis už savo priešus bei

¹ Jono krikštas buvo atgailos ženklas, bet ne sakramentas. Krikšta sakramentu padarė Jėzus Kristus prieš žengdamas į dangų (žr. Mt 28, 19).

kankintojus ir už visų amžių žmoniją. Tai įvyko penktadienį prieš Velykas; dabar jį vadiname Didžiuoju penktadieniu.

Nuimta nuo kryžiaus Jėzaus kūną jo motina ir bičiuliai palaidojo uoloje iškirstame kapo rūsyje. Velykų rytą Kristus garbingai prisikėlė. Per 40 dienų jis susitikinėjo su savo mokiniais, stiprindamas jų tikėjimą ir aiškindamas S. Raštą, o Šeštinių dieną įžengė į dangų. Iš ten Sekminių dieną jis drauge su Dievu Tėvu atsiuntė Šventąją Dvasią, kuri toliau neregimu būdu vadovauja re-gimajai Kristaus Bažnyčiai.

39. Jėzaus gyvenimo datos. Nuo Kristaus gimimo skaičiuojami krikščionybės eros (mūsų eros) metai, tačiau pats Kristus gimimo laikas VI a. buvo apskaičiuotas maždaug su šešerių metų paklaida. Naujaisiais apskaičiavimais nustatyta, kad Jėzus yra gimęs apie 7–6 m. prieš mūsų eros pradžią, viešąją veiklą pradėjęs 27 mūsų eros metais, miręs 30 m. balandžio 7 d. ir prisikėlęs balandžio 9 d.¹

40. Koks buvo Jėzus? Jėzui pirmiausia būdinga nepalyginama tiesos meilė be jokių nuolaidų melui ir veidmainystei, taip pat drąsa ir atsakomybės už mokinius ir pasaulį jausmas. Jis ryžtingai žengia pašaukimo keliu, nors žino, kad jo laukia kryžius. Jėzus pagarbus vyresnybei, tačiau nepataikaujantis. Be galo kantrus savo mokinių auklėtojas, vaiku, ligonių, visų vargo žmonių bičiulis. Jis gailėstingas norintiems pasitaisyti nusidėjėliams ir niekuomet neatstumia paniekinto žmogaus. Jis — didingas vadas ir drauge labai nuoširdus draugas.

Jėzus yra tikrai visuotinis ir gražiausias žmogaus idealas. Jo būdo savybės nesusietos su laiko ir vietos sąlygomis, jis yra artimas visų laikų ir visų tautų žmonėms.

¹ Kristaus gimimo laikui nustatyti remiamasi Mt 2, 15, viešosios veiklos pradžia — Lk 3, 1–2, o mirties ir prisikėlimo datai — Jn 19, 30–31.

22	23
<p>41. Jėzus ir dangiškasis Tėvas. Jėzaus santykiai su dangiškuoju Tėvu ypatingi, ne tokie, kaip visų žmonių. Jėzus visuomet atskirai sako „jūsų Tėvas“ ir „mano Tėvas“, kartkartėmis pareiškia, jog jis ir Tėvas yra viena (žr. Jn 14–17). Savo dangiškąjį Tėvą Jėzus be galo myli, jo valios vykdymą vadina savo maistu ir vien tuo gyvena. Ilgas valandas, ypač naktimis, praleidžia kontempliacijoje¹, Sūnaus pokalbyje su Tėvu.</p> <p>42. Tikėjimas Jėzaus dievyste. Neregėtas asmens kilnumas ir ypatingiausias artumas su Dievu Tėvu leidžia mums nujausti Jėzaus dievybę. Ją tvirtai rodo: a) išsipildžiusios jame Senojo Testamento pranašystės, b) paties Jėzaus pasisakymai, c) jo šventumas, d) jo stebuklai ir labiausiai, e) jo prisikėlimas iš numirusių.</p> <p>43. Išsipildžiusios pranašystės. Jėzujė Kristujė įvyko visa, ką Dievo įkvėpti pranašai buvo paskelbę apie Išgelbėtoją, Mesiją. Buvo paskelbta, kad jis kilis iš karaliaus Dovydo palikuonių, gims Betliejuje, skelbs Gerąją Naujieną (Evangeliją), darys didžiū stebuklū, bus nuožmiai kankinamas ir mirs, tačiau nugalės mirtį.</p> <p>Pats Jėzus prisikėlęs aiškino savo mokiniams, „primindamas visus pranašus [...], kas visuose Raštuose apie jį pasakya“ (plg. Lk 24,20).</p> <p>44. Kristus apie save. Jėzus savo dievybę atskleidė žmonėms pamažu, laipsniškai. Padaręs kokį stebuklā, kuriuo žmonės stebėdavosi, jis ragino išvelgti stebukladarybės paslaptį: „Jei aš nedarau savo Tėvo darbū, netikėkite manimi! O jeigu darau ir manimi netikite, tikėkite darbais, kad pažintumėte ir suprastumėte, jog Tėvas manyje ir aš jame“ (Jn 10,37–38).</p> <p>Kontempliacija — aukščiausio laipsnio malda, kai be žodžių vieni-jamasi su Dievu, išvelgiami giliausi dvasiniai slėpiniai.</p>	<p>Kristus kai kada ir aiškiai p a s i s a k y d a v o esąs Dievas. Žydu aukščiausiojo teismo taryba (sinedrionas) nutėisė Jėzū mirti vien už tai, kad jis vadino save Dievo Sūnumi.</p> <p>Kristus priskirdavo sau Dievo ypatybes, pvz. amžinumą, visagalybę, tapatumą su Tėvu, tuo parodydamas, jog laiko save tikru Dievu. Jo kilnumas ir šventumas laidoja, kad Jėzus teisingai tokiu save laikė.</p> <p>45. Jėzaus šventumas. Net pikčiausi Jėzaus priešai negalėjo jam prikišti jokios n u o d ė m ė s . Ir planuodami jį nužudyti, tegalėjo išvardyti jo geradarybes: stebuklingai gydaš, nuodėmes atleidžiaš, net numirėlius prikeliaš... (plg. In 8,46; 11,47). Ir Judas graužėsi „išdavęs nekaltā kraujā“ (Mt 27,4). Dar aiškiau apie Jėzaus šventumą liudija jo d o - r y b i ū visuma. Jis nuolankus ir klusnus Tėvui iki pat mirties; jis kupinas meilės žmonėms, net nusidėjėliams ir nedorėliams. Kā sako apie Dievā ir save toks šventas, o drauge kuklus bei išmintingas, pačios blaviausios nuovokos žmogus, tuo negalime abejoti.</p> <p>46. Kristaus stebuklai. Pripažindami visagalį Dievā pasaulio Kūrėju ir Viešpačiu, turime drauge pripažinti stebuklū galimumā: gali būti Dievo galia padaromū, juslėmis patiriamū įvykiū šalia įprastinės gamtos tvarkos.</p> <p>Jėzus Kristus yra padaręs stebuklū negyvoje g a m t o - j e : vandenį pavertė vynu, tyruose penkiais duonos kepalėliais pamaitino kelis tūkstančius žmoniū, savo žodžio galia nutildė vėtrā ir nuramino didžiulio ežero bangas. Dar daugiau stebuklū padarė ž m o n ė m s : staiga pagydydavo aklus, raišus, paralyžiuotus, raupsuotus, prikėlė iš numirusių mergaitė, jaunuolį ir savo bičiulį Lozorį.</p> <p>Kristaus stebuklū negalima išaiškinti nei įtaiga, nes jokia įtaiga neišgydysi raupsuoto ir neprikelsi mirusio, nei apgaule, nes jo stebuklai akivaizdūs ir įvairūs.</p>
24	25
<p>Jėzaus stebuklai buvo gerai žinomi visoje šalyje, ir niekas nedrįso jų neigti ar jais abejoti. Juos pripažino net didžiausi jo priešai. Po Lozoriaus iš numirusių prikėlimo „vyriausieji kunigai ir fariziejai suaukė teismo tarybā ir svarstė: 'Kā darysime, kadangi tas žmogus daro daug stebuklū?'“ (Jn 11,47). Turime pritari Kristaus pagydytam neregiiui: „Nuo amžių negirdėta, kad kas būtų atvėręs aklo gimusio akis! Jei šitas nebūtū iš Dievo, jis nebūtū galėjęs nieko panašaus padaryti“ (Jn 9,32–33).</p> <p>47. Prisikėlimas iš numirusių. Kaip liudija evangelijų aprašymai, Kristus prieš mirtį buvo baisiai nuplaktas, erskėciais apvainikuotas, kelyje į Golgotā nežmoniškai vargintas ir ten prikaltas prie kryžiaus; jam mirusiam buvo perdurtas šonas ir širdis, paskui jo kūnas suvyniotas į aliejais suvilgytā drobulė ir palaidotas uolos kape.¹ Priešai pasirūpino užantspauduoti kapā ir pastatyti prie jo sargybā. Vis dėlto Kristus prisikėlė, ir Velykū rytā šventosios moterys kapā rado tuščia, o sargybiniai tai paliudijo tautos vyresniesiems.</p> <p>Jėzaus mokiniai, priblokšti jo kancios, jau buvo besiskirs-tā iš Jeruzalės ir nelengvai patikėjo žmonėms, mačiusiais prisikėlusį Kristū. Prisikėlęs Jėzus daug kartū l a n k ė s i pas mokinius, su jais kalbėjosi ir valgė. Jėzus įtikino mokinius savo prisikėlimu taip tvirtai, kad jie ir savo gyvybes atidavė jo prisikėlimui ir dievystei paliudyti. Kristaus prisikėlimas visū tvirčiausiai įrodo jo dievyste, taigi ir jo mokslo dieviškumą.</p> <p>Seniausias rašytinis prisikėlimo paliudijimas yra apaštalo Pauliaus 57 m. Korinto tikintiesiems rašytame laiške: „Aš jums perdaviau, kā esu gavęs, būtent: Kristus numirė už</p>	<p>mūsų nuodėmes, kaip skelbė Raštai; jis buvo palaidotas ir buvo prikeltas trečiąją dieną, kaip skelbė Raštai; jis pasirodė Kefui, paskui dvylikai apaštalu. Vėliau jis pasirodė iš karto daugiau nei penkiems šimtams broliū, kuriū daugumas tebegyvena iki šiolei, o kai kurie yra užmigę. Po to jis pasirodė Jokūbui, paskui visiems apaštalam“ (1 Kor 15,3–7).</p> <p>Čia Paulius perduoda jau tvirtai apaštalu suformuluotā liudijimą.</p> <p>48. Reikalinga malonė. Kristaus dieviškumas pridengtas žmogiškumo, todėl tiesioginiu būdu jo dieviškųjų savybiū negalime suvokti. Reikia, kad pats Dievas savo malone sustiprintū mūsų įžvalgumą, idant pro žmogiškąjį paviršiū sugebėtume įžiūrėti tai, kas Jėzujė dieviška. Jėzaus asmens slėpinys atsiskleidžia tiems, kurie nuoširdžiai meldžia Dievā atverti jiems visā tiesā. Kas tikrai nori pažinti Kristū ir su juo suartėti, turi neapsiriboti studijomis, bet nuoširdžiai melsti kaip Evangelijos neregys: „Padaryk, Viešpatie, kad regėčiau!“ (Lk 18,42).</p> <p>2. JĖZUS KRISTUS — MOKYTOJAS IR ATPIRKĖJAS</p> <p>49. Atpirkimo gėris. Jėzus Kristus paaukojo savo gyvybę kaip išperkamaį aukā Dievui Tėvui už žmonijos nuodėmes. Kai nusidėję nuoširdžiai atgailojame, tai dėl Žmogaus Jėzaus kancios ir mirties nuopelnū, turinčių dieviškā vertę, Dievas ne tik atleidžia mums nuodėmes, bet ir vėl padaro mus savo mylimais vaikais ir amžinosios laimės paveldėtojais. Kristus savo kancija užtarnavo mums galingā Dievo malonės pagalbā, su kuria mes sugebame pasipriešinti pik-tajai dvasiai, nugalėti bloguosius polinkius ir pašventinti savo gyvenimą.</p> <p>„Kad susivienytū su savo įvaikiais, Dievas paaukojo amžinąjį savo Sūnū. Iš Kristaus, to išikūnėjusio Žodžio, jis pa-</p>

¹ Evangelijų duomenis patvirtina iki mūsų dienų išlikusi Kristaus įkapių drobulė; apie jos tyrinėjimus žr. Katalikų kalendorių-žinyną 1986, p. 223–235.

26

27

darė tarpinę grandį, tiltą ir tarpininką, turintį abi prigimtis. Šv. Augustino žodžiais tariant, Dievas tapo Žmogumi, kad žmogų sudievinų" (A. D. Sertijanžas).

50. Ar išikūnijimas būtinas? Dievas galėjo nusidėjusią žmoniją palikti pražūčiai arba jai atleisti, nereikalaudamas atsiteisimo. Jis tačiau pasirinko patį kilniausią būdą žmonijai su savimi sutaukinti ir atnaujinti: Dievo Sūnaus išikūnijimą, žmonijos atpirkimą.

Nusidėjęs žmogus savo jėgomis negalėjo atitaisyti begaliniam Dievui padaryto įžeidimo, išgydyti savo prigimties žaizdų, susigrąžinti prarastos pašvenčiamosios malonės. Visa tai tegalėjo padaryti dieviškas asmuo. Kadangi Jėzus yra Žmogus, jis kaip žmonijos atstovas atsiteisė Tėvui, o kadangi drauge yra Dievas, jo veiksmas — atpirkimas turi begalinę vertę.

Įsikūnydamas — priimdamas žmogaus prigimtį, Dievas Sūnus ją tam tikra prasme sudievinou.

„Pažink, krikščioni, savo didybę: dieviškos prigimties tapai dalininku, tad žeminančiu elgesiu negrįžk į senąją menkystę. Atsimink, kokios galvos ir kokio kūno esi narys! Nepamiršk, kad esi išvadtuotas iš tamsybių valdžios ir perkeltas į Dievo šviesą ir karalystę" (šv. Leonas Did.)¹.

51. Atperkamoji auka. Visi Kristaus darbai turi atperkamoją vertę, nes jie yra Žmogumi tapusio Dievo Sūnaus veiksmas. Jau gimimu skurdžiame tvartelyje Jėzus mus išvadavo nuo vergavimo daiktams ir patogumams. Kančia ir mirtimi jis, kaip Vyriausiasis Kunigas, tobulai pagerbė Dievą. Prisikėlimu ir žengimu į dangų Kristus davė pradžią naujam pasauliui — išvaduotam iš mirties vergovės ir suvienytam su Dievu.

¹ Pirmasis Kalėdų pamokslas. — Patrologia latina 54, 193.

29

Šv. Mišių maldose sakoma: „Savo gimimu Viešpats Jėzus Kristus žmoniją atnaujino, kančia nuodėmes išdildė, prisikėlimu amžinąjį gyvenimą laidavo ir grįždamas pas Tave, savo Tėvą, dangaus vartus mums atkėlė“¹.

52. Ko Kristus mokė? Jėzus Kristus mokė, kaip turime gyventi, kad žemėje būtume bent iš dalies laimingi, ir ypačiai mokė, kaip pasiekti amžinąją laimę danguje. Teisingai vykdomas Kristaus mokslas labai daug prisideda prie šio gyvenimo gerovės.

„Žmonių kartos ateina ir pračina; jų hipotezės ir sistemos nueina ir užmaršti, bet Nematomasis yra visada čia pat, guosdamas nuliūdusius, pakeldamas nužemintus, stiprindamas gerus pasiryžimus, civilizuodamas laukinius...“ (Al. Vest-falis).

53. Svarbiausia — meilė. Svarbiausia Jėzaus mokinių žymė yra meilė Dievui ir žmonėms. „Mylėk Viešpatį, savo Dievą..., ir kiekvieną žmogų kaip save patį“ (plg. Mt 22,37.39). „Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus“ (Jn 13,35). Kristus net nurodė, kad Dievo teisme amžinasis mūsų likimas bus sprendžiamas pagal tai, kaip mes būsime pagelbėję vargo ištiktie ms žmonėms („mažiausiems mūsų broliams“, — plg. Mt 25,35–45).

Kristaus paskelbtąjį meilės įsakymą gražiai vykdė pirmieji krikščionys. Pagonys, susižavėję jų gyvenimu, sakydavo: „**Žiūrėkite**, kaip jie vienas kitą myli“. Bažnyčios rašytojas Origenas (185–254) rašė: „Pereikite visus kalėjimus ir raskit ten bent vieną krikščionį, kuris būtų kaltinamas piktadarybe!“

54. Už ir prieš Kristų. Teisios širdies žmonėms Jėzaus mokslas patiko, o piktiems ir veidmainingiems — ne. Pats

Jėzus apie save pasakė: „Atėjo šviesa į pasaulį, bet žmonės labiau mylėjo tamsą nei šviesą, nes jų darbai buvo pikti. Kiekvienas nedorėlis neapkenčia šviesos ir neina į šviesą, kad jo darbai aikštėn neišeitų“ (Jn 3,19–20). Amžiams bėgant, daugelis Kristaus neapkenčia už žadinamą sieloje nerimą, už griežtus teisingumo, tyrumo, nesavanaudiškumo reikalavimus, bet dar daugiau yra mylinčių jį taip, kaip joks kitas asmuo žemėje nėra buvęs ir nebus mylimas.

55. Įžengęs į dangų. Aplankęs ir sustiprinęs savo mokinius, Jėzus Kristus keturiasdešimtąją dieną po prisikėlimo regimu būdu paliko šią žemę, įžengė į dangų. Danguje jis turi lygią garbę ir galią su Tėvu, todėl ir sakome, kad jis „sėdi visagalio Dievo Tėvo dešinėje“.

Žengimas į dangų vainikuoja Jėzaus nuveiktą žemėje darbą ir guodžia mus amžinojo gyvenimo viltimi. Žengdamas į dangų Atpirkėjas nusivedė su savimi nesuskaitomus būrius anksčiau mirusių dorųjų žmonių sielų (vėliu)¹, kurios negalėjo patekti į dangų, kol nebuvo įvykęs atpirkimas.

Tas gerasis sielas, lig tol buvusias vad. pragaruose², Jėzaus siela buvo aplankiusi tuo metu, kai jo negyvas kūnas gulėjo kape ir laukė prisikėlimo („nužengė į pragarus...“).

	<p>¹ „Vėlė“ — nuo kūno atsiskyrusi (mirusio žmogaus) siela. ² „Pragaruose“ (ne „pragare“) buvusias vėles aplankė nuo kūno atsiskyrusi Jėzaus siela tuo metu, kai jo kūnas išėjosi kape. Todėl tikėjimo išpažinime sakome: „... nužengė į pragarus“.</p>
<p>¹ Romos mišiolas, t. 1. — K — V., 1987, p. 442.</p>	
<p>30</p>	<p>31</p>
<p>III. D V A S I A P A Š V E N T I N T O J A</p>	<p>namais, kuriuose gyvena jo vaikų šeimyna; pagaliau vadina slaptingu, dvasiniu Kristaus kūnu (mistinis Kristaus kūnas), kurio galva yra Kristus, nariai — mes, o siela — Šventoji Dvasia.</p>
<p>1. ŠVENTOJI DVASIA IR BAŽNYČIA</p> <p>56. Didysis pažadas. Jėzus Kristus prieš savo mirtį ir išengimą į dangų pažadėjo apaštalams nuo Dievo Tėvo atsiųsti Šventąją Dvasią, kuri toliau vadovaus jo darbo tęėjams.</p> <p>Šventoji Dvasia kyla iš Tėvo ir Sūnaus begalinės tarpusavio meilės. Ir pasaulyje ji turi skleisti v i e n y b ę , m e i l ę , g a l y b ę . Tėvas ir Sūnus atsiuntė mums Šventąją Dvasią, kad ji mus vienytų tarp savęs ir su Dievu, kad mumyse uždegtų dieviškosios meilės ugnį.</p> <p>57. Pirmosios Sekminės. Kai Sekminių rytą ugnies liežuvių pavidalu nužengė ant apaštalų Šventoji Dvasia, tie pasidarė drasūs ir pradėjo karštai skelbti Kristaus prisikėlimą. Iš karto įtikėjo apie 3000 žmonių. Jie tuojau buvo pakrikštyti. Taip Jeruzalėje susikūrė pirmoji k r i k š č i o n i ų b e n d r u o m e n ė . Tai buvo labai vieninga ir nuosirdi bendruomenė, savu noru įkūrusi turto bendrumą. Joje nebuvo stokojančių, ir „visas tikinčiųjų būrys buvo vienos širdies ir vienos sielos“ (Apd 4,32). Pirmieji krikščionys pasiaukodavo vieni už kitus, skeidė Kristaus tikėjimą gražiu pavyzdžiu, o persekiojami drąsiai išpažindavo Kristų, negailėdami nė gyvybės.</p> <p>58. Vidinė Bažnyčios sandara. Šventoji Dvasia jungia įvairių tautų tikinčius Kristų ir pakrikštytus žmones į visame pasaulyje išplitusią šventą bendriją — Visuotinę Bažnyčią.</p> <p>Šventasis Raštas Bažnyčią vadina Šventąja tauta ir Dievo karalyste žemėje, taip pat Dievo dirva ir jo šventove, pastatyta ant gyvų akmenų — tikinčiųjų, arba Dievo</p>	<p>Žemėje gyvenanti Dievo tauta su savo vadovais (regimoji Hažnyčia) ir mistinis Kristaus kūnas (neregimoji Bažnyčia) nėra du skirtingi dalykai, bet viena didinga tikrovė, susidedanti iš žmogiškojo ir dieviškojo pradmenų. Bažnyčios esmė šventa, tačiau ji turi daug nuodėmingų narių, todėl be paliovos privalo atsinaujinti, atgailoti ir tobulintis. Keliaudama per šį pasaulį, ji nuolat ilgisi savo atbaimimo amžinybėje, kur jau yra jos Galva ir garbingiausieji nariai.</p> <p>Šventoji Dvasia saugo Bažnyčią nuo klaidų, padeda vis geriau pažinti Dievo tiesą ir savo dovanomis ikviepia jos narius darbuotis ir aukotis.</p> <p>2. BAŽNYČIOS VADOVAI IR VISI NARIAI</p> <p>59. Hierarchija. Kristaus valia Bažnyčiai vadovauti tegali jo pašaukti ir jo įgaliojimu išventintintiasmenys. Pats Kristus išventino apaštalus ir vyriausiu jų bei visos Bažnyčios vadovu paskyrė šventąjį Petrą (plg. 1 Kor 11,24,25; Jn 20,22—23; Mt 16,18—19; Jn 21,15—17).</p> <p>Šv. Petras mirė kaip kankinys Romoje. Dabar Romos vyskupas vis būna jo ipėdinis; jį vadiname popiežiumi, arba Šventuoju Tėvu. Kitų apaštalų ipėdiniais liko vyskupai; jų dabar yra beveik keturi tūkstančiai. Vyskupai sau padėjėjais šventina kunigus. Jų dabar pasaulyje — per 400 tūkstančių.¹</p> <p>Šiuo metu vyriausias Bažnyčios vadovas bei ganytojas vadinasi Jonas Paulius II, išrinktas 1978 m. spalio 16 d.</p> <p>¹ Lietuvoje yra Vilniaus ir Kauno arkivyskupijos, Kaišiadorių, Panevėžio, Telsių ir Vilkaviškio vyskupijos.</p>
<p>32</p>	<p>3. Katekizmas</p> <p>33</p>
<p>Romos vyskupą — popiežių rinkti turi teisę žymiausieji viso pasaulio vyskupai, turintys kardinolo laipsnį. Jų yra apie 120.</p> <p>60. Neklaidingoji Mokytoja. Kristus pažadėjo, kad nužengusi Šventoji Dvasia primins apaštalams ir jų ipėdiniais visa, ko jis pats mokė, ir ves juos į tobulą tiesą (plg. Jn 16,13). Jis įsakė tikintiesiems klausyti Bažnyčios mokymo kaip jo paties.</p> <p>Neklysta Šventosios Dvasios vadovaujami vyskupai, sutartinai su popiežiumi mokydami tikėjimo ir dorovės dalykų, ir neklysta tikintieji, vienodai su savo ganytojais tikėdami. Popiežius neklysta tikėjimo ir dorovės klausimais, kai kalba Kristaus vardu, įpareigodamas visus tikinčiuosius („ex cathedra“).</p> <p>61. Kas priklauso Bažnyčiai? Kristaus įsteigtoji Bažnyčia vadinasi visuotinė, arba katalikiška, nes yra skirta visam pasauliui, išplitusi visose tautose ir gyvuos tol, kol gyvens Žemėje žmonės.</p> <p>Visuotinei Bažnyčiai pilnai priklauso krikštytieji žmonės, turintys tikėjimo ir klusnumo ryšį su apaštalų ipėdiniais vyskupais ir šv. Petro ipėdiniu popiežiumi. Jie vadinasi katalikai. Ir daugumas Lietuvos tikinčiųjų yra katalikai.</p> <p>Bažnyčiai iš dalies priklauso ir kiti krikštyti, Kristų išpažįstantys žmonės, kurie laikinai neturi ryšio su popiežiumi, t. y. krikščionys nekatalikai, pvz., stačiatikiai ir protestantai.</p> <p>Dievo Apvaizda su Bažnyčia r i š a ir visus, kurie „be savo kaltės nepažįsta Kristaus Evangelijos ir jo Bažnyčios, bet ieško Dievo nesugadinta širdimi ir stengiasi malonės veikiami vykdyti Dievo valią, kaip ją diktuoja sąžinės balsas“ (KB 16).</p>	<p>1985 metais pasaulyje buvo apie 825 milijonus katalikų ir daugiau negu 575 milijonai kitų krikščionių.</p> <p>62. Pasauliečiai Bažnyčioje. Negavę šventimų tikintieji (pasauliečiai) irgi turi tam tikrą dalį vad. b e n d r o j o j e k u n i g y s t ė j e , kuri igyjama Krikštu bei Sutvirtinimu ir kuri duoda galią dalyvauti Bažnyčios kulte ir apaštalavime.</p> <p>Išventintasis kunigas ugdo ir veda šią kunigiškąją tautą, aukoja Kristaus Kūno ir Kraujo auką, veikiant per jį Kristui, ir ją visos tautos vardu atnašauja Dievui. Visi tikintieji yra pašaukti kartu su kunigais aukoti Dievo garbei ir Kristaus auką, ir savo pačių gyvenimo bei darbo aukas. Visi pašaukti kartu su kunigais ir apaštalauti, pirmiausia — savo kilniu elgesiu liudyti Dievą pasauliui.</p> <p>63. Bažnyčios narių pareigos, ■ Vatikano Susirinkimas skelbia: „Kad Dievo ir artimo meilė, kaip gera sėkla, augtų ir duotų vaisių, kiekvienas tikintysis privalo noriai klausyti Dievo žodžio ir, jo malonės padedamas, vykdyti jo valią darbais, dažnai dalyvauti sakramentuose, ypač Eucharistijoje, bei šventose pamaldose ir nuolatos atsidėti maldai, susitvardymo praktikai, broliškam veikiam tarnavimui ir visų dorybių praktikavimui“ (KB 42). Bažnyčios jėga glūdi visų jos narių v i e n y b ė j tarp savęs, su Bažnyčios vadovais ir su Kristumi.</p> <p>64. Žmonijos geradarė. Per Bažnyčią pats Kristus toliau tęsia savąjį Atpirkėjo bei Vyriausiojo Kunigo darbą. Bažnyčioje jis toliau m o k o ne tik išventintųjų vadovų žodžiu, bet ir ištikimų tikinčiųjų, ypač tėvų, auklėtojų ir apaštalavimui atsidavusiųjų, pavyzdžiu ir žodžiu. Per Bažnyčią Kristus toliau š v e n t i n a žmones sakramentais, guodžia juos ir t a r n a u j a jiems artimo meilės darbais. Bažnyčioje Mišiomis nuolat sudabartinama Kristaus Kūno ir</p>

	Kraujo auka, kurią su kunigu aukodami tikintieji mokosi aukoti
34	35
<p>ir savo pačių gyvenimo aukas. Šitai Bažnyčia išauklėja pasauliui daugybę geriausių žmonių.</p> <p>Bažnyčia, skelbdama Kristaus mokslą ir skleisdama jo meilę, šalina iš žmonijos gyvenimo pačias pikčiausias ydas — savimeilę, gobšumą, neapykantą — ir padeda žmonėms žmoniškiau gyventi. Tikėjimu ir Mišiomis bei komunija jungdama įvairių tautų žmones, ji yra stipriausias vienybės, vilties ir išgelbėjimo daigas visai žmonijai.</p> <p>65. O gal be Bažnyčios? Pagal Dievo nustatytą ir mums apreiškta planą mes turime suartėti su Dievu ir pasiekti amžinąjį išganymą ne pavieniui, be ryšio su kitais, o priklausydami Dievo tautai — Bažnyčiai, kuri teisingai Dievą išpažįsta ir šventai jam tarnauja. Kas be savo kaltės nepažįsta Kristaus ir jo Bažnyčios, bet gyvena pagal sąžinę Dievo akyse, to pastangas su Bažnyčia suriša Dievo Apvaizda. Bet kas dėl savo kaltės atkrinta nuo Bažnyčios, yra nelaimingesnis už klaidoje gimusį (plg. 2 Pt 2,20—21). Kas pradeda trauktis nuo Bažnyčios, nežino, kad jam gresia pavojus nutolti ir nuo Dievo.</p> <p>„Negali turėti Dievo Tėvu, kas Bažnyčios nelaiko savo Motina“ (šv. Augustinas).</p> <p>3. ŠVENČIAUSIOJI MERGELĖ MARIJA — BAŽNYČIOS MOTINA IR PAVYZDYS</p> <p>66. Bažnyčios Motina. Švenčiausioji Mergelė Marija, būdama Bažnyčios Galvos — Kristaus Motina, yra ir visų Bažnyčios narių dvasinė Motina. Marija užaugino mums Atpirkėją ir laisva valia ji atidavė, kad jis mus savo mirtimi atpirktų. Savo meile ir kančia drauge su Jėzumi bendradarbiavo, kad dvasiškai gimtų Bažnyčioje tikintieji. Pats Jėzus, kentėdamas ant kryžiaus, paskyrė Mariją</p>	<p>mūsų dvasine Motina (žr. Jn 19,26—27), todėl mes turime ją labai mylėti ir jos nelūdinti blogais darbais. Kad Marijai dera „Bažnyčios Motinos“ vardas, iškilmingai paskelbė popiežius Paulius VI 1964 m. lapkričio 21 d. II Vatikano Susirinkime.</p> <p>Marija yra gražiausias pavyzdys visai Bažnyčiai ir kiekvienam jos nariui savo nepaliesta nekaltybe, ryžtingu tikėjimu bei ištikimu klusnumu Dievui, taip pat kantrumu, kuklumu ir veiklia artimo meile.</p> <p>67. Marija ir Švenčiausioji Trejybė. Marija yra labai artima Dievui Tėvui, nes laikų pilnatvėje pagal žmogiškąją prigimtį pagimdė tą Sūnų, kuris amžinai gimsta iš Tėvo pagal dieviškąją prigimtį. Ji neapsakomai artima Dievo Sūnui, nes jam, panorėjusiam tapti Žmogumi, davė kūną ir motiniškai tarnavo. Ji labai artima Šventajai Dvasiai, nes Jėzaus Motina ji tapo stebuklingu Šventosios Dvasios veikimu.</p> <p>Mariją ir Švenčiausiosios Trejybės Asmenis jungia ne tik jos dieviškoji motinystė, bet ir gražiausiai joje suklestėjusios dorybės, ypač tikėjimas, viltis ir meilė. Marija yra „Tėvo duklė mylima, Dievo Sūnaus Motina, sužadėta ir mylėta Dvasios Švenčiausios“ (A. Baranauskas). Mes pasitikime ja kaip galingiausią Užtarėją pas Dievą.</p> <p>68. Nekaltasis prasidėjimas ir paėmimas į dangų. Marijos nekaltasis prasidėjimas reiškia tą ypatingą privilegiją, kad Marijos siela nuo pat jos sukūrimo momento buvo apdovanota pašvenčiamąja malone ir nepaliesta gimtosios nuodėmės. Šią privilegiją Marija gavo todėl, kad buvo išrinkta tapti nuodėmės nugalėtoja — Atpirkėjo Motina.</p> <p>Nekaltojo Marijos prasidėjimo privilegijos neturėtume painioti su stebuklinga Jėzaus gvybės pradžia Marijos išciöse</p>
36	37
<p>(be suartėjimo su vyru). Tai ne nekaltasis prasidėjimas, o mergaitiškas pradėjimas.</p> <p>Marijos paėmimas į dangų reiškia tai, kad ji gavo dangaus laimės būseną ne tik sielai, bet ir kūnui. Jos skautusis kūnas, iš kurio žmogiškąjį kūną gavo Dievo Sūnus, neturėjo sunykti. Todėl, žemės gyvenimo laikui pasibaigus, jos kūnas tapo toks, kaip Kristaus Kūnas po jo prisikėlimo. Tokie bus ir pasaulio pabaigoje prisikėliančių teisųjų žmonių kūnai.</p> <p>69. Juozapas Globėjas. Šventasis Juozapas buvo Švenčiausiosios Mergelės Marijos Sužadėtinis, pagal izraelitų įstatymus Jėzaus tėvas, ir tokiu jį laikė aplinkiniai žmonės, nežinoję mergaitiško Jėzaus gvybės pradėjimo. Šv. Juozapas buvo tos didžios paslapties saugotojas ir liudytojas. Daugelį metų jis ištikimai bei rūpestingai globojo Jėzų ir Mariją. Jo būta labai maldingo, kuklaus, darbštaus ir tylaus žmogaus.</p> <p>Bažnyčia jį laiko ir savo galingu Globėju. Kaip jis sugebėjo apsaugoti nuo pasikėsinimų Jėzaus gvybę ir Marijos tyrumą, taip gali ir dabar galingai mus užtarti dvasios ir kūno pavojuose, o ypač kai baigiame žemės kelionę.</p>	<p>IV. ĮSAKYMAI, DORYBĖS IR NUODĖMĖS</p> <p>1. DIEVO ĮSAKYMAI</p> <p>70. Amžinasis įstatymas. Aukščiausias įstatymas, tvarkas viso pasaulio eiga, yra amžinasis Dievo planas, pagal kurį yra sukurta visa Visata ir pats žmogus ir kuriuo viskas kreipiama tarnauti gėriui. Tasai prigimtinis įstatymas išrašytas žmonių sąžinėje ir gali būti protu teisingai suvokiamas. Kad žmonės nesupainiotų prigimtinių įstatymų su savo silpnybėmis bei prasimanymais, Dievas apreiškė žmonėms pagrindinius dorovės reikalavimus. Tai jis iškilmingai padarė per Mesijo laukiančios tautos (izraelitų) vadą ir pranašą Mozę ant Sinajaus kalno XIII a. prieš Kristų.</p> <p>Jėzus Kristus atėjęs patvirtino per Mozę duotuosius dešimtį įsakymų ir juos dar praplėtė, ypač reikalaudamas sude-linti su jais ne tik išorinius veiksmus, bet ir vidinius nusistatymus¹.</p> <p>„Įstatymas nėra Dievo savivalės išraiška, bet dieviškos išminties, šventumo bei gerumo apsisireiškimas... Dievo įstatymuose atsispindi žmogaus idėja — tokia, kokią amžinoji Išmintis ir Meilė nori matyti iškūnyta, — naujasis žmogus, kurį numatė Dievas savo plane. Taigi tas įstatymas žmogaus anaipol neapsunkina, bet, priešingai, praturtina, papildo ir užbaigia jo visą esybę. Jis yra gyvenimo tiesa, gyvenimo įstatymas. Dėl to tikintieji praktiško proto šviesoje jį priima ir pasisavina, laisvai moraliai apsisprende. Šitai jis tampa jų pačių įstatymu, jų moralinės laisvės veiksmu“².</p>

71. Dekalogas. Visiems ir visada yra privalomi prigimtinis (amžinasis) įstatymas ir jį išreiškiantys dešimt Dievo įsakymų (dekalogas):

Štai ką įsako Viešpats Dievas,

kurio kaip Tėvo turiu klausyti:

Pirmas įsakymas: Neturėk kitų dievų, tik mane viena.

Antras: Netark Dievo vardo be reikalo.

Trečias: Švęsk sekmadienį. **Ketvirtas:**

Gerbk savo tėvą ir motiną. **Penktas:** Nežudyk.

Šeštasis: Nepaleistuvauk. **Septintasis:**

Nevo. **Aštuntasis:** Nekalbėk netiesos.

Devintasis: Negeisk svetimo vyro ir svetimos moteries.

Dešimtas: Negeisk svetimo turto.

Didysis įsakymas: Mylėk Viešpatį Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis; mylėk kiekvieną žmogų taip, kaip save.

Dievo įsakymai padeda mums aiškiai suvokti, ką Dievas liepia, ką draudžia, kad galėtume savo veiksmus suderinti su Dievo valia, teisingai gyventi ir tapti amžinai laimingi.

72. Didysis įsakymas. Visus įsakymus sutraukia ir vainikuoja prie dešimties įsakymų pridėtas Dievo ir žmonių meilės įsakymas. Iš tiesų, kas myli Dievą, tas noriai vykdo visus jo įsakymus, ir kas myli žmones, tas stengiasi jiems daryti gera. Taigi mylintysis įvykdo visus dešimt įsakymų.

Dievas labiausiai reikalauja meilės, nes pats Dievas yra Meilė ir visa daro iš meilės. „Kas nemyli, tas nepažino Dievo“ (1 Jn 4,8). Mes mylime Dievą, kai esame prie jo prisirišę, mielai jį atsimename ir su noru laikomės jo įsakymų. Mylėdami savo dangiškąjį Tėvą, mes stengiamės taip mąstyti, jausti ir elgtis, kaip dera geriems jo vaikams.

73. Žmonių meilė. Per Krikštą Dievo meilė įsikūrė mūsų sieloje, todėl gerasis Dievas, visų Tėvas, ir mūsų širdimi kitus žmones myli, mūsų darbais jiems padeda. Savo meilę Dievui praktiškai tu ir įrodome, kad mylime žmones — Dievo vaikus. „Kas nemyli savo brolio (bet kurio žmogaus), kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato“ (1 Jn 4,20).

Jėzus Kristus sako: „Mylėkite savo priešus, darykite gera tiems, kurie jūsų nekenčia. Laiminkite tuos, kurie jus keikia, ir melskitės už savo niekintojus... Kaip norite, kad jums darytų žmonės, taip ir jūs jiems darykite“ (Lk 6,27–28,31).

Meilė žmonėms — tai pagarba jiems, užuojauta, nuoširdumas, padaršinimas, pašalpa, pagalba. Tiems, kurie mano esant gana, kad „nieko nepavogė, nieko neužmušė“, atsakytina, jog „lygiai galima nueiti į pragarą už meilės pareigų apleidimą, kaip ir už teisingumo pažeidimą“ (P. Kuraitis).

Bažnyčios tradicija skiria geruosius darbus sielai: 1. nemokantį pamokyti, 2. abejojančiam patarti, 3. nuliūdusį paguosti, 4. pikta darantį sudrausti, 5. ižeidimus atleisti, 6. nuoskaudas nukęsti, 7. melstis už gyvus ir mirusius; kūnui: 1. išalkusį pavalgydinti, 2. ištroškusį pagirdyti, 3. vargšą apmokyti, 4. keleivį priglausti, 5. kalinį sušelpsti, 6. ligoni aplankyti, 7. mirusį palaidoti.

74. Įsakymai ir sąžinė. Kuris mūsų veiksmas sutinka su Dievo įsakymais, konkrečiai mums nurodo sąžinė. Prieš veiksmą sąžinė mus skatina daryti gera arba išpėja vengti pikta. Po veiksmo sąžinė giria mus, jei padarėme ką gera, arba peikia, jei padarėme ką bloga.

Kad sąžinė būtų teisinga, tikra ir jautri, turime ją ugdyti pagal sveiką protą ir Dievo apreiškimą. Pirmiausia stengtis tiksliai

balso, liepiančio daryti gera ir vengti pikta. Galiausiai dažnai, net kasdien, tirti savo sąžinę — tikrinti savo elgesį.

„Kas prieš sąžinę ką nors daro, tas nusideda“ (šv. Tomas Akvinitis).

75. Neturėk kitų dievų, tik mane viena. Šiuo įsakymu išreikštas Dievo noras, kad žmogus jį tikėtų, garbintų, mylėtų, taip pat kad gyventų pagal savo tikėjimą. Šitą įsakymą vykdomė, kai tikime Dievą ir pagal tikėjimą tvarkome savo gyvenimą. — Nusikalstame, jei nesirūpiname išmokti bent pagrindinių tikėjimo tiesų ir reikalingiausių maldų; jei nepripažįstame kai kurių ar visų tikėjimo tiesų; jei lengvabūdiškai jomis abejojame; jei kalbame prieš tikėjimą (kad ir nenuoširdžiai), skaitome tikėjimą pasiepiantįs knygas; jei gėdijamės tikėjimo ar visai jo išsisžadame; jei tikime burtais, prietarais; jei visiškai nesimeldžiame ar meldžiamės nenuoširdžiai, nesistengdami susikaupti; jei niekiname Dievui pašvęstus asmenis, daiktus ir vietas.

76. Netark Dievo vardo be reikalo. Šiuo įsakymu Dievas reikalauja pagarbos savo vardui, nes vardas išreiškia asmenį. Įvykdome šį įsakymą, kai Dievo, Jėzaus, Marijos, šventųjų vardus minime pagarbiai, su meile; kai įvykdome Dievui duotus ar Dievo vardu sutvirtintus pažadus. — Nusikalstame, jei lengvabūdiškai, juokais ar iš ipročio nuolat kartojame šventus vardus ir posakius; jei melagingai prisiekiamo; jei nevykdome šventų pažadų.

77. Švęsk sekmadienį. Sekmadienis Dievo įsakymu išskiriamas iš kitų savaitės dienų tam, kad žmogus galėtų prisiminti savo Kūrėją, maldai ir poilsiui sustiprintų savo dvasios ir kūno jėgas. Įvykdome įsakymą, kai sekmadienį susilaikome nuo sunkių fizinių darbų, dalyvaujame šv. Mišiose, paskaitome religinių knygų, turiningai praleidžiame laisvalaikį, ypač su savo artimaisiais. —

<p>sužinoti, ką reiškia kuris Dievo ir Bažnyčios įsakymas, ir nusikratyti klaidingų pažiūrų. Toliau nieko nedaryti prieš sąžinę, bet visada klausyti jos</p>	<p>Nusikalstame, jei sekmadienį be būtino reikalo patys dirbame sunkius fizinius</p>
<p>42</p>	<p>43</p>
<p>darbus ar kitus be būtino reikalo verčiame sunkiai fiziškai dirbti, jei be svarbios priežasties nedalyvaujame šv. Mišiose, nepagarbiai elgiamės bažnyčioje, nepasirūpiname rasti sau reikalingo dvasinio peno.</p> <p>78. Gerbk savo tėvą ir motiną. Tėvai mums yra didžiausi geradariai ir Dievo atstovai, todėl Dievo įsakymu esame įpareigoti juos mylėti, gerbti, jų klausyti ir jiems padėti. Panašiai kaip tėvų, reikia klausyti ir kitų vyresniųjų: senelių, globėjų, mokytojų, darbo vadovų, teisėtos krašto valdžios atstovų ir t.t. Vaikai savo tėvams ir vyresniesiems turi reikšti meilę, pagarbą bei dėkingumą, nedaryti jiems nieko bloga ir reikale padėti. Pareiga klausyti nesaisto tuo atveju, jeigu tėvai ar vyresnieji liepia daryti ką nedora. Šiuo įsakymu taip pat įpareigojami ir tėvai bei vyresnieji. Jie turi savo vaikus mylėti, rūpintis jų dvasine bei medžiagine gerove, saugoti juos nuo pikta, išmokyti atlikti savo pareigas. — Viešpats Dievas yra pažadėjęs jau žemėje laiminti tuos, kurie nuoširdžiai vykdo ketvirtąjį įsakymą.</p> <p>Vaikai ir valdiniai įvykdo šį įsakymą, kai tėvus ir vyresniuosius myli, gerbia, yra jiems klusnūs, dėkingi, paslaugūs ir nuoširdūs, kai meldžiasi už juos; kai pasenusius ar sergančius tėvus gražiai užlaiko, gydo, lanko, aprūpina šv. sakramentais, išpildo jų paskutinę valią. — Vaikai ir valdiniai nusikalsta, jei tėvus ar vyresniuosius niekina, įžeidinėja, erzina, apgauldinėja, linki ar daro jiems pikta; pakelia prieš juos ranką; jei neklauso jų teisėtų įsakymų ar pageidavimų; jei tinkamai neaprupina tėvų senatvėje ar ligoje.</p> <p>Tėvai ir vyresnieji įvykdo šį įsakymą, jei myli savo vaikus bei valdinius, lygiai rūpinasi jų visų sveikata, išsilavinimu ir dvasine gerove; jei stengiasi įpratinti juos stropiai dirbti ir dorai elgtis. — Tėvai ir vyresnieji nusikalsta, jei savo vaikams ar valdiniams yra neteisingi, abejingi ar žiaurūs; jei nesirūpina jų dora ir tikėjimu.</p>	<p>„Jeigu kas nesirūpina savaisiais, ypač namiškiais, tas yra paneigęs tikėjimą ir blogesnis už netikintįjį“ (1 Tim 5,8).</p> <p>79. Nežudyk. Gyvybė ir sveikata yra didelės Dievo dovanos. Todėl Dievas reikalauja, kad mes brangintume savo ir kitų gyvybę, protingai saugotume savo ir kitų tiek kūno, tiek dvasios sveikatą. Kiekvienas neteisėtai užpultas gali yinti savo gyvybę, sveikatą, dorą. Garbinga yra kitą nekaltai užpultą apginti. — Įvykdomė šita įsakyma, jei branginame savo ir kitų gyvybę, protingai saugome savo ir kitų sveikatą, giname nekaltai užpultą žmogų, visiems linkime ir darome gera; kai globojame įvairius gyvus padarus. — Nusikalstame, kai linkime artimui nelaimės, ligos, mirties; kai pykstame ant artimo ir trokštame jam keršyti, jo neužjaučiame; kai sužeidžiame ką nors arba atimame gyvybę sau ar kitam žmogui, nors ir negimusiam; kai persivalgymu, girtavimu ir kitokiu nesuvaldymu kenkiame savo sveikatai ar kitus prie to verčiame; kai kitus raginame nusidėti ar nusidedančių nesulaikome; kai kanikame gyvulius, paukščius ar kitokius gyvus padarus, juos be reikalo žudome.</p> <p>Visų sunkiausiai V įsakymui nusikalsta karų sukėlėjai.</p> <p>80. Nepaleistuvauk. Žmonijos gyvybės šaltiniai yra šventi, todėl jie turi būti gerbiami ir saugomi. Dievas šeštuoju įsakymu reikalauja, kad būtume drovūs ir skaidūs, kad neieškotume neteisėto lytinio pasitenkinimo. Šito įsakymo laikomės, jei mūsų mintys ir jausmai tyri, kalba ir elgesys padotūs. — Nusikalstame, kai nepadoriai mąstome, kalbame, juokaujame, dainuojame ar nepadorių dalykų noromis klausomės; kai nevengiame neskaisčių reminių, raštų, filmų ar palaidų asmenų. Taip pat nusideda, jei kas vienas ar su kitais nepadoriai elgiasi — ištvirkauja; jei be Santuokos sakramento gyvena kaip vyras ir žmona;</p>
<p>44</p>	<p>45</p>
<p>jei vedusieji yra vienas kitam neįstikimi arba jei kas, metęs teisėtą sutuoktinį, susideda su kitu.</p> <p>81. Nevok. Šiuo įsakymu reikalaujama, kad gerbtume asmeninę ir visuomenės nuosavybę, o padarę kam žalą ar nuostolį, atsilygintume; kad sąžiningu darbu užsidirbtume pragyvenimui ir neišnaudotume kitų žmonių triūso. — Todėl nusikalstame, kas sukčiauja, bei apgauldinėja parduodamas ar pirkdamas; kas daro kokią nors skriaudą atskirų žmonių ar visuomenės turtui laukuose, gatvėse, namuose, imonėse ir kitur; kas negražina skolos, neatiduoda rastų ar neteisėtai įgytų daiktų, neatlygina skriaudų; kas dykaduoniauja arba eikvoja šeimos ar visuomenės turta.</p> <p>Septintajam įsakymui nusikalsta turtingieji, išnaudojantys neturtinguosius, ir tautos bei valstybės, kurios pavergia ir apiplėšia kitas tautas ar valstybes.</p> <p>„Dievas paskyrė žemę su visais daiktais visiems žmonėms ir tautos naudotis tokiu būdu, kad sukurtosios gėrybės teisingumo ir meilės pagrindu lygiai pasiektų visus“ (KBSP 69).</p> <p>82. Nekalbėk netiesos. Dievas nori, kad kalbėdami skleistume tiesą, ypač tuomet, kai paliečiame kitą asmenį ar bendrą (visuomenės, valstybės, Bažnyčios) reikalą. Šį įsakymą įvykdomė, jei teisėtai klausiančiam sakome tiesą, išlaikome patikėtą paslaptį, nekalbame nebūtų dalykų, branginame žmonių gerą vardą. — Nusikalstame, kai meluojame, veidmainiaujame, neišlaikome paslapties; kai apkalbame, t. y. be tikro reikalo pasakojame nežinančioms apie kitų ydas, klaidas, blogus darbus; kai šmeižiame, t. y. primetame kitiems nebūtas kaltes ar išpučiame tikras; kai liežuvaujame, t. y. vieniems žmonėms pasakojame, ką kiti negero apie juos yra kalbėję.</p>	<p>83. Negeisk svetimo vyro ir svetimos moters. Sveika ir dora šeima yra paskirų žmonių ir visuomenės palaima. IX įsakymu Dievas reikalauja išlaikyti ne tik išorinį padorumą, bet ir vidinį taurumą, gerbti meilę ir šeimą, tvardyti geidulius. — Nusikalstame, kas geidžia svetimo vyro ar svetimos žmonos, kas juos vilioja į dvasinę ar fizinę neištikimybę; kas laisvai pritaria nepadorioms svajonėms, gėrisi savo ar kitų anksčiau padarytomis ar įsivaizduojamomis ištvirkavimo nuodėmėmis; kas tyciojasi iš meilės, santuokos ir šeimos.</p> <p>84. Negeisk svetimo turto. Šio įsakymo laikomės, jei gerbiame ir tausojame kitų žmonių ir visuomenės nuosavybę; jei netrokštame neteisėtai pralobti; jei pagelbime stokojantiems. — Nusikalstame, kai geidžiame svetimo turto, pavydime kitiems pasisekimo, esame šykštūs stokojantiems, godžiai didiname savąjį turką ir dėl to užmirštame dvasios reikalus.</p> <p>„Per daug nesirūpinkite savo gyvybe, ką valgysite, nei savo kūnu, kuo vilkėsite... Jūsų dangiškasis Tėvas juk žino, kad viso to jums reikia. Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir jos teisybės, o visa tai bus jums pridėta“ (Mt 6,25.32—33).</p> <p style="text-align: center;">2. BAŽNYČIOS ĮSAKYMAI</p> <p>85. Motiniški Bažnyčios įsakymai. Bažnyčia, trokšdama dvasinio mūsų gėrio ir remdamasi Kristaus jau suteikta galia, yra išleidusi nemaža nuostatų, kuriais tvarkomas tikėjimo skelbimas, sakramentų teikimas ir kitos bažnytinio gyvenimo sritys. Visiems katalikams privaloma žinoti ir vykdyti bent penkis Bažnyčios įsakymus:</p>

„Melagingas liudytojas neliks nenubaustas, melagis neištruks“ (Pat 19,5).	Štai ką įsako Bažnyčia, kuria kaip Motiną turiu mylėti:
46	47
<p>Pirmasis sakymas: Švęsk šventes. Antras: Sekmadieniais ir šventėmis dalyvausk šventosiose Mišiose.</p> <p>Trečias: Laikyk pasninkus ir nesilinksmink draudžiamu laiku.</p> <p>Ketvirtas: Apie Velykas atlik išpažintį ir priimk Švenciausiąjį Sakramentą. Penktas: Padėk išlaikyti savo bažnyčią ir jos tarnus.</p> <p>Siame formulare neišvardytas, bet irgi neužmirštinamas Bažnyčios įsakymas — atlikti išpažintį ir priimti Komuniją, kai dėl ligos ar kitos priežasties atsiduriame mirties pavojuje.</p> <p>86. Naudokis išganymo priemonėmis. Visi Bažnyčios įsakymai ragina tikinčiuosius tinkamai pasinaudoti jos turimomis išganymo priemonėmis: šventėmis, Mišiomis, sakramentais, rimties laikais ir maldos vietomis.</p> <p>Be sekmadienių, yra dar devynios Bažnyčios įsakytos šventės: 1. Kalėdos (12.25), 2. Naujieji Metai (01.01), 3. Trys Karaliai (01.06), 4. Šeštinės, 5. Devintinės, 6. Petrinės (06.29), 7. Zolinė (08.15), 8. Visi Šventieji (11.01), 9. Švč. M. Marijos Nekaltasis prasidėjimas (12.08). Jas turime švęsti taip pat kaip sekmadienius.</p> <p>Per ištikus metus savo šventėmis „minėdama atpirkimo paslaptis taip, lyg jos visą laiką vyktų dabartyje, Bažnyčia atveria tikintiesiems savo Viešpaties didžiųjų darbų ir nuopelnų turtus, kad jie juos įgytų ir taptų kupini išganymo malonės“ (LK 102).</p> <p>Senojo Testamento laikais buvo švenčiamas šeštadienis (šabas), o krikščionys švenčia sekmadienį, nes jis yra Kristaus prisikėlimo ir Šventosios Dvasios atsiuntimo diena. Sekmadienio dalyvavimo Mišiose pareiga galima atlikti ir iš vakaro, šeštadienį, po 16 vai. laikomose Mišiose. Taip pat</p>	<p>privalomųjų švenčių Mišiose dalyvavimo pareigą — jų išvakarėse po 16 vai. laikomose Mišiose.</p> <p>Sunkiai nusideda, kas be rimtos priežasties sekmadienį ar įsakytosios šventės dieną nedalyvauja šv. Mišiose. Nuo dalyvavimo šv. Mišiose atleidžiami: ligoniai ir juos slaugantys asmenys; namų, vaikų ir gyvulių saugotojai; visi kiti, kurie negali nuvykti į bažnyčią dėl svarbių priežasčių (tolimo ar blogo kelio, šalčio, neatidėtinės kelionės, būtino ar priverstinio darbo ir kt). Reikia palaikyti gražų paprotį, — negalint šventadienį nuvykti į bažnyčią, visiems bendrai pasimelsti šv. Mišių metu namie.</p> <p>Rimties laikais — per adventą ir gavėnią — pasninkaudami ir susilaikydami nuo triukšmingų pasilinksminimų, išmokstame geriau save valdyti ir pasiruošiamo didžiosioms šventėms — Kalėdoms, Velykoms. Pasninkauti (susilaikyti nuo mėsiskų valgių) mūsų krašte privalo katalikai nuo 16 metų Kūčių ir Pelenų dieną ir visais advento ir gavėnios penktadieniais. Pagirtinas paprotys penktadieniais pasninkauti per visus metus. Nusikalsta, kas be pateisinamos priežasties tomis dienomis valgo mėsiskus valgius. Jei kam dėl silpnos sveikatos ar kitų svarbių aplinkybių neįmanoma pasninkauti visomis išvardytomis dienomis, tie privalo laikytis pasninko bent Kūčių ir Pelenų dieną bei Didįjį penktadienį.</p> <p>Velykinė išpažintis su komunija yra tarsi religinės praktikos minimumas, be kurio mūsų sieloje neišsilaiko dieviškoji gyvybė. Velykinės išpažinties ir komunijos laikas Lietuvoje prasideda Pelenų dieną ir baigiasi per Petrinės (06.29). Kas galėdamas per tą laiką neprieina šių sakramentų, nusideda, tačiau jam lieka pareiga tai atlikti tais metais vėliau, kai tik galės. Katalikų vaikai tarp 7—10 metų amžiaus turi būti parengiami išpažinčiai ir pirmajai komunijai, o paskui Sutvirtinimui. Nusikalsta tėvai, kurie tuo nesirūpina.</p>
48	4. Katekizmas 49
<p>Katalikai turi pareigą malda ir darbu remti Bažnyčios siekimus, aukomis padėti išlaikyti savo parapijos bažnyčią ir jos darbuotojus, vyskupijos kuriją ir kunigų seminariją.</p> <p>3. DORYBĖS, YDOS IR NUODĖMĖS</p> <p>87. Ką laikome doru? Kas tvirtai nusistatęs visada klausyti Dievo ir įpratęs daryti gera, tą laikome doru žmogumi. Jo geruosius nusistatymus bei įpročius vadiname dorybėmis. Visiems doriems žmonėms bendras bruožas yra nesavanaudiškumas ir elgesys pagal sąžinę.</p> <p>88. Dorybės. Krikščionių dorovės mokslas labiausiai brangina vad. tris dieviškąsias dorybes: tikėjimą, viltį ir meilę. Dieviškomis jas vadiname todėl, kad jos tiesiogiai mus jungia su Dievu.</p> <p>Taip pat didžiai vertinamos keturios pagrindinės dorybės, kurių pradmenis rasime ir kiekvienoje kitoje dorybėje. Tai 1. protingumas, 2. teisingumas, 3. susivaldymas ir 4. tvirtumas. Jas lietuviškai galėtume vadinti kertinėmis — remiančiomis visas keturias dorinio gyvenimo rūmo kertes.</p> <p>Krikščionybė yra išpuoselėjusi ir daug kitų dorybių, tarp kurių gražiausiomis laikomos šios septynios: 1. nuolankumas (nusižeminimas), 2. dosnumas, 3. skaistumas, 4. romumas, 5. meiltingumas, 6. saikingumas, 7. uolumas.</p> <p>89. Kaip įgyti dorybių? Dorybių įgyjame, stengdamiesi nuolat daryti gerus darbus, meldamiesi ir kovodami su savo blogais polinkiais. Niekuomet nepataikauk savo užgaidoms ir jų neteisink; gražiai atlik tiek malonias, tiek ir nemalonus pareigas; dažnai</p>	<p>kis tuojau pat atitaisyti pasitaikančias elgesio klaidas; ■— šituo būdu tikrai pažengsi dorybių keliu, tapsi doringas.</p> <p>90. Pavojingosios ydos. Dorybės priešingybė — yda. Tai pastovus nusiteikimas daryti bloga, arba sliprus polinkis į bloga.</p> <p>Septynios pavojingiausios ydos yra priešingos septynioms gražiausioms dorybėms: 1. puikybė (išdidumas), 2. gobšumas, 3. gašlumas, 4. rūstumas, 5. pavydas, 6. nesaikingumas valgant ir geriant, 7. tingumas.</p> <p>Šios septynios pavojingiausios ydos dažnai vadinamos „septyniomis didžiosiomis nuodėmėmis“, bet tai netikslu. Čia turima mintyje ne tiek atskiros nuodėmės, kiek septynios nuodėmių versmės.</p> <p>91. Kova su ydomis. Norėdami nusikratyti ydų, turime ryžtis dvasinei kovai, nuolatinėms pastangoms ir ištvermingai maldai. Dažnai eik išpažinties ir kiekvieną kartą rimtai pasiryžk šalinti kurią nors ydą, ypačiai savimeilę, stengtis išgyti jai priešingą dorybę, pirmiausia — mylėti Dievą ir žmones. Tą pasiryžimą kasdien atnaujink melddamasis ir tirdamas (tikrindamas) sąžinę, ypač melddamasis vakare. Neužmiršk, kad Viešpats Dievas visur tave regi ir nori tau padėti. Nebijok sunkumų. Tik pradžioje viskas labai sunku, toliau bus lengviau, ateis dvasios laisvė, tyros sąžinės džiaugsmas. Iš tiesų žmonės daugiau kenčia, vergaudami ydoms, negu susitvardydami ir siekdami šventumo!</p> <p>„Sutverk širdį man tyra, o Dieve, many nepalaužiamą dvasią atnaujink. Išgelbėk mane, ir būsiu laimingas. Padaryk mane didžiadvasi!“ (Ps 50, 12.14).</p> <p>92. Neklusnumas Dievui. Mes esame sukurti panašūs į Dievą, ir,</p>

<p>mąstyk apie kilnių žmonių ir paties Jėzaus Kristaus bei jo švenčiausios Motinos pavyzdį ir sten-</p>	<p>Dievo klausydami, turime tą panašumą savyje išryškinti, artėti prie Dievo, stiprinti savo draugystę su juo. Kai Dievo neklausome, atitraukiame nuo mums skirtą gė-</p>
<p>50</p>	<p>51</p>
<p>rio, nusigręžiamo nuo savo Kūrėjo, labiau už jį pamėgę kokias nors žemiškas vertybes — kokią asmenį ar daiktą, savo pačių išsiauksstinimą ar malonumą. Tai yra n u o d ė m ė .</p> <p>Nusigręžimas nuo Kūrėjo gali būti visiškas ar tik dalinis, tai ir nuodėmė gali būti sunki ar lengva.</p> <p>93. Sunkioji nuodėmė. Sunki nuodėmė esti tada, kai nepaklausome Dievo ar Bažnyčios įsakymų ir savo sąžinės: a) svarbiame dalyke, b) aiškiai suprasdami ir c) laisvai sutikdami.</p> <p>S v a r b u s d a l y k a s : Dievo neigimas, tėvų niekinimas, didelė neapykanta, girtavimas, ištvirkavimas, žymi skriauda žmogui ar visuomenei ir t.t.</p> <p>A i š k u s s u p r a t i m a s : kai žinome, jog tai yra bloga, Dievo valiai ir mūsų sąžinei priešinga. Tokio supratimo nėra, jei ką bloga padarome ar pamanome, visiškai nepagalvoje arba nenumanydami, jog tai negera, arba būdami nepilnos sąmonės.</p> <p>L a i s v a s s u t i k i m a s : kai žmogus supranta, jog tai bloga ir jog čia svarbus dalykas, o vis dėlto laisvai apsisprendžia negerai pasielgti ar palaiko piktas mintis. Nėra tikro sutikimo, jei žmogus ką daro, ūmaus jausmo pagautas, labai išsigandęs, sutrikęs, „nebežinodamas, ką daras“. Vyriška fizinė prievarta naikina sutikimo laisvę. To negalime pasakyti apie moralinę prievartą — grasinimus, spaudimą. Nors ir būtų veikiamas baimės, doras žmogus vis tiek taria „ne“, kai jam įsakoma, pvz., niekinti Dievą ar žudyti žmogų.</p> <p>94. Dvasinė mirtis. Sunkiai nusidedamas, žmogus sukyla prieš savo Kūrėją ir Atpirkėją, pasidaro jam nebemielas. Praranda Dievo vaiko garbę ir visus nuopelnus. Kol pasilieka sunkioje nuodėmėje, tol jo darbai neturės atgamtinės vertės. Sunkioji nuodėmė sunaikina sielos dieviškąją</p>	<p>gyvybę, todėl ją teisingai vadiname m i r t i n a j a n u o r i ė m e .</p> <p>Jeigu nusidedama neprarandant tikėjimo ir vilties, lengviau yra atsiversti ir atgauti dvasinę gyvybę. Jei prarastas ir tikėjimas, tada atsiversti labai sunku.</p> <p>„Geriau man mirti, negu sunkia nuodėme susitepti“ (šv. Kazimieras).</p> <p>95. Lengvoji nuodėmė. Lengvai nusidedame, kai Dievo nepaklausome nesvarbiame dalyke arba kad ir svarbiame, bet aiškiai nesuprasdami ar ne visiškai pritardami. Tai nekantrūs žodžiai, mažas bei nekenksmingas melas ir pan. Tokios nuodėmės gali būti atleistos ir be išpažinties. Jos neužtraukia mums amžinos mirties, amžino pasmerkimo. Jos mus dvasiškai sužeidžia.</p> <p>Turime vengti ir lengvųjų nuodėmių, nes ir jos įžeidžia Dievą, kliudo gauti malonių, užtraukia laikiną Dievo bausmę žemėje ir skaistyklėje ir gali pagaliau nuvesti į sunkias nuodėmes.</p> <p>„Kas nieku laiko mažus dalykus, pamažu nupuls“ (Sir 19,1).</p>
<p>52</p>	<p>53</p>

1. DIEVO JEGA IR GYVYBĖ MUMYSE

96. Pagalba — dovana. Mes negalėtume įvykdyti visų Dievo ir Bažnyčios įsakymų, išvengti nuodėmių, jei mūsų nežadintų ir nestiprintų antgamtinė Dievo pagalba, kurią vadiname veikiamąja, arba stiprinamąja malone. Jokie žmogiškieji prigimtiniai veiksmai negalėtų būti verti dangiškojo atpildo, jei mūsų nepašventintų pastovi antgamtinė Dievo dovana, kurią vadiname pašvenčiamąja malone. Šią savo dvejoją dovana Viešpats Dievas teikia kiekvienam žmogui, jei tik žmogus nepasipriešina. Tada žmogus įstengia įvykdyti Dievo valią ir pasiekti dangų. Taigi apskritai malone suprantame Dievo pagalbą išganymui.

97. Pašvenčiamoji malonė. Pašvenčiamoji malonė suteikia mūsų sielai antgamtinę, dievišką gyvybę bei grožį ir įgalina atlikti dangaus vertus darbus. Ji pakelia mūsų protą ir valią į antgamtinę plotmę ir suteikia galią dalyvauti Dievo prigimtyje: atspindėti Dievo mintis ir norus, t. y. viską vertinti pagal Dievo teikiamą šviesą, mylėti tai, ką jis myli, ir todėl, kad jis tai myli.¹

Tas dieviškasis pradas neužmetamas mums kaip drabužis ant kūno: jis yra mūsų viduje ir perima visą mūsų būtybę. Šitaip mūsų veiksmai tampa ne vien žmogiški, bet ir dieviški, verti amžinojo atlygio. Todėl šv. Tomas tvirtina, kad sieloje esantis malonės gėris yra „didesnis gėris už viso pasaulio prigimties gėrį“.

98. Veikiamoji malonė. Veikiamoji (stiprinamoji) malonė yra atskiromis progomis, tam kartui teikiama Dievo pagalba, kuri apšviečia mus, kad pažintume, kas gera

ir kas bloga, ir paskatina veikti, kad gera darytume, pikta vengtume.

Dievas apsciai teikia mums savo stiprinamųjų malonių, nes „trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (2 Tim 1,4). Malonės įkvėpimais Dievas pažadina norą gailėtis dėl nuodėmių bei atsiversti; padrasina silpstančius bei nusimenančius, padeda atlikti nuopelningų darbų, pagelbi išverti vargus bei pagundas, o galutine malone per mirties slenkstį nuveda į amžinąją laimę.

Mūsų pareiga — į Dievo malonę atsiliepti, su ja bendradarbiauti, jos įkvėpimų klausyti.

„Dievas sutvėrė mane be manęs, o išganyti mane be manęs — negali“ (šv. Augustinas).

99. Malonių šaltiniai. Viešpats Dievas yra laisvas savųjų donavų šeiminkas ir gali jų duoti įvairiausiais būdais, tačiau daugiausia jų teikia per Jėzaus Kristaus įsteigtus sakramentus, šv. Mišias ir maldą.

si) sielos reikalus. Krikštas įdiegia tikėjimą, Sutvirtinimas — icikia ryžtą tikėjimą išpažinti, Švenčiausiasis Sakramentas ugdo meilę; Atgaila padeda pasitaisyti; Ligonių patepimas stiprina kūno ir dvasios jėgas, teikia kantrumo; Kunigystė įgalina deramai eiti kunigo pareigas, o Santuoka — sutuok-iinių bei gimdytojų pareigas.

„Sakramente yra sutelkta Dievo malonė nepriklausomai nuo žmogaus nuopelnų. Paties žmogaus pastangos nėra malonės priežastis, o malonės saikas. Langas nėra kambario šviesumo priežastis, tačiau kambarys bus šviesesnis, jei langas bus didesnis“¹. Eidami sakramentų turime tinkamai pasirėngti, o juos priėmę — gyventi pagal gautą malonę.

102. Malonė suteikiama arba pagausinama. Pirmą kartą pašvenčiamąją malonę gauname Krikšto sakramentu ir turime ją tol, kol išsisaugome sunkios nuodėmės. Praradę pašvenčiamąją malonę sunkia nuodėme, ją vėl atgauname Atgailos sakramentu. Jei Atgailos sakramentą priimame pašvenčiamosios malonės nepraradę, jis mums ją pagausina. Sunkiai sergančiam ir nepajėgiančiam atlikti išpažinties krikščioniui gali pašvenčiamąją malonę sugražinti ir Ligonių patepimo sakramentas.

Kiti sakramantai skirti ne suteikti pašvenčiamajai malonei, o jai ir veikiančioms malonėms pagausinti. Jų net neleistina priimti turint sunkia nuodėme, ir kas taip darytu, nusidėtu šventvagyste. Taip pat nusideda, kas Krikšto (būdamas suaugęs) ar Atgailos sakramentus priima be tikėjimo ir gailėsčio dėl nuodėmių.

103. Kartą gyvenime ir dažniau. Krikšto, Sutvirtinimo ir Kunigystės sakramantai į priimančiojo sielą išpaudžia tam tikrą neįsildomą žymę, kuri teikia didesnį panašumą į Kristų — Auksčiausiąjį Kunigą, tobulą Dievo Tėvo

¹ Stasys Žilys. Gyvenimo šaltiniai. — Roma, 1964, p. 46—47.

2. SAKRAMENTAI — MALONĖS ŽENKLAI

100. Sakramantai. Sakramantai yra Kristaus palikti šventi ženklai, kuriais gerasis Dievas mums teikia savo malones.

Kristus įsteigė septynis sakramentus. Tai yra: 1. Krikštas, 2. Sutvirtinimas, 3. Švenčiausiasis Sakramentas, 4. Atgaila, 5. Ligonių patepimas, 6. Kunigystė (Šventimų sakramentas) ir 7. Santuoka.

101. Sakramentų veikimas. Sakramantai paveikia sielą Kristaus jiems įdiegta dieviška galia. Jie arba suteikia pašvenčiamąją malonę jos neturintiems, arba pagausina turintiems, taip pat duoda veikiamųjų malonių tiek pačiu priėmimo momentu, tiek vėliau. Šios veikiamosios malonės yra įvairios pagal sakramento paskirtį ir mū-

garbintoja. Kartą priimti, šie sakramentai veikia per visą gyvenimą, todėl jų kartoti nereikia ir neleidžiama.

Santuokos sakramentas galioja ir malonę teikia iki vieno iš sutuoktinių mirties. Todėl Santuokos sakramentą pakartotinai gali priimti tik našliai.

Atgailos sakramentu turime nedelsdami pasinaudoti, kai sunkiai nusidedame, o Ligonių patepimu — kai sunkiai susergame. Švėčiausiąjį Sakramentą pageidautina priiminėti visada, kai tik dalyvaujame šv. Mišiose, neturėdami sunkios nuodėmės, atsiprašę Dievą už lengvasias nuodėmes ir susitaikę su žmonėmis.

3. KRIKŠTAS IR SUTVIRTINIMAS

104. Durys į Bažnyčią. Visų reikalingiausias sakramentas yra Krikštas, nes jis mums suteikia dieviškąją gyvybę ir atveria kelią į dangų. Kristus yra pasakęs: „Kas negims iš vandens ir Dvasios, neįeis į Dievo karalystę“ (Jn 3,5). Užtat gimę kūdikiai nedelsiant krikštijami. Kas savo kūdikio krikštą ilgai atidėlioja — rizikuoja jo išganymu ir sunkiai nusideda.

Krikštas yra durys į Bažnyčią. Per Krikštą žmogus tampa Bažnyčios — Dievo tautos ir mistinio Kristaus Kūno — nariu; jam panaikinama gimtoji nuodėmė, pašvenčiamoji malonė papuošia jo sielą, ir jis tampa Dievo labai mylimu vaiku. Šaoningo amžiaus sulaukusiam besikrikštijančiam atleidžiamos ir visos jo asmeninės lig tol padarytos nuodėmės.

105. Kaip krikštijama. Krikštytojas pila ant krikštijamojo galvos vandenį, tardamas: „* * * (krikštijamojo vardas, pvz., Antanai, arba Danute Ona), aš tave krikštiju vardan Dievo Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“.

59

Mirties pavojuje kūdikį ar įtikėjusį suaugusįjį, nesant kunigo, šitokių būdu gali pakrikštyti kiekvienas žmogus (net jei pats būtų nekrikštytas, — kad tik norėtų atlikti tai, ką tokiais atvejais daro Bažnyčia). Protauti sugebantis žmogus (maždaug nuo 7 metų) gali būti krikštijamas tik savo noru ir tinkamai pasiruošęs — išmokęs bent svarbiausias maldas bei tikėjimo tiesas. Jis pats turi pareikšti tikėjimą ir gailėtis dėl nuodėmių. Kūdikis krikštijamas jį krikščioniškai auklėti pasiryžusių tėvų noru. Krikštijamąjį neša arba lydi krikštatėviai, kurie išpareigoja jį dvasiškai globoti.

106. Krikšto malonės. Per Krikštą įdiegiami į sielą dieviškųjų dorybių — tikėjimo, vilties ir meilės — daigai, ir per visą gyvenimą Dievas pakrikštytajam teikia pagalbą, kad jis gyventų tikėjimu, viltimi ir meile. Kas yra pakrikštytas, tas gali priiminėti ir visus kitus sakramentus bei naudotis jų malonėmis. Taip pat pakrikštytas žmogus gali savo vargą vienyti su Kristaus kentėjimais už pasaulio išganyką.

107. Sutvirtinimas. Krikšto pradėtą krikščionio formavimą išbulina Sutvirtinimo sakramentas. Jis paženkina sielą nauja neišdildoma žyme, kuri krikščionių daro panašesnį į Kristų — tobulą Dievo garbės skleidėją. Pakrikštytasis gauna malonių, kurios jam padeda tikėti, o sutvirtintasis gauna malonių, padedančių tikėjimą išpažinti, ginti ir skleisti.

Šventoji Dvasia teikia sutvirtintojo sielai ryžtą, džiaugsmą ir užsidegimą. Šv. Raštas ir teologija kalba apie septynias antgamtinės Šventosios Dvasios dovanas, palengvinančias mums atlikti kilnius ir nuopelningus veiksmus. Tai: 1. išmintis, 2. supratimas, 3. patarimas, mas, 4. tvirtumas, 5. žinojimas, 6. maldingumas, 7. Dievo baimė.

108. Pasirengimas Sutvirtinimui. Ruošiantis Sutvirtinimui, reikia pasikartoti tikėjimo tiesas, turėti supratimą apie Sutvirtinimą, atlikti išpažintį, priimti Švėčiausiąjį Sakramentą ir nuosirdžiai pasimelsti Šventajai Dvasiai.

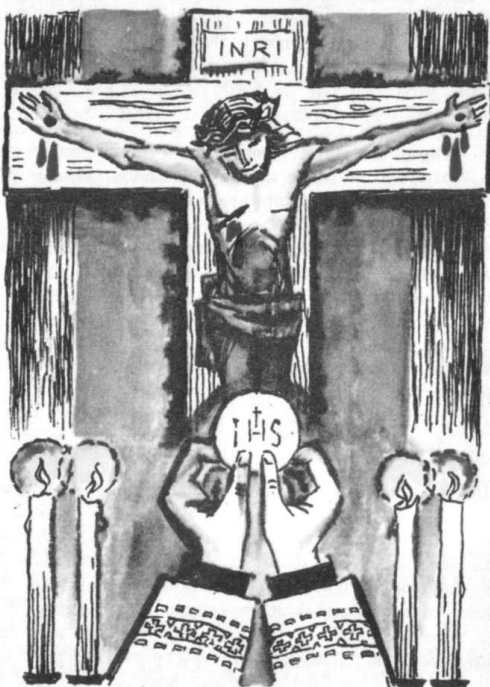
Sutvirtinimui pristato sakramentinis globėjas (globėja); geriausia, kad jis būtų vienas iš krikštatėvių. Jų pareiga padėti sutvirtintajam pasiekti dvasios brandumą.

109. Dievo liudytojai. Sutvirtinimu mes gauname Šventąją Dvasią, tad ir patys turime vadovautis protu ir Dievo dvasia, būti Dievo liudytojai pasaulyje.

„Kristus . . . pasauliečius paskyrė liudytojais ir aprūpino tikėjimo supratimu bei žodžio malone, kad spinduliuotų Evangelijos galia kasdieniniame, šeimyniniame ir socialiniame gyvenime . . . Tikintieji . . . net ir pasauliškais darbais turi vienas kitam padėti gyventi šventą gyvenimą, kad pasaulis persiimtų Kristaus dvasia ir sėkmingai siektų savo tikslo teisingume, meilėje ir taikoje“ (KB 35.36).

4. ŠV. MIŠIOS IR ŠVC. SAKRAMENTAS

110. Paskutinė vakarienė. „Tai buvo prieš Velykų šventę. Jėzus, žinodamas, jog atėjo metas jam iš pasaulio keliauti pas Tėvą, ir mylėdamas savuosius pasaulyje, parodė jiems savo meilę iki galo“, t. y. begalinę meilę (Jn 13,1). Savo kancios išvakarėse, per Paskutinę vakarienę, Jėzus meldėsi su apaštalais, skaitė ir aiškino jiems Šventąjį Raštą. Tada paėmė duonos, ją laimino, laužė ir davė savo mokiniams, tardamas: „Imkite ir valgykite jos visi, nes tai yra mano Kūnas, kuris už jus atiduodamas“. Paskui paėmė taurę su vynu ir tarė: „Imkite ir gerkite iš jos visi, nes tai yra taurė Naujosios ir amžinosios Sandoros, mano Kraujo, kuris už jus ir visus išliejamas“.

nuodėmėms atleisti". Ir dar pasakė: „Tai darykite mano atminimui“ (plg. Mt 26,26—29; 1 Kor 11,23—25).

Taigi Kristus per Paskutinę vakarienę atlaikė pirmąsias pasauliye Mišias, pagarbindamas Tėvą ikvėptu žodžiu ir savo paties auka, ir įsakė tai apaštalams bei jų ipėdiniams kartoti būsimaais amžiais. Duoną ir vyną paversdamas savo Kūnu ir Krauju, įsteigė Švč. Sakramentą ir juo pamaitino apaštalus, pirmiau juos sustiprinęs pamokymo žodžiu.

111. Mišios. Per Mišias mes taip pat tikrai susitinkame su Viešpaties žodžiu ir su jo auka, kaip apaštalai per Paskutinę vakarienę. Mes meldžiamės ir klausomės Dievo žodžio — tai **Žodžio liturgija**. Mes dalyvaujame Kristaus Kūno ir Kraujo aukojime Dievui Tėvui už **pasaulio** išganymą — tai **Aukos liturgija**. Šios dvi didžiosios dalys ir sudaro šv. Mišias.

Per Paskutinę vakarienę Jėzus sudabartino ir nekruvinu būdu Dievui Tėvui atnašavo savo rytojaus kruvinąją Auką, o per Mišias sudabartinama ir nekruvinu būdu atnašaujama kruvinoji **praėityje** ant kryžiaus **įvykusi** Auka.

Kryžiaus Auka vainikuoja Kristaus prisikėlimas iš numirusių, rodantis, kad Amžinasis Tėvas priėmė Sūnaus pasiaukojimą. Todėl Mišiomis sudabartinama ne tik Jėzaus kancė bei mirtis, bet ir jo prisikėlimas iš numirusių.

112. Sudabartinama kryžiaus auka. Mišių auka yra toji pati, kaip kryžiaus auka, nes ir vienu, ir kitu atveju tas pats Kristus yra kunigas aukotojas ir aukojamoji dovana. Ant Kryžiaus jis aukojosi kaip matomas Atpirkėjas, o Mišiose — neregimas, besinaudojantis kunigo patarnavimu. Tačiau šv. Mišios nėra nauja auka, jos tik sudabartina vienintelę kryžiaus auką. Ne iš naujo Kristus kenčia ir miršta šv. Mišių metu, bet **vienkartinė istorinė** jo

auka, jo dievystės iškelta viršum laiko ir erdvės, esti atkeliama į dabartį. Taip ir mes susiliečiame su visa pasaulį atperkančia Kristaus kancė, mirtimi ir prisikėlimu.

113. Aukos tikslai. Šv. Mišios yra tobula Naujojo Įstatymo (Naujosios ir amžinosios Sandoros) auka, kurioje Jėzus Kristus duonos ir vyno pavidaiais aukoja Dievui Tėvui savo Kūną ir Kraują, savo sielą ir dievystę, savo kancė, mirtį ir prisikėlimą, norėdamas visos žmonijos vardu dangaus Tėvą: 1. pagarbinti, 2. atsiprašyti, 3. jam padėkoti ir 4. jo malonių išprašyti.

Kad reikia Aukščiausiajį garbinti ir atsiprašyti aukomis, žmonija jautė nuo seniausių laikų. „Gali rasti valstybių be tvirtovių, be kariuomenės, be mokslo įstaigų..., bet nerasi krašto be aukurų, be aukų“ (Plutar-chas).

„Kristus savo mylimajai Bažnyčiai paliko regimą auka, kuria atvaizduojama ir iki pasaulio pabaigos minima jo vieną kartą ant kryžiaus paaukotoji auka, o jos išganingi vaisiai pritaikomi naikinti nuodėmėms, kurias kasdien padarome“ (Tridento Susirinkimas, 22 ses., 1,1).

Mišios ir Švč. Sakramentas, drauge paimti, dar vadinami „Eucharistija“. Tas žodis reiškia „dėkojima“. Iš tiesų Mišio-mis tobuliausiai Dievui p a d ė k o j a m e už nesuskaitomas jo fizines ir dvasines, prigimtines ir antgamtines dovanas.

„Kada kunigas aukoja Auką, jis garbina Dievą, džiugina angelus, stiprina Bažnyčia, gyviesiems išmeldžia pagalbos, mirusiems atilsio ir pats tampa viso gero dalvis“¹.

Drauge su kunigu ir visi tikintieji aukoja Eucharistija, kurioje sudabartinama Kristaus pergalė prieš mirtį; drauge dėkoja Dievui už neapsakomas jo dovanas ir iš s i p r a š o gausios palaimos (plg. LK 6).

¹ Tomas Kempietis. Kristaus sekimas. — Marijampolė, 1939, p. 373 (IV kn., 5 sk., 3 str.).

114. Žodžio liturgija. Pirmoji didžioji Mišių dalis vadinama Žodžio liturgija. Tai Dievo ir mūsų žodis. Jos eiga tokia: gailėsčio aktas, Dievo garbinimo himnas, Mišių pradžios malda, pranašų ar apaštalų raštų ir Evangelijos skaitymas, pamokslas, tikėjimo išpažinimas ir visuotinė malda.

Gailėstis, garbinimas, prašymai — tai m ū s ū ž o d i s . Šv. Rašto skaitymas ir pamokslas — D i e v o ž o d i s ; tikėjimo išpažinimas ir visuotinė malda — m ū s ū ž o d i s , s u v i e n y t a s su Dievo žodžiu.

115. Žodžio liturgijos svarba. Mišios yra ne tik auka, bet ir žodis, ne tik altorius, bet ir sakykla. Viešpats Jėzus per Paskutinę vakarienę įsteigdamas Mišių auką, pasakė gražiausią ir reikšmingiausią kalbą, kokią tik mes žinome (Jn 13—16). Kristus norėjo mus pamokyti, kad, dalyvaudami jo Aukoje, mes persiimtume jo mokslu ir pasidarytume panašūs į jį. P a n a š ū s į K r i s t ū mes daromės ne tik veikiami sakramentu, bet ir sąmoningai priimdami Dievo žodį. Dievo žodis pagilina tikėjimą, apvalo sielą ir paruošia ją komunijai — vaisingam susijungimui su Kristumi. Todėl tikinčiųjų šventa pareiga, kai Mišių metu aiškinamas Kristaus mokslas — sakomi pamokslai, jų atidžiai klausyti, kaip priklausančių prie Mišių. II Vatikano Susirinkimas pabrėžia, kad Žodžio liturgija ir Aukos liturgija drauge sudaro vieną aukščiausią Dievo garbinimo veiksmą, todėl sėkmadieniais ir įsakytomis šventėmis privalu dalyvauti i š t i s o s e M i š i o s e , nuo pradžios iki galo (žr. LK 56).

116. Aukos liturgija. Antroji didžioji Mišių dalis yra Aukos liturgija. Ją sudaro trys labai šventi veiksmai: atnašavimas (aukos dovanų paruošimas), perkeitimas (konsekracija) ir komunija (susivienijimas).

A t n a š a v i m o momentu kunigas visų tikinčiųjų vardu paskiria Dievo garbei paplotėlį baltos duonos (ostiją) ir truputį vyno taurėje. P e r k e i t i m o momentu mūsų atna-

64	5. Katekizmas	65

<p>šos — duona ir vynas — tampa Viešpaties Jėzaus Kūnu ir Krauju, įvyksta pati auka. Per komuniją mes susivienijame su Viešpačiu Jėzumi, priimdami sakramentiškai ar bent dvasiškai (troškimu) jo Kūną ir Kraują.</p> <p>Mišiose atskleidžia mūsų aukų Dievui prasmė ir nuostabus Dievo dosnumas. Per atnašavimą mes Dievo garbei paskiriame kuklias atnašas, kurios drauge yra Dievo dovana ir mūsų darbo vaisius. Visagalis Dievas tas mūsų atnašas perkeitimu sudievina ir priima kaip savo Sūnaus begalinės vertės auką, o kartu ir mūsų auką; paskui per komuniją tą už mus pasiaukijusį Išganytoją mums atiduoda, kukliais mūsų atnašų — duonos ir vyno — pavidalais prisidengusį.</p> <p>Šitie, Liturgijos žodžiais tariant, „šventieji mainai“ gražiausiai primena, jog ir kiekviena mūsų auka Dievui esti palaiminga. Kad Dievui atiduodame, niekas nežūva, ir mes nieko neprarandame. Dievas tai meiliai priima, sutaurina, pašventina ir mums sugražina, drauge mus su savimi suvienydamas naujais artimumo ir meilės ryšiais.</p> <p>117. Atnašavimas — aukos dovanų parengimas. Per duonos ir vyno atnašavimą mes kartu su kunigu aukojame Dievui savo darbus, vargus, kančias, gerus pasiryžimus ir save pačius — visą gyvenimą. Atnašavimo momentu kunigas į vyną įpila kelis lašus vandens. Tie lašai vaizduoja mus. Tas vanduo, susimaišęs su vynu, per perkeitimą virst Kristaus Krauju. Kaip vanduo su vynu susilieja, taip ir mes norime vienyti su Kristumi, o pirmiausia persiimti Kristaus mokslu, jo Evangelija, kad taptume panašūs į Kristų.</p> <p>Kai tikintieji per atnašavimą ar šiaip pamaldų metu duoda auką bažnyčios išlaikymui, jie išreiškia savo prisirišimą prie Bažnyčios ir atsidavimą Dievui, iš kurio gauna visas gėrybes.</p>	<p>118. Perkeitimas — svarbiausias Mišių momentas. Visų svarbiausias Mišių momentas yra atnašų perkeitimas (konsekracija, pakylėjimas). Tuomet duona ir vynas tampa Kristaus Kūnu ir Krauju, tada sudabartinama pati Kristaus kančia ir mirtis, įvyksta pati auka.</p> <p>Atnašų perkeitimas į Kristaus Kūną ir Kraują yra su nieku nepalyginamas įvykis, visiškai atgamtinis, tik Dievo visagalybei imanomas. Dievo sukurta, žmogaus darbu paruošta medžiaga (duona ir vynas) tampa Dievo Sūnaus Kūnu ir Krauju, gyvuju Jėzumi. Dievo visagalybės dėka tiek duonos, tiek vyno pavidalu turime visą gyvą Jėzų.</p> <p>Švč. Kraujo atskyrimas Mišiose nuo Švč. Kūno ir vėlesnis Švč. Kūno laužymas išpūdingai parodo, kad čia sudabartinama Kristaus kančia, kada jo kūnas buvo nukankintas, kraujas už mus pralietas.</p> <p>Perkeitimo ir pakylėjimo momentu mes iš tikro klopome prieš Kryžių, ant kurio savo švenčiausią gyvybę auką Kristus už mus aukoja. Kunigo pakylėta Švč. Jėzaus Kūną ir Kraują pagarbiai pasveikiname tikėjimo ir meilės kupinu žvilgsniu.</p> <p>119. Didysis susivienijimas — komunija. Kryžiaus aukos malonės išilieja į mus per komuniją. Ji mus jungia su Kristumi ir su žmonėmis. Pasak šv. Tomo Akviniečio, „per komuniją susivienijame su Kristumi ir esame jo Kūno ir dievystės dalyviai, be to, per ją vienijamės ir jungiamės vieni su kitais“.</p> <p>Kunigas konsekruoja, t. y. daro perkeitimą, pats vienas. Tikintieji tos galios neturi. Jie yra tiktai antriniai aukotojai. Visai kitaip yra per komuniją. Čia tikintieji jau patys viešu aktu — komunija jungiasi su Kristumi. Kristus kviečia visus: „Imkite ir valgykite..., gerkite visi“ (Mt 26,26.27). Ir išpėja: „Jei nevalgysite žmogaus Sūnaus Kūno... , neturėsite savyje gyvybės!“ (Jn 6,53). Kaip visi tikintieji Mišių</p>	
66	5*	67

<p>auką tam tikru būdu aukoja, taip lygiai turi ir Komuniją priimti arba sakramentiškai, arba bent dvasiškai (karštai trokšdami su Jėzumi susivienyti).</p> <p>120. Jėzus visada su mumis. Šv. Mišiose Jėzus Kristus sudabartina kryžiaus auką, o švenčiausiąjame Sakramente pasilieka su mumis ir po Mišių ir gali būti lankomas bei priimamas, iškilmingai garbinamas, procesijose ir pas ligonius nešamas. Taigi Švč. Sakramente gyvenantis Kristus paskleidžia šv. Mišių vaisius į tolesnį laiką ir platesnę erdvę.</p> <p>Dievo visagalybę matome iš pasaulio begalinės didybės, jo išmintį — iš pasaulio nuostabaus darnumo, o Dievo meilę — iš atpirkimo ir ypač iš Švč. Sakramento įsteigimo. „Dievas, nors ir visagalis, bet didesnės meilės mums parodyti negalėjo, kaip pasilikdamas Švč. Sakramente“ (šv. Augustinas).</p> <p>121. Stebuklų stebuklas. Kristaus žodžių klausė jūros ir vėjai, jam paliepus traukėsi ligos ir mirtis, o vanduo virto vynu. Jo žodžių galia Mišiose duona ir vynas tampa jo Kūnu ir Krauju. Dievui nėra negalimų dalykų.</p> <p>Kristaus tikras buvimas Švč. Sakramente (Eucharistijoje) sunkiai suprantamas, bet mūsų protui nepriešingas. Jau ir žmonės, naudodamiesi idiegtomis materijai savybėmis, moka vienas medžiagas paversti kitomis. Žinoma, tuomet keičiasi ir jų išvaizda, pavidalas. Dievo galia nepalyginti didesnė. Dievas gali pakeisti daiktą esmę, nekeisdamas išvaizdos (esmėkaita).</p> <p>Kristus yra visas visose ostijose ir kiekvienoje jų dalyje. Tai padaro Dievo visagalybė.</p> <p>122. Sielos maistas. Jėzus panorėjo su mumis būti ir mus maitinti. Su mumis būdamas ir mus dvasiškai maitin-</p>	<p>damas, Jėzus pagausina mumyse malonės gyvenimą ir teikia mums naujos jėgos gyventi kaip Dievo vaikams.</p> <p>Šv. Augustinas deda į eucharistinio Kristaus lūpas tokius žodžius: „Aš esu didžiųjų maistas: imk ir valgyk mane. Ir ne mane tu permainsi į save, kaip savo kūno maistą, bet tu pats permainsi į mane“.</p> <p>123. Komunija. Prieš priimdami Švč. Sakramentą, turime iš pagarbos bent vieną valandą būti nevalge (vandenį gerti ir ligoniams vaistus imti leidžiama bet kada); siela turi būti laisva bent nuo sunkių nuodėmių, maldingai nusiteikusi. Maldingai nusiteikimą šv. Grigalius Did. nusako taip: „Artinkitės prie Viešpaties su gyvu tikėjimu, didžia pagarba ir liepsnojančia meile“.</p> <p>Tikime, kad tikrai susitikime su dieviškuoju Išganytoju, nes tai mums skelbia jo neklaidingas žodis. Priimame Jėzų — Dievą ir Žmogų — su didžiausia pagarba, kaip Evangelijoje aprašytasis karininkas, sakęs: „Viešpatie, nesu vertas, kad įeitum po mano stogu...“ (Mt 8,8). Dėkingumo kupiną meilę uždega mintis, kad didis Dievas taip labai mus myli, nepaisydamas mūsų nuodėmių ir nedėkingumo.</p> <p>Šitaip nusiteikę, atsiklaupiame prie Dievo stalo (baliustrados) ar tako ir, kunigui atsigrėžus su Švč. Sakramentu, po jo žodžių: „Stai Dievo Avinėlis... Laimingi, kurie yra pakviesti į Avinėlio puotą“, mušamės į krūtinę ir drauge su kitais balsiai kalbame:</p> <p>„Viešpatie, nesu vertas (-a), kad ateitum į mano širdį, bet tik tark žodį, ir mano siela pasveiks“. Kunigas prieina prie kiekvieno norinčio priimti Jėzų ir, rodydamas jam Ostiją, sako: „Kristaus Kūnas“. Kiekvienas atsakome: „Amen“ („Taip, tikiu“), atveriami burną, liežuviumi liesdami apatinę lūpa. Kunigas padeda mums ant liežuvio šv. Ostiją. Mes susičiaupiame, pamažu ją nuryjame, atsistojame ir pasitraukiame padėkoti mus aplankiusiam Viešpačiui.</p>	

68	69
<p>124. Dėkojimas. „Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi“ (Apr 3,20). Negana priimti (nuryti) šv. Ostiją: tai reikštų išleisti Jėzų tik į prieangį. Reikia dvasia susivienyti su branguoju Svečiu, nuoširdžiai su juo drauge pabūti ir išsikalbėti. Su Jėzumi aptarti asmeninius, šeimos, darbo ir Bažnyčios reikalus. Jam paaukoti geruosius pasiryžimus. Iš tikros širdies padėkoti už šį apsilankymą ir visas kitas dovanas. Tokiam šventam minties bei širdies pokalbiui su Jėzumi skiriame bent 10–15 minučių. Ir vėliau, per visą dieną ar savaitę, dažnai prisimename mus aplankiusį Jėzų, stengiamės viską daryti pagal jo Širdies troškimus.</p> <p>125. Dažnoji komunija. Bažnyčia įsako eiti komunijos bent kartą per metus — gavėnioje ar Velykų laiku, bet dvasiniam gyvenimui palaikyti ir išugdyti būtina tai daryti dažniau: kas mėnuo ar kas savaitė, ar net ir kasdien.</p> <p>Pirmaisiais krikščionybės amžiais bemaž visi tikintieji eidavo komunijos, kai tik dalyvaudavo Mišiose. Susilaikydavo tik tie, kurie aiškiai žinojosi turį sunkių nuodėmių. Vėlesnių laikų Bažnyčios troškimą išreiškė Tridento Susirinkimas XVI a.: „Šventasis Susirinkimas labai norėtų, kad kiekvienose Mišiose dalyvaujantys tikintieji komunikuo-tųsi ne tik dvasiniu troškimu, bet ir sakramentiniu Eucharistijos priėmimu, idant juos pasiektų gausesnė tos Aukos vaisiai“ (22 ses., 6 sk.). Dažnai Komuniją priiminėti ragina visi mūsų amžiaus popiežiai ir II Vatikano Susirinkimas.</p> <p>Kaip rečiau, taip ir dažniau einant komunijos, galioja tos pačios sąlygos: būti be sunkios nuodėmės, gailėtis nusikaltus ir lengvomis nuodėmėmis, turėti kilnų tikslą. Gera intencija (kilnus tikslas): kai trokštame didesnės Jėzaus meilės ir dvasinės pagalbos, o ne grynai vadovaujamės ipročiu ar noru pasirodyti.</p>	<p>Paprastai šv. Komunija priimama tik vieną kartą per dieną.</p> <p>126. Liturgiškas dalyvavimas Mišiose. Bažnyčia ragina mus šv. Mišiose dalyvauti nuo pradžios iki pabaigos ir jose eiti komunijos. Kviečia dalyvauti sąmoningai — pažinti Mišių dalis, žinoti jų prasmę ir dvasia jungtis su Bažnyčios maldomis bei paties Išganytojo jausmais ir troškimais; dalyvauti bendruomeniškai — tai visiems bendrai melstis ir giedoti bei atsakinėti į kunigo kreipinius, visiems vienu metu stovėti ar klūpėti.</p> <p>Turime išsąmoninti, kad Šv. Rašto ir pamokslo žodžiais pats Kristus moko mus ir kad Aukos liturgija tikrai sudabartina Kristaus kryžiaus Auką ir jo prisikėlimą, su kuriuo mes turime jungti savo darbą ir džiaugsma, ir kasdienį gyvenimo kryžių. Po Mišių bažnyčioje turi eiti mūsų gyvenimo mišios.</p> <p style="text-align: center;">5. ATGAILA</p> <p>127. Kaip susigražinti Dievo malonę? Kančia ir mirtimi ant kryžiaus Kristus nupelnė nuodėmių atleidimą visiems bendrai, o kad kiekvienas gautume po Krikšto padarytų nuodėmių atleidimą, turime naudotis Atgailos sakramentu — eiti išpažinties. Atgailos sakramentu Dievas atleidžia mums nuodėmes ir amžinąją bausmę už jas, gražina pašvenčiamąją malonę arba pagausina ją ir teikia veikiamųjų malonių, kurios padeda taisyti. Ne veltui šis sakramentas vadinamas ir Susitaikinimo sakramentu.</p> <p>128. Prisikėlusiojo Jėzaus dovana. Kristus pats atleisdavo nuodėmes besigailintiems ir pasitaisyti trokštantiems žmonėms. Prisikėlęs iš numirusių, Jėzus suteikė apaštalams ir jų ipėdiniams galią Dievo vardu išrišti tikinčiuosius iš nuodėmių: „Imkite Šventąją Dvasią. Kam atleisite nuodėmes, tiems jos bus atleistos, o kam sulaukysite — sulauky-</p>
70	71

tos" (Jn 20,23). Kad apaštalas ar kunigas žinotų,, ką galima išristi, ko ne, nusidėjėliai privalo jam pasisakyti, ką yra padarę ir ar pasižada pasitaisyti, atsiprašyti, susitaikinti, skriaudas atlyginti, į nuodėmės vedančių aplinkybių vengti. Todėl nuo pirmųjų krikščionybės amžių turime Bažnyčioje išpažintį, kuri pradžioje buvo vieša, o vėliau tapo slapta.

„Išpažinties kelias ne vienam yra sunkus todėl, kad tarp nusidėjėlio ir Dievo yra kunigas. Tačiau tik kunigo buvimas suteikia nusidėjėliui gauto nuodėmių atleidimo tikrumą. Kunigo teikiamas išrišimas yra danguje įvykstančio nuodėmių atleidimo regimas ženklas. . . — Ką nusidėjėlis pasako kunigui per išpažintį, lieka a m ž i n a p a s l a p t i s . Ne vienas nuodėmklausys yra atidavęs savo gyvybę, kad išsaugotų išpažinties paslaptį. Štai šv. Jonas Nepomukas, kurio statulėlės stovėdavo paupių koplytėlėse Lietuvoje, Čekijos karaliaus verčiamas pasakyti karalienės nuodėmės, verčiau leidosi nuskandinamas Vltavos upėje, bet neišdavė išpažinties paslapties“¹.

129. Penki atgailos veiksmai. Gerai pasinaudojame Atgailos sakramentu, kai sąžiningai atliekame visus penkis atgailos veiksmus — „A t g a i l o s d a l i s “ :

K a d a t g a i l a b ū t ū g e r a , r e i k i a :

P i r m a : A t s i m i n t i s a v o n u o d ė m ė s .

A n t r a : G a i l ė t i s d ė l n u o d ė m i ų . T r e ė i a :

T v i r t a i p a s i r y ž t i n e b e n u s i d ė t i . K e t v i r t a :

A t l i k t i i š p a ž i n t i . P e n k t a : A t s i l y g i n t i i r

t a i s y t i s .

A t s i m i n i m a s , g a i l e s t i s i r p a s i r y ž i m a s e i n a p r i e š p a č i a i š p a ž i n t i , a t s i l y g i n i m a s i r p a s t a n g o s t a i s y t i s — p o i š p a ž i n t i e s .

¹ Plg. Stasys Žilys. Gyvenimo šaltiniai. — Roma, 1964, p. 154.

130. Sąžinės patikrinimas. Norėdami atsiminti nuodėmes, tikriname savo sąžinę ir klausiamė save, ar gerai vykdėme Dievo ir Bažnyčios įsakymus (žr. str. 71—86), ar tinkamai atlikome savašias šeimos ir profesijos pareigas.

Labai klysta tie žmonės, kurie sakosi neturį nuodėmių. Šv. apaštalas Jonas išpėja: „Jei sakytume, jog neturime nuodėmės, klaidintume patys save, ir nebūtų mumyse tiesos“ (1 Jn 1,8). Iš tiesų žmonės ne todėl neina išpažinties, kad n u o d ė m i ų n e t u r i , bet kad nenori jų atsisakyti.

Kadangi nelygus kaltumas, kai nusidėta vieną ar daugiau kartų, tikrindami sąžinę, stengiamės prisiminti (suskaiciuoti), kiek kartų (per mėnesį, savaitę, ar dieną) esame kurią nuodėmę padarę.

131. Gailestis. Svarbiausioji Atgailos sakramento dalis, arba sąlyga, yra gailestis. Tik jis atskiria mus nuo nuodėmių ir jas nuo mūsų. „Gailestis yra ne kas kita, kaip nepasitenkinimas padaryta nuodėme“ (šv. Tomas Akviniėtis). Be tikro gailesčio išpažinties bevertė. Tikrą gailestį turėjo šv. apaštalas Petras, kai išsigynęs savo mylimojo Mokytojo Jėzaus, „išėjo laukan ir graudžiai pravirko“ (Mt 26,75).

Nuodėmių atleidimui gauti nepakanka dėl jų gailėtis vien prigimtiniiais motyvais: kad prazudėme sveikatą girtaudami, užsitraukėme gėdą ar praradome šeimą išvirkaudami ir l.l. Tikras gailestis turi būti antgamtinis, t. y. ikvėptas religinių motyvų; kad praradau dangų, užsitraukiau pragarą (tai gailestis iš baimės), kad ižeidžiau gerąjį dangaus Tėvą ir buvau Jėzaus kančių priežastis (gailestis iš meilės).

Gailestį nedelsdami turėtume savyje sužadinti, kai tik pasijuntame kiek sunkiau nusikalte. Labai patariama tai daryti kiekvieną vakarą meldžiantis.

Gailestis iš baimės yra n e t o b u l a s , bet išpažintiai pakankamas. Gailestis iš Dievo ir Jėzaus meilės — t o b u l a s , ir kas šitaip gailisi, tuo pačiu akimirksniu gauna nuo-

dėmių atleidimą, tačiau ir tada lieka pareiga pirma proga jas pasisakyti per išpažintį, nes atleisti nuodėmes Kristus yra pavėdęs Bažnyčiai (plg. Mt 18,18).

132. Pasiryžimas. Negali būti atleidimo, jei nepasiryžta-me pamesti blogi ir vykdyti visus Dievo įsakymus. Todėl pasiryžimas nebenuosidėti privalo apimti visas sunkiasias nuodėmes. Jei kas bent vienos sunkiosios nuodėmės nenori atsisakyti, tas iš viso negali gauti pašvenčiamosios malonės, tam negali būti atleista nė viena nuodėmė. Tad ir gailesčio tikrumas išbandomas pasiryžimu. Kas tikrai gailisi nusikaltes, tas ryžtasi ne tik kratytis pačia nuodėme, bet ir vengti visų aplinkybių bei progų, kurios gali patraukti ar pastūmėti į nuodėmę, ir naudotis dvasia stiprinančiomis priemonėmis. Taip pat tikras atgailotojas yra pasiruošęs atlyginti nuostolius, atitaisyti skriaudas.

Lengvosios nuodėmės pašvenčiamosios malonės nenaikina, todėl pakanka rimtai ryžtis vengti bent svarbesnių ar dažnesnių lengvųjų nuodėmių.

133. Kodėl išpažintis? Žmogaus prigimtyje glūdi reikalavimas prisipažinti padarytus nusikaltimus. Neišpažintos kaltės it kokie nuodai graužia sąžinę, o prisipažinimu jos bent iš dalies atitaisomos, ir gali grįžti ramybė. Kristus yra didžiausias žmonijos Auklėtojas ir drauge giliausių sielos paslapčių žinovas. Todėl jis prigimtyje idiegtą poreikį išpažinti kaltes įtraukė į Atgailos sakramentą. Prisipažinimas su atsilylimu — pasitaisymo pradžia.

Bažnyčia ipareigoja visus tikinčiuosius bent kartą per metus eiti išpažinties. Norint išsisaugoti sunkiųjų nuodėmių, būtina eiti išpažinties bent kas 3—4 mėnesiai, arba dar geriau kas 1—2 mėn., o komunijos — ilgesnį laiką po kiekvienos išpažinties.

<p>134. Viską atvirai. Nuodėmės išpažinti turime visas, tiksliai ir nuoširdžiai, nė vienos sunkios nuodėmės neslėpdami ir nesiteisindami. Kas nuslėptų bent vieną sunkią nuodėmę, to išpažintis būtų šventvagis: nebūtų atleistos ne tik neišpažintosios, bet ir išpažintosios nuodėmės, ir dar prisidėtų nauja mirtina nuodėmė — šventvagystė. Kas pamiršta sunkią nuodėmę, to išpažintis gera, tik per kitą išpažintį reikia tą nuodėmę pasakyti. Nuodėmės aplinkybės sakomos tik tos, kurios pakeičia nuodėmės rūšį, pvz., yra skirtumas muštis su sau lygiu ar mušti tėvą motiną, stumdytis kieme ar bažnyčioje. Pašalinių smulkmenų ir svetimų kalčių ar klaidų pasakoti nereikia. Jei neturime sunkių nuodėmių, pakanka išpažinti bent dažnesnes lengvasias.</p> <p>135. Išpažinties eiga. Priėjęs (atsiklaupęs) prie klausyklos, persižegnoju ir sakau: „Garbė Jėzui Kristui“; kunigas atsako: „Per amžius. Amen“. Kiek pasukęs veidą į sieną, pro klausyklos langelį negarsiai (pašnibždomis) sakau: „Išpažinties buvau (tada ir tada, prieš kiek laiko), išrišimą gavau, skirtą atgailą atlikau. Gerajam Dievui vėl nusikaltau“¹. Tada sakau nuodėmės ir jų skaičių. Visas išpažinęs, tariau: „Daugiau neatsimenu, gailiuosi ir žadu pasitaisyti. Prašau atgailos ir išrišimo“. Paskui klausausi, ką sako man kunigas. Kai kunigas duoda išrišimą, kuo nuoširdžiau meldžiu Dievą nuodėmių atleidimo; mušuosi į krūtinę ir sakau: „Dieve, pasigailėk manęs nusidėjėlio (-ės)!“ Kunigui davus ženklą, atsistoju, padėkoju palenkdamas galvą ir, nuėjęs arčiau didžiojo altoriaus, atsiklaupęs dėkoju gerajam Dievui.</p>	<p>136. Atsiteisimas. Kai nusidėjęs nuoširdžiai gailiuosi, ryžtuosi pasitaisyti, kunigas Kristaus duota galia mane išriša — atleidžia man nuodėmes! Dievas atleidžia man kaltę ir amžinąją bausmę, o prie laikinosios išdildo-mo turiu pats prisidėti. Pirmiausia, kiek sugebu, privalau atitaisyti tą skriaudą, kurią savo nuodėmėmis padariau Dievo garbei, žmonėms ir Bažnyčios šventumui. Žmonėms turiu atlyginti medžiaginius nuostolius ir moralines nuoskaudas, Dievui atsiteisium maldomis ir kantrių gyvenimo vargų kentimu, o Bažnyčiai — pavyzdingu kataliko pareigų vykdymu. Nuodėmklausys paskiria tam tikrą sakramentinę atgailą — kokias maldas ar gerus darbus. Juos atlieku tuojau po išpažinties ar per nurodytą laiką. Pagal sąžinės raginimą ir savo galimybes pats sau užsiduosiu ir papildomos atgailos.</p> <p>137. Atlaidai. Kai mums per išpažintį jau atleista nuodėmių kaltė ir amžinoji bausmė, dar lieka laikinoji bausmė. Ji atliekama arba po mirties skaistykloje, arba čia, žemėje, kenčiant patiriamus vargus ir skriaudas; arba ji panaikinama vad. atlaidais. Taigi atlaidai panaikina laikinąją bausmę už jau atleistą nuodėmę. Juos iš Viešpaties Jėzaus, Švč. Mergelės Marijos, apaštalu, kankinių bei kitų šventųjų ir visų Dievui mielų žmonių nuopelnų lobyno už įvairius maldingus darbus nustato Bažnyčia.</p> <p>Skiriami dvejopi atlaidai: visuotiniai ir daliniai, žiūrint, ar jie skiriami panaikinti visą laikinąją bausmę, ar tik jos dalį. Tiek dalinius, tiek visuotinius atlaidus galima skirti ne tik savo sielos naudai, bet ir aukoti kaip užtarimą už mirusiuosius.</p> <p>138. Visuotinių atlaidų sąlygos. Norint gauti visuotinius atlaidus, reikia atlikti Bažnyčios nustatytus darbus ar maldas, priėti išpažinties ir komunijos, pasimelsti popiežiaus</p>
<p>¹ Pirmą kartą einant išpažinties, sakoma: „Pirmą kartą einu išpažinties. Gerajam Dievui nusikaltau“.</p>	
76	77
<p>intencija (bent „Tėve mūsų“ ir „Sveika, Marija“) ir nebūti prisirišusiam prie jokios, kad ir lengvos, nuodėmės.</p> <p>Visuotinius atlaidus galima gauti, pvz., apeinant kryžiaus kelią, sukalbant bent vieną dalį (penkias paslaptis) rožančiaus bažnyčioje arba bendrai šeimoje ar grupėje, ir daugeliu kitų atvejų, kurie esti skelbiami bažnyčiose.</p> <p>Jei, atliekant nustatytuosius visuotiniams atlaidams darbus, neįvykdoma kuri nors iš aukščiau minėtų sąlygų, gaunami tik daliniai atlaidai.</p> <p>139. Daliniai atlaidai. Dalinių atlaidų prasmė tokia, kad Bažnyčia iš savojo lobyno prideda mūsų veiksmams antra tiek, kiek jie patys turi atlyginamosios vertės.</p> <p>Dalinių atlaidų Bažnyčia skiria už įvairias maldas ir geruosius darbus; nebūtina žinoti, už ką atlaidai paskirti, pakanka noro gauti visus atlaidus, kuriuos tik galima.</p> <p>Labiausiai atsimitini tie atlaidai, kuriuos galima gauti kasdien ir bet kada. Juos gauname: 1. kai, atlikdami darbus ar kentėdami vargus, keliame širdį į Dievą; 2. kai sušelpiame stokojančius, paguodžiame liūdinčius, pamokome nežinančius; 3. kai atgailos mintimi išsižadame kokio malonumo; 4. kai mokomės ar mokome tikėjimo tiesų, pagarbiai vartojame Bažnyčios pašventintus daiktus (rožančius ir kt.).</p> <p style="text-align: center;">6. LIGONIŲ PATEPIMAS.</p> <p>140. Kristaus dovana sergantiesiems. Ligonių kūno ir dvasios jėgoms sustiprinti, jų kentėjimams pašvesti, sveikatai sugrąžinti ar mirties kovai laimėti Kristus įsteigė Ligonių patepimo sakramentą, apie kurį rašo apaštalas šv. Jokūbas: „Kas nors jūsų se serga? Tepasikviečia Bažnyčios kunigus, ir jie tesimeldžia už jį, patepdami alejumi Viešpaties vardu. Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir</p>	<p>Viešpats jį prikels, o jeigu jis būtų nusikaltęs, jam bus atleista“ (plg. Jok 5,14—15).</p> <p>141. Ligonų patepimo vaisiai. Ligonų patepimas sujungia ligonio vargus su Išganytojo kančia, pagausina arba sugrąžina pašvenčiamąją malonę ir teikia įvairių ligoniui reikalingų veikiamųjų malonių. Jis atleidžia užmirštas arba dėl nusilpimo nepajėgtas išpažinti nuodėmes bei bausmes už jas, stiprina ligoje, merdėjime, net grąžina sveikatą, jei tai yra naudinga sielos išganymui ir šis sakramentas ne per vėlai priimamas. Patepimas ligoniams paprastai teikiamas po išpažinties, prieš komuniją.</p> <p>Patepimą reikia katalikams priimti, kai sunkiai serga arba yra mirties pavojuje dėl senatvės ar sužeidimo. Šį sakramentą galima kartoti ir toje pačioje ligoje, jei ligonis buvo žymiai pagerėjęs ir vėl pablogėjo. Praradęs sąmonę žmogus Patepimu gauna nuodėmių atleidimą, jei gyvenime buvo įpratęs bent netobulai gailėtis nusidėjęs.</p> <p>Daug kas klaidingai mano, kad, priėmęs šį sakramentą, žmogus turės mirti, todėl vengia laiku pakviesti kunigą. Tai didelė klaida. Priešingai, Patepimo maldomis pirmiausia prašoma sveikatos. Sakramentais aprūpintas ligonis atgauna sąžinės ramybę, pasitikėjimą ir todėl gali geriau pasinaudoti gydymu.</p> <p>Ligoniai, ypač ilgai sergantys, gali apaštalausti, jungdami savo skausmus bei negales su Kristaus kančia už nusidėjėlių atsivertimą ir įvairius Bažnyčios reikalus.</p> <p style="text-align: center;">7. KUNIGYSTĖ IR SANTUOKA</p> <p>142. Visuomeniniai sakramentai. Kunigystei ir Santuokai bendra tai, kad abu šie sakramentai pirmiausia skirti ne atskiro žmogaus, o visuomenės labui. Santuokos</p>
78	79

<p>sakramentas sujungia ir pašventina vyrą ir moterį fizinei tėvystei, o Kunigystės (Šventimų) sakramentas pašventina diakoną, kunigą ar vyskupą dvasinei tėvystei. Tiek sutuoktiniais Santuoka, tiek dvasininkams Šventimai suteikia du dalykus: 1. teisę ir galią eiti to luomo (vyro, žmonos, tėvo, motinos, kunigo. . .) pareigas; 2. Dievo pagalbą tinkamai tas pareigas atlikti ir tuo būdu patiems tapti kilnesniais ir laimingesniais žmonėmis.</p> <p>Santuokos sakramentas pašventina vyro ir moters meilę, kad ji taptų Kristaus ir Bažnyčios meilės atspindžiu ir kad jos fizinis vaisingumas dalyvautų Kristaus ir Bažnyčios meilės dvasiniame vaisingume. Kunigystės tiesioginis tikslas — teikti ir stiprinti žmonėms dvasinę, atgamtinę gyvybę ir „iš gyvųjų akmenų statyti Dievo šventovę“ (plg. 1 Pt 2,5).</p> <p>143. Dvasininkai — Kristaus darbo tęsėjai. Kristus kelis kartus skelbė kunigų bei vyskupų uždavinius ir galias, o savo apaštalus išventino kunigais ir vyskupais per Paskutinę vakarienę. Suteikė apaštalams galią teikti visus sakramentus, mokyti žmones ir jiems vadovauti. „Eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones“ (Mt 28,19). „Kas jūsų klauso, manęs klauso. Kas jus niekina, mane niekina“ (Lk 10,16).</p> <p>144. Kunigo uždaviniai. Kunigystės sakramentu kunigas įgaliojamas mokyti tikinčiuosius bei jiems vadovauti, laikyti Mišias, teikti sakramentus ir šventinti įvairius daiktus bei vietas.</p> <p>„Nors kunigai yra Kristaus įrankiai, nors per juos toliau vyksta Kristaus pasiuntinybės įgyvendinimas žemėje, tačiau jie savo asmeniu neužstoja Kristaus. Pats Kristus, Amžinasis Kunigas, veikia per žmogų kunigą. Kunigas perkeičia duoną ir vyną ir teikia kitus sakramentus Kristaus galia, kaip Kristaus atstovas. Geriau pasakius, Kristus perkeičia duoną</p>	<p>ir vyną į savo Kuną ir Kraują, Kristus teikia kitus sakramentus per kunigą¹.</p> <p>Mokydami žmones gyventi ir kurti pagal sąžinę bei Dievo planus, kunigai labai vertingai tarnauja visuomenei.</p> <p>145. Diakonas. Diakonas yra kunigo pagalbininkas laikant šv. Mišias, taip pat jam priklauso sakyti pamokslus, krikštyti, dalyti Komuniją, tuokti ir laidoti. Tačiau diakonas nelaiko Mišiu, neklauso išpažinties, neteikia Ligonių patepimo. Senovėje diakonams buvo patikėta varguolių globa.</p> <p>146. Vyskupas. Vyskupas turi kunigiškųjų galių visumą. Jis yra pilnateisis apaštalų ipėdinis, savo vyskupijos kunigų ir tikinčiųjų vadovas bei mokytojas, o drauge su popiežiumi jis atsako ir už visuotinės Bažnyčios reikalus. Vyskupui priklauso teikti Sutvirtinimo sakramentą, šventinti savo parinktus kunigus ir popiežiaus skiriamus vyskopus.</p> <p>147. Pagarba dvasios tėvams. Per kunigų ir kitų dvasininkų rankas mus pasiekia gražiausios Kristaus malonės. Užtat mes turime rodyti jiems pagarbą, dėkingumą ir kluosumą.</p> <p>„Kunigo gyvenimas yra jo paties aš išsiskleidimas, todėl jis gali būti vienoks ar kitoks. Tuo tarpu jo žodis ir jo veiksmas yra jame esančio Kristaus išsiskleidimas, todėl visados reikšmingas ir įpareigojantis. Nepateisinami yra tie krikščionys, kurie, matydami dvasininkų gyvenančių ne taip, kaip patys moko, tariasi esą atleisti nuo tų pamokymų vykdymo“ (A. Maceina).</p> <p>148. Melstis už kunigus. Mums kovojant su kūno geismais, blogio pasauliu ir piktosios dvasios gundymais, dėl sielos išganymo, kunigai už mus meldžiasi kalbėdami liturgines valandas ir laikydami Mišias. Kunigu</p> <p>¹ Stasys Žilys. Gyvybės šaltiniai. — Roma, 1964, p. 216—217.</p>
<p>80</p>	<p>6. Katekizmas</p>
<p>maldos yra veiksmingos: jie meldžiasi Bažnyčios vardu. Kaip tikinčiajam reikia kunigo maldų, taip ir kunigui reikia tikinčiojo maldų. Nors ir mažas jaustumėis Kristaus Bažnyčioje, vis tiek melskis už kunigus, kad jie Evangeliją skelbtų ir liudytų kaip reikia.</p> <p>Įvairiopo tikinčiųjų paramos kunigui reikia tiek rūpinantis bažnyčios išlaikymu, tiek apaštaluojant.</p> <p>149. Santuoka garbinga. Santuoka, kaip vyro ir moters laisvai sudaromą visam gyvenimui sąjungą, įsteigė pats Dievas rojuje. Ta sąjunga kyla iš potraukio, kurį Dievas įdiegė į kiekvieno žmogaus prigimtį. Vyro ir moters linkimas prie vienas kito, jų tarpusavio meilė yra santuokos akstinas, o kūdikio pradėjimas, gimdymas ir auklėjimas — prigimtinis santuokos tikslas. Laisvas abipusis dviejų asmenų sutikimas tuoktis ir to sutikimo priėmimas ir sukuria vedybinę sutartį.</p> <p>Sutuoktiniai yra Dievo bendradarbiai dieviškosios kūrybos darbe. Jie paruošia naujagimiui kūną, o Dievas jam suteikia nemirtingą sielą. Santuoka yra kilnus ir garbingas dalykas, nes tarnauja dieviškam darbui — pažadinti naują gyvybę, palaikyti ir plėsti žmonių giminę, gausinti Dievo vaikų šeimyną. Santuoka yra drauge ir dvasinė vyro bei žmonos sąjungą, kuri padeda jiems tobulėti ir pasiekti amžinąjį išganymą.</p> <p>150. Santuoka — sakramentas. Kristus išaukštino santuoką, pakeldamas ją į sakramentus. Krikščionių sakramentinė santuoka skirta atspindėti pasiaukojančią ir niekada nesibaigiančią Kristaus ir Bažnyčios meilės sąjungą. Šis sakramentas duoda sutuoktiniams teisę per visą santuokos gyvenimą gauti gausių veikiamųjų malonių, kurios padeda išsaugoti santuokos vienybę, vienas kitą atjausti, vienas kitam padėti, vienas kitą taip mylėti, kaip Kristus myli Bažnyčią ir Bažnyčia — Kristų (plg. Ef 5,25).</p>	<p>Santuokos sakramentas skirtas ne suteikti pašventinamąją malonę jos neturintiems, bet ją pagausinti turintiems, todėl prieš jungtuvės einama išpažinties.</p> <p>Kristaus apaštalų žodžiais remdamasi, Bažnyčia moko, kad katalikų šeiminių gyvenimas be sakramento yra nuodėmingas. Taigi šeimą kuriantiems katalikams neužtenka vien civilinių sutuoktūvių, jiems būtina priimti Santuokos sakramentą. Tik tada galima teisėtai gyventi šeimoje ir gauti Dievo malonių tinkamai vykdyti jos pareigoms: vienas kitą gerbti ir mylėti, vaikus dorai bei religingai išauklėti.</p> <p>151. Katalikiškos jungtuvės. Katalikai sužadėtiniai priima (sudarą) Santuokos sakramentą, klebono ir dviejų liudytojų akivaizdoje pareikšdami, kad juodu ima vienas kita vyrų ir žmona. Klebonas, jo įgaliotas kunigas ar diakonas išklauso susituokiančiųjų abipusį pasižadėjimą, palaimina žiedus, meldžia Dievą palaimos naująją šeimai. Dera tuoktis per Mišias ir priimti Švč. Sakramentą.</p> <p>Kur nėra kunigų (kur bent per mėnesį neimanoma jų pasiekti), katalikai sudaro Santuokos sakramentą, Dievo ir dviejų liudytojų akivaizdoje pareikšdami norą susituokti ir prisiekdami vienas kito ligi mirties nepalikti. Šitokios jungtuvės taip pat yra šventos ir neišardomos, kaip ir prie kunigo susituokus. Atsiradus galimybei pasiekti kunigą, dera atlikti ir bažnytines santuokos apeigas, gauti santuokinį palaiminimą.</p> <p>152. Santuokos tikslai. Santuoka skirta pačių sutuoktinių gėriui, vaikų gimdymui ir tinkamam jų auklėjimui. Sutuoktinių gėris — jų asmens brandumas, tarpusavio pagalba ir meilės džiaugsmas. Šis gėris neturi būti atskirtas nuo savo natūralaus vaisiaus — vaikų gėrio. Dievo įsteigtoji santuoka yra aukštesnė už žmones. Negalima grynai pagal savo užgaidas pakeisti santuokos tikslų, atmesti jos vaisingumą. Su dėkingumu Dievui priimdami vaikus ir juos satar-</p>
<p>82</p>	<p>6* 83</p>

<p>tinai auklėdami, sutuoktiniai tobulėja kaip asmenybės. Nesavanaudiškas rūpestis nauju žmogumi kilnina širdį, išmoko užmiršti save ir leidžia išsiskirti gilesnei meilei. Priešingai, mėgavimasis santuokos malonumais, trukdant prasidėti naujai gyvybei, veda į persisotinimą, pasibjaurėjimą vienas kitu ir galiausiai ardo šeimą.</p> <p>153. Santuoka neišardoma. Santuoka yra neišardoma bei amžina iš prigimties. Dievas tai parodė sutverdamas tik vieną pirmąją porą (plg. Pr 1,28). Daugpatystė yra prieš žmogaus prigimtį, prieš tikrąją meilę.</p> <p>Neišardoma santuoka sudaro pačias geriausias sąlygas šeimai išlaikyti, vaikams išauklėti ir visuomenei stiprinti. Priešingai, ištuokos galimybė tik skatina žmogų nesivaržyti, elgtis savanaudiškai, nepaisyti visuomenės gerovės. Dėl nesu- gyvenimų šeimose yra kalti patys vedusieji, kurie tuokiasi nepasiruošę, vienas kito gerai nepažinę, o bendrame gyvenime nori tik imti, bet ne duoti; nenori pats ar pati a-u-kotis, o reikalauja, kad kitas ar kita aukotųsi, svetimas ydas kęstų... Taigi, būdami patys kalti, turi patys ir atkentėti. Jei dėl kurios pusės kalčių gyvenimas pasidaro tikrai nepakenciamas, tada galima bendrai nebegyventi, atsiskirti, bet santuokos ryšiai pasilieka, todėl negalima nei kitos vesti, nei už kito tekėti. Kristus pasakė: „Kiekvienas, kas atleidžia žmoną ir veda kita — svetimauja. Ir kas veda vyro atleistąją — svetimauja“ (Lk 16,18).</p> <p>154. Tikinti šeima. Religinę sutuoktiniai žino ir jaučia, kad juos į viena sujungė pats Dievas, pasaulio Kūrėjas ir visų žmonių Tėvas. Mintis apie tai, kad gimdys ir augins kūdikius amžinajam gyvenimui, gražiausiam artimumui su Dievu, labai sutaurina jų bendravimą ir net paprasčiausius kasdienius rūpesčius. Šeimos džiaugsmus jie priima kaip gerojo Tėvo dovanas, o sielvartus ir vargus — kaip to paties mylinčio Tėvo auklėjamąją priemonę.</p>	<p>Kristaus meilė, malda ir sakramentų pagalba duoda jiems dvasios jėgų pakelti sunkumus, nusivylimus ir atleisti vienas kitam silpnybes bei nusižengimus. Kristaus žodis ir pavyzdys moko juos būti savanaudžius, vienas antro gerove rūpintis dar labiau negu savąja. Šitaip išvengiama nesantaikos ir nesusipratimų, vedančių į skrybas.</p> <p>155. Tėvai — auklėtojai. Katalikai tėvai, apdovanoti Krikšto, Sutvirtinimo ir Santuokos sakramentų malonėmis, yra pirmieji naujos katalikiškos kartos auklėtojai, kurių niekas negali tikrai pavaduoti. Jie net vadinami šeimos kunigais. „Šeima yra namų Bažnyčia“ (popiežius Jonas Paulius II).</p> <p>Tėvai pirmiausia auklėja savo doru, maldingu pavyzdžiu ir bendra religinga šeimos gyvenimo atmosfera. Bendra kasdienė šeimos malda, sekmadienių ir švenčių šventimas, nuosirdūs pasikalbėjimai apie gerąjį dangaus Tėva, mūsų Atpirkėją Jėzų Kristų ir mus pašventinančią Šventąją Dvasią, Dievo įsakymų laikymasis ir reikalavimas, kad vaikai visur jų laikytųsi, sudaro tą aplinką, kurioje gražiai auga ir skleidžiasi tikėjimo ir dorybingo elgesio daigai. Tik tie tėvai, kurie patys nuosirdžiai myli Dievą ir žmones, sugebės ikurti tą meilę savo vaikų širdyse.</p> <p>Katalikai tėvai pasirūpina Dievo jiems duota kūdikį nedelsdami (maždaug per vieną mėnesį) pakrikštyti, kad Dievas savo malone apsigyventų jų vaikučio sieloje. Pirmuosius religinius ir dorinius įgūdžius vaikas patiria jau ankstyvojoje kūdikystėje, antrais—trečiais gyvenimo metais. Apie ketvirtus—penktus metus jau tėvelių padedamas gali pradėti kūdikiškai melstis, dėkoti Dievui, meilę reikšti ir šio to prašyti. Šeštais—septintais metais išmoksta pagrindines maldas ir sužino apie Jėzų — didįjį vaikų Bičiulį. Pagaliau tarp aštuntų—dešimtų metų sistemin-gesne katechizacija pasirengia pirmajai išpažinčiai ir komunijai. Reguliariai praktikavęs ir dar geriau pažinęs</p>
84	85
<p>tikėjimą, 10—11 m. vaikas (o dar geriau 14—16 m. jaunuolis) priima Sutvirtinimą — krikščioniškojo brandumo sakramentą.</p> <p>Vaikams bręstant ir subrendus, tėvų vaidmuo nesibaigia, tik įgauna kitą pobūdį. Tėvai vaikams ne tiek įsakinėja, kiek nuosirdžiai bičiuliškai bendrauja. Augančioji karta turi būti pratinama Dievo klausyti ir dorai elgtis ne dėl tėvų priežiūros ar baimės, o iš savo įsitikinimo ir Dievo meilės.</p> <p>Per visą gyvenimą, lig pat senatvės, kiekvieną sūnų ar dukterį lydi karšta tėvo ir motinos malda.</p> <p>156. Kartų santykiai. Vaikai tampa nauja, savarankiška karta, kai suauga, tampa pilnamečiai ir ypač kai sukuria savo šeimas (susituokia). Tėvai negali paskirti, su kuo jų subrendę vaikai turi tuoktis, tačiau labai išmintingai daro tie suaugę vaikai, kurie ir tuokdamiesi nuosirdžiai pasitaria su tėvais, nes tėvai — jų didžiausi draugai.</p> <p>Savarankiškais tapusiems vaikams lieka pareiga tėvus gerbti, mylėti ir pasenusius ar paliegiusius aprūpinti. Kai tėvai pasenę nusilpsta, pasikeičia vaidmenys — vaikai tampa savo sen galvėlių globėjais.</p> <p>Kiekviena karta turi skirtingų požiūrių bei ipročių. Tai natūralios gyvenimo raidos reiškinys. Vyresniosios kartos žmonės neturi smerkti visko, kas domina ir žavi jaunesnius. Turi leisti jiems ieškoti ir naujų kelių, kad tik nepažeistų tiesos, teisingumo, sąžiningumo, Dievo ir žmonių meilės. Jaunimas neturi niekinti senesniųjų, atmindami, kokį neaprepiamą praejusių kartų darbą ir patirties lobį per juos yra paveldėję. Kartos turi ne atmesti viena kita, o praturtinti.</p> <p>157. Šeima, Bažnyčia ir Valstybė. Dvi didžiosios bendruomenės — Valstybė ir Bažnyčia — turi pareigą globoti mažąją, užtat pirmine bendruomenė — šeima. Valstybė</p>	<p>uždavinys — sudaryti sąlygas šeimoms ir atskiriems žmonėms pragyventi iš savo darbo, taip pat sąlygas lavintis ir kurti pagal sugebėjimus. Bažnyčios uždavinys — suartinti asmenis ir šeimas su Dievu, išugdyti žmonėse individualines ir socialines dorybes, savo mokymu bei kultu ir savo išpažinėju bei vadovu gerai darbai ir šviesiais pavyzdžiais motiniškai tarnauti žmonėms bei įvairioms jų bendrijoms.</p> <p>Valstybė, kuri vadovaujasi išmintimi ir daugelio amžių patirtimi, garantuoja Bažnyčiai galimybes atlikti savo išganingąją misiją, o Bažnyčia savo ruožtu ugdo Valstybės piliečių darbštumą, sąžiningumą, pareigingumą, remia, laimina ir šventina visus garbingus visuomenės siekius.</p> <p style="text-align: center;">8. MALDA</p> <p>158. Maldos reikšmė. Melsdamiesi mes įvykdome svarbias pareigas Dievui ir gauname brangių jo malonių. Šalia sakramentų ir Mišių, malda yra svarbus dvasios jėgų šaltinis.</p> <p>Maldos paskirtis yra panaši kaip ir šv. Mišių: Dievą pagarbinti, jam padėkoti, jį atsiprašyti arba ko nors jį prašyti. Melstis — tai kelti mintis ir širdį į Dievą, apie jį su meile, pasigėrėjimu ar gailėsčiu mąstyti, su juo mintimis ar lūpomis kalbėtis. Melstis — tai gyventi susivienijus su Dievu bei pagal jo valią.</p> <p>Turime pareigą teikti pagarbą savo Kūrėjui, tiek mintimis ir žodžiais, tiek gyvenimu: „Kai garbinatė Dieva, garbinkite visa savo esybe: tegul skamba žodis, tegul skamba gyvenimas, tegul skamba darbai“ (šv. Augustinas). Žmogus turi Dievui ir dėkoti, nes viską jis turi iš Dievo tėviškos Apvaizdos, veikiančios tiek per gamtą, tiek per žmones ir jų sugebėjimus bei žmoniškumą. Drauge žmogus negali už-</p>
86	87

<p>miršti savo nuodėmingumo, todėl vis maldauja: „Visagali Dieve, nuvalyk mano širdį ir lūpas“¹. O pripažindamas savo kaip kūrinio priklausomybę, prašo visko, kas reikalinga jo kūnui ir sielai. Prašyti Tėvą — gražu ir teisinga. Kai prašome, labiau įvertiname gamtos, darbo ir malonės dovanas ir geriau jas sunaudojame.</p> <p>159. Išklausytos ir neišklausytos maldos. Dievas visuomet išklauso, kai prašome savo sielos išganymui reikalingų dalykų, ir niekuomet neišklauso, kai prašome to, kas sielai žalinga. Kai meldžiame išganymo kitiems, malda ne visada gali būti išklaudyta; nes Dievas neprievartauja žmonių laisvės.</p> <p>Maldos neišklausomos, kai prašoma lengvabūdiškai, neišvermingai ar nesistengiant taisyti savo nuodėmingo gyvenimo, kai, pasak sv. Augustino, „blogi blogai blogų dalykų prašo“. Dažnai Dievas mus išklauso kitaip, negu prašome, arba tik po ilgesnio laiko, kai geriau pasiruošime priimti jo dovanas. Daug malonių Dievas mums teikia visai neprašomas.</p> <p>„Mes Dievą prašome to, kas mums patinka, o Dievas mums duoda tai, ko mums reikia“ (L. Blua).</p> <p>160. Melstis garbinga. Meldėsi Kristus ir šventieji, meldėsi daugelis didžiųjų proto ir širdies žmonių — mokslininkų, valstybininkų, karių, darbininkų, — meldžiamės ir mes. Garbė mums, kad mokame bendrauti su aukščiausiąja Išmintimi ir dangiškuoju mūsų Tėvu.</p> <p>Malda nežlugdo mūsų talentų, bet juos išvysto. Kai žmogus dirba su malda, jis dirba pasitikėdamas visagaliu, visažiniu, geriausiuoju Dievu. Žmogaus tikėjimas ir Dievo malonė teikia tikrumą ir padvigubina jėgas.</p> <p>„Susitelkęs malda ir eidamas išpažinties, esu stipresnis, negu iškelęs kumštį kovai“ (D. O’Konelis).</p> <p>¹ Romos mišiolas, t. 1. — Kaunas—Vilnius, 1987, p. 413.</p>	<p>161. Kada melstis? Meldžiamės ryta ir vakare, kai dalyvaujame pamaldose, kai ištinka vargai, pagundos ar aplanko džiaugsmas ir laimė. Su ryto maldomis jungiame pasiryžimą tą dieną stropiai atlikti savo darbus ir nepraleisti progų padaryti žmonėms gera. Prie vakaro maldų patikriname savo sąžinę — ką gera esame tą dieną padarę ką bloga, ir padėkojame bei atsiprašome.</p> <p>Apaštalas ragina: „Ištiko ką iš jūsų nelaimė? Tesimeldžia. Kas nors džiaugiasi? Tegul gieda“ (Jok 5,13).</p> <p>Jėzus Kristus moko: „Reikia visuomet melstis ir nepaliauti“ (Lk 18,1).</p> <p>Vienas iš pagrindinių kataliko religinių ženklų yra žegnojimasis, arba kryžiaus ženklas. Juo pagerbiame Švenčiausiąją Trejybę ir Išganytoją kryžių. Žegnojamės guldami ir keldamiesi, prieš ir po valgio, pradėdami ir baigdami malda, darbą ar kokį žymų gyvenimo tarpsnį. Kiekvieno tikinčiojo garbės dalykas — visuomet žegnotis tiksliai, gražiai ir atidžiai.</p> <p>162. Kaip melstis? Melstis dera atidžiai, atsimenant, kad Dievas mus mato ir girdi; kreipiant dėmesį į maldos žodžius bei mintis ir vengiant išsiblaškymų; melstis nuolankiai, su pasitikėjimu ir atsidavimu dangaus Tėvo valiai.</p> <p>163. Pasirengti maldai. Neįmanoma melstis, kai galva ir širdis užimta kuo kitu. Žinome, kad Dievas neišklauso nusidėjęlių (plg. Jn 9,31). Taigi viena iš pirmųjų maldos sąlygų — gailėtis nusidėjus. Dėl to prieš malda labai svarbu nusiraminti ir susikaupti: atsitraukti nuo kasdienių rūpesčių, atsipalaiduoti nuo kitų reikalų, nupalšinti per daug išsiūbuvusius jausmus (pyktį, susierzinimą, nepasitenkinimą ir kt.), bent širdyje susitaikinti su savo priešais, atleisti skriaudas, nurimti. Prisiminti, su kuo žadame kalbėtis (su Dievu), už ką dėkoti, ko prašyti.</p>
88	89
<p>„Dievas mato, ar meldamiesi einame tikrai pas jį — Amžinąjį ir Šventąjį, ar tik patys sau tęsiame aklo egoizmo monologą“ (K. Raneris).</p> <p>164. Pagarbi laikysena. Kūno laikysena daro įtaką dvasiai, kaip ir dvasios nusiteikimas — kūnui. Rimta, pagarbi išorinė laikysena nuteikia dvasia, labai padeda melstis mums ir kitiems, ypač bažnyčioje.</p> <p>Eidami į bažnyčią pamaldų, rengiamės padoriai, švariai, bet paprastai, be prašmatnybių. Bažnyčioje, kiek galima, pasirenkame tokią vietą, iš kurios gerai matomas altorius. Laikomės tylos, žvelgiame į altorių ir nuosirdžiai kalbamės su Išganytoju, jo Švenčiausiąja Motina, angelais ir šventaisiais. Per pamaldas atsakinėjame, klūpome, stovime ar sėdime kartu su pamaldų patarnautojais.</p> <p>165. Giedojimas Giesmė uždega Dievą mylinčias širdis ir sujungia į drauge tikinčiuosius. Bažnyčia trokšta, kad visi pamaldų dalyviai giedotų. „Kas gieda, dvigubai meldžiasi“, sako patarlė. Mat giedantysis ir pats garbina Dievą, ir, papuošdamas bendrąsias pamaldas, padeda melstis kitiems. Todėl, kada tik galime, giedame per pamaldas bažnyčioje ir tinkamomis progomis namie.</p> <p style="text-align: center;">9. SAKRAMENTALIJOS</p> <p>166. Šventi daiktai ir veiksmai. Bažnyčios pašventinti daiktai ar jos nustatyti šventi veiksmai, kurie padeda gauti Dievo pagalbą, vadinami sakramentalijomis. Daiktinės sakramentalijos yra rožančiai, škaplieriai, kryželiai, medaliukai, paveikslai, pašventintos žvakės ir pan. Veiksmai sakramentalijos: šlakstymas(is) švęstu vandeniu, įvairios laiminimo maldos. Sakramentalijos skiriasi nuo sakramentų tuo, kad jos yra įsteigtos ne Kristaus, o Bažnyčios. Jos ir veikia kitaip negu sakramentai: sak-</p>	<p>ramentai veikia tiesiog Kristaus galia, o sakramentalijos — Bažnyčios maldų galia ir žmogaus pamaldžiu nusiteikimu.</p> <p>Tinkamai vartojamos sakramentalijos lengvina kovą su blogais įpročiais bei pagundomis, naikina lengvasias nuodėmes, daro gera įtaką fizinei ir dvasinei žmogaus sveikatai. Todėl naudinga dalyvauti, kada laiminami žmonės ar šventinami daiktai, ir vartoti šventintus daiktus.</p> <p>167. Palaiminimai, maldingosios praktikos. Žymesni palaiminimai žmonėms yra palaiminimas Švenčiausiuoju Sakramentu, pašlakstymas švęstu vandeniu prieš Mišias ir kunigo palaiminimas baigiant pamaldas; galvų pabarstymas pelenais pirmąją gavėnios dieną (Pelenų diena), bažnytinės laidotuvės ir kt.</p> <p>Motinos ir tėvai palaiminami po jų kūdikio Krikšto, taip pat atitinkamai Motinos dieną ir Tėvo dieną (gegužės ir birželio mėn. pirmąjį sekmadienį), šeimos su vaikais laiminamos ketvirtadienį po Devintinių arba per pačias Devintines.</p> <p>Svarbus yra popiežiaus palaiminimas su visotiniaisiais atlaidais viso pasaulio tikintiesiems ir toks pat palaiminimas ligoniams, kurį popiežiaus įgaliojimu teikia kunigas, aprūpinantis ligonį sakramentais.</p> <p>168. Daiktinės sakramentalijos. Nuo žilos senovės (III a.) krikščionys vartoja kunigo ar diakono pašventintą vandenį. Jo prasmė — sielos nušvarinimas ir palaima.</p> <p>Tikintieji stengiasi turėti namuose žvakių, pašventintų Kristaus Paaukijimo (Grabnyčių) diena (02.02) ar kuria kita proga. Jos uždegamos per šeimos pamaldas, atėjus kunigui su Švenčiausiuoju Sakramentu pas ligonį, taip pat prie mirštančio ar mirusio.</p> <p>Pasistatę naujus namus ar gavę butą, tikintieji pasirūpina juos pašventinti. Dera, kad kataliko butą puoštu kryžius ir šventi paveikslai.</p>

90	91
<p>Pagarbiai bute laikant ar su savimi nešiojantis pašventintus kryželius, rožančius, škaplierius, medaliukus ir su jais meldžiantis, gaunami atlaidai. Pašventintą kryželį įduodame į rankas ar bent parodome mirštančiam tikinčiajam kaip išganymo vilties ženklą.</p> <p>169. Viskas pašventinama, Ų Vatikano Susirinkimas taip kalba apie sakramentų ir sakramentalijų reikšmę:</p> <p>„Sakramentų ir sakramentalijų liturgija padaro tai, kad beveik kiekvienas gerai pasiruošusių tikinčiųjų veiksmas yra pašventinamas Dievo malone, plaukiančia iš Kristaus kančios, mirties ir prisikėlimo paslapties, iš kurios sakramentai ir sakramentalijos semia savo galią; taigi beveik kiekvienas padorus pasinaudojimas materialinėmis gėrybėmis gali būti nukreiptas į žmogaus pašventinimą ir Dievo pagarbinimą" (LK 61).</p>	<p>VI. G Y V E N I M A S A N A P U S</p> <p>1. MIRTIS IR ASMENINIS TEISMAS</p> <p>170. Atsiskyrimas. Mirtis yra sielos atsiskyrimas nuo kūno. Negyvas kūnas virsta dulkelėmis, o siela toliau gyvena kitame pasaulyje. Šitaip visas žmogus atsiskiria nuo žemėje pasiliekančių artimųjų ir visų šios žemės reikalų.</p> <p>Per šį trumpą žemės gyvenimą, pagal Dievo valią darbuodamiesi ir mylėdami, su Dievu džiaugdamiesi ir kentėdami, turime užsitarnauti laimingą amžinąjį gyvenimą danguje. Su mirtimi baigiasi užsitarnavimas: „Ateina naktis, kada niekas negali darbuotis" (Jn 9,4). Kada ateis mirtis, niekas nežino. Todėl Kristus įspėja, kad visada turime būti pasiruošę mirti: „Taigi budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos" (Mt 25,13). „Kad ir ką darytum, atsimink savo pabaigą, ir nenusidėsi niekadoms" (Sir 7,40).</p> <p>Mintis apie mirtį negąsdina sąmoningo krikščionio, jis ramiai su ja susigyvena. „Negulu į lovą nepamastęs, kad aš, nors dar esu toks jaunas, kitos dienos gal nebesulauksiu, ir vis dėlto nė vienas mane pažįstantis žmogus negalėtų pasakyti, kad esu paniūręs ar liūdnas; už tą savo laimingumą aš kasdien dėkoju savo Kūrėjui ir to iš visos širdies linkiu kiekvienam žmogui" (V. A. Mocartas).</p> <p>171. Teismas pagal darbus. „Žmogui skirta vieną kartą mirti ir stoti į teismą" (2yd 9,27). Paprastai paskutinėmis gyvenimo minutėmis mirštančiojo sąmonėje praskrieja visas jo gyvenimas ir suvokiama tikroji gyvenimo vertė. Tada nebedžiugina jokie malonumai ir laimėjimai, o tik gerieji darbai. Mirusio žmogaus siela (vėlė), atsidūrusi Dievo akivaizdoje, dar aiškiau ir bešališkiau pamatys, ko ji verta. Nė viena siela nesuabejos Dievo sprendimo teisingumu, ta-</p>
92	93
<p>čiau gerieji priims jį su meile ir dėkingumu, o blogieji su didžiausiu nusiminimu. Teiskime save kasdien Dievo akyse, tai nebus mums netikėtas jo pomirtinis teismas. „Jei mes patys save tyrinėtume, nebūtume teisiami" (1 Kor 11,31).</p> <p>172. Kitas buvimas. Tiek kultūringosios, tiek necivilizuotos tautos tikėjo ir tiki, kad po mirties prasideda kitas gyvenimas. Tuo tiki ir didieji žmonijos protai. Kaip nesuklysta paukščiai, kurie rudenį skrenda į šiltus kraštus ir juos randa, taip neklysta ir žmonija, tikėdama kitą gyvenimą: po mirties jį randa. Jokios abejonės dėl kito, amžinojo gyvenimo nepalieka Apreiškimas, Kristaus Evangelija. Pats Dievo Sūnaus atėjimas į žemę ir jo pasiaukojimas žmonėms atpirkti neturėtų prasmės, jei nebūtų pomirtinio gyvenimo. Visas Jėzaus Kristaus mokymas ir veikimas remiasi mintimi apie būsimąjį gyvenimą po mirties. Teisingumas reikalauja, kad tasai kitas buvimas nebūtų visiems vienodas, o atitiktų nuopelnus. Katalikų tikėjimas skelbia dangų, skaiestyklą ir pragara.</p> <p>2. DANGUS, SKAISTYKLA, PRAGARAS</p> <p>173. Laimingi tyrieji. Tuojau po mirties eina į dangų tas, kuris laisvas nuo visų nuodėmių ir bausmių už jas. Šv. Raštas įspėja, kad į dangų „nepateks, kas netyra" (Apr 21,27). Kas po Krikšto yra nusidėjęs, tas turi Atgailos sakramentu ar bent tobulu gailėsčiu gauti nuodėmių atleidimą.</p> <p>174. Regėsime Dievą. „Palaiminti tyraširdžiai: jie regės Dievą", skelbia Kristus (Mt 5,8). Akivaizdžiai regėti Dievą, kuris yra Meilė, Grožis, Išmintis, Gėris, tai ir bus neapsakomas džiaugsmas, garbė — dangaus laimė.</p> <p>Regėdami Dievą, jame, kaip visokios būties šaltinyje, matysime ir įvairiausių jo kūrinis, ste-</p>	<p>bėsimės jo sukurta didingąja Visata ir atsiskleidžiančiais jos slėpiniais. Taip pat matysime visą išganymo istoriją, pažinsime Jėzaus, Marijos, šventųjų vaidmenį ir kilnumą. Pažinsime visus savo žinomus ir nežinomus geradarius, padėjusius mums dangų pasiekti, ir visus, kam mes patys sugebėjome patarnauti kelyje į gėrį. Tai bus neapsakomas dėkingumo ir tyriausio prisirišimo džiaugsmas. „Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į galvą neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie jį myli" (1 Kor 2,9).</p> <p>175. Šventieji — mūsų broliai, šventieji dangaus gyventojai mums yra kilnūs krikščioniškojo gyvenimo pavyzdžiai ir nuosirdžiausi mūsų užtarėjai. Ir savo pavyzdžiu, ir maldomis jie mus suartina su aukščiausiuoju mūsų idealu ir gelbėtoju Jėzumi Kristumi.</p> <p>„Kiekvienas mūsų meilės šventiesiems aktas iš prigimties veržiasi į Kristų ir baigiasi jame, kuris yra visu šventųjų vainikas, o per jį į Dievą, nuostabų ir garbingą savo šventuosiuose" (KB 50).</p> <p>176. Apsivalymas, galutinė branda. Kas miršta pašvenčiamaojoje malonėje, bet dar nebaigęs atgailos už nuodėmes, tas „išsigelbės, bet tartum per ugnį" (1 Kor 3,15), t. y. per apvalančios kančios ir skaitinančio ilgesio būseną, vadinamą skaiestykla. Tai pereinamoji būseną, kurioje žmogus galutinai nuskaistinamas ir subrandinamas dangaus laimei. Ji nereikalinga toms sieloms, kurios šioje žemėje atliko tobulą atgailą ir yra meilės bei kančios subrandintoms dangui.</p> <p>177. Pagalba mirusiems. Dangaus šventiesiems mūsų pagalbos nereikia, atmetiesiems pagelbėti neįmanoma, o skaiestyklos vėlėms padėti galima ir reikia. Šv. Mišiomis, malda, atlaidais, už jas aukojamais savo vargais bei įvairiais gerais darbais joms padedame, kad greičiau ir lengviau nusiskaistintų ir pasirengtų dangaus laimei.</p>

94	95
<p>„Šventa ir dievota mintis melstis už mirusius, kad jie būtų išvaduoti iš nuodėmių" (plg. 2 Mak 12,46).</p> <p>Tai, kad mes ir skaistytklos vėlės galime kreiptis į dangaus šventuosius, kad šventieji padeda mums ir skaistytklos vėlėms, kad mes gerbiame šventuosius ir pagelbstime skaistytklos vėlėms, o šios irgi gali užtarti mus Dievui, — vadinasi Šventųjų bendravimas.</p> <p>178. Antroji mirtis. Kas miršta su sunkia nuodėme, be pašvenčiamosios malonės, tas amžiais neregės Dievo, nes miręs žmogus nei atsiversti, nei gailėtis, nei pasitaisyti nebegali. Tokių po teismo laukia pragaro dalia; jiems „teks kentėti amžiną pragaištį, atstumtiems nuo Viešpaties veido ir nuo šlovingos galybės" (2 Tes 1,9). Atstūmimas nuo Dievo — visokios laimės bei gėrio šaltinio — ir bus pati didžioji, pati baisioji kančia, nesibaigianti antroji mirtis, daug skaudesnė už kūno mirtį.</p> <p>179. Amžinoji nelaimė. Kristus yra daug kartų kalbėjęs apie pragarą kaip apie nepabaigiamos kančios būklę, „kur jų kirminas nemiršta ir ugnis negesta" (Mk 9,48). Mat sunkia nuodėme laisvai ir visiškai nusigręžiamie nuo Dievo. Kas savo noru nuo Dievo nusigręžęs miršta, pasiliks amžinai nusigręžęs, nes nuo kūno atsiskyrusios sielos valia nesikeičia. Kaip mes dabar garbiname Dievo valią: „Teesie Tavo valia", taip Dievas tada pagerbs žmogaus valią: „Žmogau, teesie tavo valia per amžius". Tai skaudu, bet teisinga. Tai neprieštarauja nė Dievo gailingumui, nes Dievas kiekvieną žmogų žemės gyvenimo metu daug kartų ragina atsiversti ir gerą valią turinčiam padeda išsigelbėti. Amžiną pragaro nelaimę atsveria amžina dangaus laimė.</p>	<p style="text-align: center;">3. ANTRASIS KRISTAUS ATĖJIMAS IR VISUOTINIS TEISMAS</p> <p>180. Du Kristaus atėjimai. Pirma kartą Kristus buvo atėjęs į žemę kaip nuolankus Atpirkėjas. Kai baigsis žmonijos gyvenimas žemėje, tada bus prikelti visi mirusieji, ir Kristus vėl ateis į žemę „su didžia galybe ir garbe" (Lk 21,27) kaip pasaulio Teisėjas, blogio Nugalėtojas, garbės Karalius. Kada tai bus, nėra mums apreiškta. Mes tik žinome, kad tuomet galutinai nugalės Gėris.</p> <p>„Mes skelbiame, Viešpatie, Tavo mirtį ir išpažįstame Tavo prisikėlimą, laukdami Tavęs ateinant"¹.</p> <p>181. Prsikels mirusieji. „Nesistebėkite, kad ateis valanda, kai visi gulintieji kapuose išgirs jo balsą. Kurie darė gera, prsikels gyventi, kurie darė bloga, prsikels stoti į teismą" (Jn 5,28—29).</p> <p>Mirusieji kelsis, kad kūnas kartu su siela gautų atlygį už gerus darbus ar kentėtų bausmę. Apskritai žmogus yra visas tik tuomet, kai siela yra susijungusi su kūnu.</p> <p>182. Kokie būsime prsikėlę? Iš numirusių prikelti kūnai bus kitokie, negu dabartiniai mūsų kūnai. Gerųjų kūnai bus panašūs į prsikėlusio Kristaus kūną. Kristus „pakeis mūsų vargingą kūną ir padarys jį panašų į savo garbingąjį kūną" (Fil 3,21). Jie bus sudvasinti. „Sėjamas juslinis kūnas, keliasi dvasinis" (1 Kor 15,44).</p> <p>Pasmerktųjų kūnuose atsispindės piktuųjų dvasių šlykštumas, nevirtis, gėrio neapykanta.</p> <p>Išgelbėtųjų laimė įvairuos pagal tai, kaip šiame gyvenime kas vykdė meilės įsakymą ir visus Dievo bei Bažnyčios įsakymus, kaip bendradarbiavo su Dievo teikiama malone.</p>
96	<p>¹ Romos mišiolas, t. 1. — K.—V., 1987, p. 474. 7. Katekizmas</p>
	97

„Kas šykščiai sėja, šykščiai ir pjaus, o kas dosniai sėja, dosniai ir pjaus“ (2 Kor 9,6).

Laimės nelygumas danguje nekels pavydo ir netrukdyds visiems būti laimingiems. Kiekvienas tiek turės pažinimo ir džiaugsmo, kiek tik bus per žemės gyvenimą tapęs pajėgus aprėpti.

183. Visuotinis teismas. Mirusiesiems prisikėlus, įvyks visuotinis, arba paskutinis, teismas. Jis reikalingas tam, kad visiems paaiškėtų Dievo išmintis ir teisingumas, kurių žmonės šiame gyvenime nesuprasdavo, taip pat kad būtų įvertinti gerųjų žmonių geri, o blogųjų nedori darbai. Šiame gyvenime kartais dorybės yra nepastebimos, būna atvejų, kai dorieji niekinami, o blogieji aukštunami. „Viešpats. . . nušvies, kas tamsoje paslėpta, ir atskleis širdžių sumanymus“ (1 Kor 4,5).

184. Mes patys sau ruošiamė sprendimą. Visuotinis teismas nepakeis mums sprendimo, kurio būsime susilaukę asmeniniame teisme tuoj po mirties. Tačiau tada akivaizdžiai įsitikinsime, kad Dievas yra teisingas bei gailėstingas ir žmonėse labiausiai vertina gailėstingumą. Jėzus Kristus yra paskelbęs, kad pakvies į amžinąją laimę visus, kurie šu meile pagelbėdavo „jo mažiausiems broliams“, t. y. vargstantiems ir visų paniekintiems žmonėms, nes ką darėme jiems, darėme ir Kristui, o tuos, kurie jo neužjautė liūdinčiuose ir vargstančiuose, pasiųs į amžinąją ugnį (plg. Mt 25, 31—46).

Gailėstingi darbai, žmonių meilė yra Kristaus mokinio žymė: „Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus“ (Jn 13,35), — pasakė Jėzus per Paskutinę vakarienę. Kas šiame gyvenime buvo pasipuošęs šia Kristaus mokinio žyme, tas aname gyvenime amžinai džiaugsis su Kristumi.

4. PASAULIO ATNAUJINIMAS

185. Naujasis dangus ir naujoji žemė. Nuodėmės pagimdytas blogis „vyksta ne tik sieloje ir bendruomenėje, bet ir šalia mūsų esančiame medžiaginiame pasaulyje“ (V. Solovjovas). Žmogumi tapęs Dievas Sūnus ne tik atpirko žmoniją, bet ir atnaujins medžiaginį pasaulį. Didingu antruoju atėjimu jis išvaduos visą kūrinių iš nuodėmės ir blogio galybės; visa kūrinių bus atnaujinta ir dalyvaus Dievo vaikų garbėje.

„Aš regėjau naują dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė išnyko. Ir išgirdau galingą balsą, skambantį nuo sosto: 'Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus jo tauta, o pats Dievas bus su jais. Jis nušluostys kiekvieną ašarą nuo jų akių; ir nebebus mirties, nebebus liūdesio, nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo anksčiau, tas praėjo'. O Sėdintysis soste tarė: Aš visa darau nauja“ (Apr 21, 1—5; plg. 2 Pt 3,13). „Teisieji spindės kaip saulė savo Tėvo karalystėje“ (Mt 13,43).

186. Bažnyčia istorijoje ir amžinybėje. „Džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir suspaudimas, kuriuos patiria šiuolaikiniai žmonės, ypač vargšai ir visokeriopa prislėgti, taip pat yra ir Kristaus mokinių džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir suspaudimas. Ir nėra nieko tikrai žmogiško, kas jų širdyse nesurastų atgarsio. Juk ir jų bendruomenė (Bažnyčia) sudaryta iš žmonių, sujungtų Kristuje, savo kelionėje į Tėvo karalystę vedamų Šventosios Dvasios, gavusių pareigą visiems perteikti išganyto naujieną. Todėl ši bendruomenė jaučiasi iš tiesų glaudžiai susieta su žmonija ir jos istorija“ (KBŠP 1).

„Krikščionys, prisimindami Viešpaties žodžius: 'Iš to visi pažins, kad jūs mano mokiniai, jeigu mylėsite vienas kita' (Jn 13,35), nieko taip netrokšta, kaip vis kilniau ir vis sėkmingiau pasitarnauti šiuolaikinio pasaulio žmonėms. Tuo bū-

du, ištikimai sekdami Evangelija ir sėdamiesi iš jos jėgų, krikščionys pradėjo žemėje milžinišką darbą drauge su visais, kurie myli ir laikosi teisingumo. Paskutinę dieną jie turės duoti tam, kuris teis visus, šio darbo apyskaitą. Ne visi, kurie sako: 'Viešpatie, Viešpatie!', ižengs į dangaus karalystę, bet tie, kurie vykdo Tėvo valią ir tvirtai imasi darbo. O Tėvas trokšta, kad kiekviename žmoguje matytume brolių Kristų ir mylėtume ne tik žodžiu, bet ir darbu, liudydami tiesą ir dalydamiesi su kitais dangiškojo Tėvo meilės paslaptimi. Šitaip visame pasaulyje bus pažadinti žmonės į gyvą viltį — Šventosios Dvasios dovana, — kad pagaliau taikoje ir laimėje būtų priimti tėvynėn, kuri nušvis Viešpaties šlove“ (KBŠP 93).

PRIEDAS

POTERIAI

Žegnojimas

fV ar dai Dievo Tėvo, ;k if Sūnaus, if Šventosios Dvasios. Amen.

Viešpaties malda

Tėve mūsų, kuris esi danguje! H< Teesie šventas Tavo vardas, >k teateiniė Tavo karalystė, ^ teesie Tavo valia kaip danguje, taip ir žemėje.

Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandien ^< if atleisk mums mūsų kaltės, kaip if mes atleidžiame savo kaltininkams.

If neleisk mūsų gundyti, >k bet gelbėk mūs nuo pikto. Amen.

Angelo pasveikinimas Marijai

Sveika, Marija, malonės pilnoji! H< Viešpats su Tavimi! Tū pagirta tafp moterū, if pagirtas Tavo Sūnūs — Jėzus.

Šventoji Marija, Dievo Motina, >fc melsk už mūs nusidėjėlius H< dabaf if mūsų mirties valandą. Amen.

Švč. Trejybės pagarbinimas

Garbe Dievui Tėvui, if Sūnui, if Šventajai Dvasiai. Kaip buvo pradžioje, dabaf if visados, if pef amžius. Amen.

125

Apaštalų tikybos išpažinimas

Tikiu Dievą Tėvą visagalį, dangaus if žemės Sutvėrėją; >f< if Jėzų Kristu, >k vienatinį jo Sūnų, mūsų Viešpatį, >1< kuris prasidėjo iš Šventosios Dvasios, ^< gimė iš Mergelės Marijos; >k kentėjo prie Poncijaus Piloto, >k buvo prikaltas prie kryžiaus, >|< numiręs ir palaidotas; >|< nužengė į pragarus; : trečiają dieną kėlėsi iš numirusių; 'Az ižengė į dangų, sfc sėdi visagalio Dievo Tėvo dešinėje >|< Tš ten ateis gyvųjų if mirusiųjų teisti. Tikiu Šventąją Dvasią, \$z šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą, nuodėmių atleidimą, >|< kūno iš numirusių prisikėlimą >|< if amžinąjį gyvenimą. Amen.

Švč. Sakramento pagarbinimas

Garbinkime Švenčiausiąjį Sakramentą, ^< Jėzaus Kristaus, mūsų Viešpaties, >|< tikrąjį Kūną if Kraują (3 kartus). >|< Dabar if visados, \$z if pef amžius. Amen.

„Viešpaties Angelas“

Viešpaties Angelas apreiškė Marijai: „Tū pradėsi iš Šventosios Dvasios“.

Sveika, Marij a...

„Štai aš Viešpaties tarnaitė, teesie man pagal tavo žodį“.

Sveika, Marij a...

If Žodis¹ tapo Kūnu, if gyveno tafp mūsų.

Sveika, Marij a...

¹ „Žodis“ — Dievas Sunūs.

Maldelė už mirusius

Amžinąjį atilsį duok mirusiems, Viešpatie, >|< ir amžinoji šviesa jiems tešviečia (3 kartus). >|< Tegul ilsisi ramybėje. Amen.

Dievo įsakymai

Štai ką įsako Viešpats Dievas, kurio kaip Tėvo turiu klausyti:

Pirmas įsakymas: Neturėk kitų dievų, tik manė viena.

Antras: Netark Dievo vafdo bė reikalo.

Trečias: Švesk sekmadienį.

Ketvirtas: Gefbk savo tėvą if motiną. -

Penktas: Nežudyk.

Šeštas: Nepaleistuvauk.

Septintas: Nevok.

Aštuntas: Nekalbėk netiesos.

Devintas: Negeisk svetimo vyro if svetimos moteries.

Dešimtas: Negeisk svetimo turto.

Didysis įsakymas: Mylėk Viešpatį Dievą visa širdimi, ^fi visa siela, visu protu, visomis jėgomis; >|< mylėk kiekvieną žmogų taip, kaip savė.

Bažnyčios įsakymai

Štai ką įsako Bažnyčia, kurią kaip Motiną turiu mylėti:

Pirmas įsakymas: Švesk šventės.

Antras: Sekmadieniais if šventėmis dalyvauk šventosiose Mišiose.

Trečias: Laikyk pasninkus if nesilinksmink draudžiamu laiku.

Ketvirtas: Bent apie Velykas atlik išpažintį if priimk Švenčiausiąjį Sakramentą.

Penktas: Padėk išlaikyti savo Bažnyčią.

<p style="text-align: center;">Sakramentai</p> <p style="text-align: center;"><i>Kristaus įsteigtieji ženklai, kuriais gauname Dievo malonę:</i></p> <p><i>Pirmas:</i> Krikštas. <i>Antras:</i> Sutvirtinimas. <i>Trečias:</i> Sevnčiausiasis Sakramentas. <i>Ketvirtas:</i> Atgaila. <i>Penktas:</i> Ligonų patepimas. <i>Šeštas:</i> Kunigystė. <i>Septintas:</i> Santuoka.</p> <p style="text-align: center;">Atgailos dalys</p> <p style="text-align: center;"><i>Kad atgaila būtų gera, reikia:</i></p> <p><i>Pirma:</i> Atsiminti savo nuodėmes. <i>Antra:</i> Gailėtis del nuodėmių. <i>Trečia:</i> Tvirtai pasiryžti nebenuosidėti. <i>Ketvirta:</i> Atlikti išpažintį. <i>Penkta:</i> Atsilyginti if taisytis.</p> <p style="text-align: center;">Svarbiausios tikėjimo tiesos</p> <p><i>Pirmoji:</i> Yra vienas Dievas trijuose Asmenyse: >k Dievas Tėvas, Dievas Sūnūs if Dievas Šventoji Dvasia. <i>Antroji:</i> Dievas Sūnūs yra tapęs žmogumi if numiręs del mūsų išganymo. <i>Trečioji:</i> Dievas yra teisingas: ;k už gera atlygina, už pikta baudžia. <i>Ketvirtoji:</i> Žmogaus siela yra nemirtinga.</p> <p style="text-align: center;">Kristaus palaiminimai</p> <p>Palaiminti, kurie turi vargdienio dvasią: >k jų yra dangaus karalystė! Palaiminti, kurie liūdi: jie būs paguostil Palaiminti romieji: >k jie paveldės žemę! Palaiminti, kurie alksta ir trokšta teisybės: >k jie būs pasotintil</p>	<p>Palaiminti gailestingieji: >k jie susilauks gailestingumo! Palaiminti tyrašifdžiai: ^ jie regės Dievą! Palaiminti taikdariai: >k jie būs vadinami Dievo vaikais! Palaiminti, kurie persekiojami del teisybės: >k jų yra dangaus karalystė! Palaiminti jūs, kai del manęs jūs niekina if persekioja >c bei meluodami visaip šmeizia! ^ Būkite linksmi if džiūgaukite, >k nes jūsų laukia gausūs atlygis danguje [Mt 5,3—12a).</p> <p style="text-align: center;">Tikėjimo, vilties, meilės ir gailesčio aktai</p> <p>Tikiu, Dieve, visa, ką Tū apreiškei >k if pef šventąją savo Bažnyčią davei mums tikėti, nės Tū, būdamas pati Tiesa, >k negali suklysti nei kitų suklaidinti. ;k Viešpatie, padidink mano tikėjimą! Turiu viltį, Viešpatie, if tvirtai tikiuosi, >1< kad del Jėzaus Kristaus nuopelnų duosi man išganymui reikalingų malonių ;k if, jeigu laikysiuosi Tavo įsakymų, > < amžinąją gaibę danguje, nės Tū pats, Viešpatie, tai pažadėjai, ^ 6 ką prižadi, visuomet įvykdai. > < Viešpatie, sustiprink mano viltį! Myliu Tave, Dieve, visa širdimi, visa siela, visu protu, visomis jėgomis, <i>Āc</i> nės Tū esi bė galo geras, >k bė galo veftas meilės. ^ Del Tavo meilės myliu kiekvieną žmogų >K if iš širdies atleidžiu visiems savo kaltininkams. > < Duok man, Viešpatie, vis labiau Tave mylėti! Gailiuosi, mano Dieve, kad nė visada buvau ištikimas Tau, >k kad esū nusikaltęs Tavo meilei. >k Atleisk man, Viešpatie! — Nuosirdžiai ryžtuosi taisytis. Jėzau, stiprink manė! Amen.</p> <p style="text-align: center;">Katalikiški pasisveikinimai</p> <p style="text-align: center;">Garbe Jėzui Kristui! — Pef amžius. Amen. Padėk, Dieve! — Dėkuil S ū Dievu! — Sū Dievu!</p>
<p>128</p>	<p>129</p>
<p style="text-align: center;">SANTRUMPŲ PAAIŠKINIMAI</p>	
<p style="text-align: center;">1. Šventojo Rašto knygos</p> <p>Siame katekizme yra pavartotos šios Šventojo Rašto Senojo Testamento (ST) ir Naujojo Testamento (NT) knygų santrumpos: Apd — NT, Apaštalu darbai Apr — NT, Apreiškimas apaštalui Jonui Ef — NT, Apaštalo Pauliaus laiškas Efeziečiams Fil — NT, Apaštalo Pauliaus laiškas Filipiečiams Išm — ST, Išminties knyga Jn — NT, Evangelija pagal Joną 1 Jn — NT, Pirmasis apaštalo Jono laiškas Jok — NT, Apaštalo Jokūbo laiškas</p> <p>1 Kor — NT, Apaštalo Pauliaus pirmasis laiškas Korintiečiams 2 Kor — NT, Apaštalo Pauliaus antrasis laiškas Korintiečiams Lk — NT, Evangelija pagal Luką 2 Mak — ST, Antroji Makabiejų knyga Mt — NT, Evangelija pagal Matą Pat — ST, Patarlių knyga Pr — ST, Pradžios knyga Ps — ST, Psalmynas</p> <p>1 Pt — NT, Pirmasis apaštalo Petro laiškas 2 Pt — NT, Antrasis apaštalo Petro laiškas Rom — NT, Apaštalo Pauliaus laiškas Romiečiams Sir — ST, Siracido (Ekleziastiko) knyga 2 Tes — NT, Apaštalo Pauliaus antrasis laiškas Tesalonikie-čiams</p> <p>1 Tim — NT, Apaštalo Pauliaus pirmasis laiškas Timotiejui 2 Tim — NT, Apaštalo Pauliaus antrasis laiškas Timotiejui 2yd — NT, Laiškas Žydams Skaitmenys po santrumpos rodo tos Sv. Rašto knygos skyrius ir eilutes, pvz.: „Pr 15,1“ = Senasis Testamentas, Pradžios knyga, 15 skyrius, 1 eilutė: „1 Jn 3,1.2“=NT, Pirmasis apaštalo Jono laiškas, 3 skyrius, 1 ir 2 eilutės.</p>	<p>KBSP — Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčia šiuolaikiniame pasaulyje LK — Liturginė konstitucija</p> <p>Po santrumpos einantis skaitmuo žymi to dokumento straipsni, pvz., „KBSP 34—35“ = II Vatikano Susirinkimas, Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčia šiuolaikiniame pasaulyje, 34—35 straipsniai. „Nut.“ žymi knyga „II Vatikano Susirinkimo nutarimai“, Vilnius—Kaunas, 1968; po to einantis skaitmuo žymi puslapį. Taigi „Nut. 145—146“ reiškia: II Vatikano Susirinkimo nutarimai, p. 145—146. Tridento Susirinkimo (1545—1563) dokumentai nurodomi vietoje pagal sesijas ir dekretus.</p>
<p style="text-align: center;">2. Bažnyčios dokumentai</p> <p>Cituojamų II Vatikano Susirinkimo (1962—1965) dokumentų pavadinimai trumpinami taip: DPA — Dekretas apie pasauliečių apaštalavimą KA — Dogminė konstitucija apie Apreiškimą KB — Dogminė konstitucija apie Bažnyčia</p>	
<p>130</p>	

<p style="text-align: center;">CITUOJAMI AUTORIAI</p>	<p>nigas — § 163. Sertijanžas Antonenas Dalmasas (Antonin Dalmace Sertillanges, 1863—1948), prancūzų teologas, kunigas — § 49. Solovjovas Vladimiras (1853—1900), rusų filosofas — § 185. Tacitas Publijus Kornelijus (apie 55—120), romėnų istorikas — § 37. Tomas Kempietis (Thomas a Kempis), XVI a. dvasinis vokiečių rašytojas, vienuolis — § 113. Vestfalis AL, vokiečių teologas — § 52. Žilys Stasys (g. 1924), lietuvių teologas, prelatas — §§ 101, 128, 144.</p>
<p style="text-align: center;">1. Šventieji</p> <p>Šv. Augustinas (354—430), vyskupas, Bažnyčios mokytojas ir tėvas — §§ 3, 65, 98, 122, 158, 159. Sv. Grigalius I, Didysis (540—604), popiežius, Bažnyčios mokytojas ir tėvas — §§ 29, 123. Sv. Kazimieras (1458—1484), Didž. Lietuvos kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Kazimiero sūnus, Gediminaičių dinastijos atžala — § 94. Sv. Leonas I, Didysis (f 461), popiežius, Bažnyčios mokytojas ir tėvas — § 50. Sv. Tomas Akviniėtis (1225—1274), filosofas ir teologas, kunigas — §§ 74, 119, 131.</p>	
<p style="text-align: center;">132</p>	